

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**”Mulla on eka kerran elämässä sellainen olo, että
mua tarvitaan jossain.”**

Parkkitoiminnan kehittäminen osallistujälähtöisesti.

Minna Sirviö

Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma YAMK (90 op)

04/2017

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma (YAMK)

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Minna Sirviö	Sivumäärä 84 ja 2 liitesivua
Työn nimi ”Mulla on eka kerran elämässä sellainen olo, että mua tarvitaan jossain.” Parkkitoiminnan kehittäminen osallistujalähtöisesti.	
Ohjaava opettaja Reijo Viitanen	
Työn tilaaja Rovaniemen kaupungin nuorisopalvelut	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyö on laadulliseen tutkimukselliseen kehittämistyöhön Rovaniemen nuorisopalveluille. Työssä tuodaan esiin työttömien nuorten kokemuksia Parkkitoiminnoista. Parkkitoiminta on Rovaniemen nuorisopalveluiden, Te-palveluiden, sosiaalipalveluiden ja Nuorten Ohjaamon resurssiohjaama ohjattua ryhmätoimintaa työttömille nuorille, jonka tavoitteena on tukea nuoria takaisin koulutus- ja työelämään. Parkkitoimintoja toteutetaan joko työkokeiluna tai kuntouttavana työtoimintana. Opinnäytetyössä tutkitaan keväällä 2016 toteutettuja Parkkitoimintoja, joita olivat Artpaja, Musapaja ja Keimers. Näissä toiminnoissa hyödynnettiin kulttuurisen nuorisotyön menetelmiä; taide-, musiikki- ja pelitoimintaa.</p> <p>Nuorten työllisyyden hoitoa pyritään jatkuvasti kehittämään yhteiskunnassamme. 2013 vuonna käynnistyi nuorisotakuu, jonka tavoitteena oli sitouttaa eri ammattilaiset toimimaan yhteisesti nuorten työllisyyden parantamiseksi. Hallitusohjelman kärkihankkeiden myötä nuorisotakuuta seurasi yhteisötakuu, jonka tavoitteena oli tukea nuorten elämänhallintaa, koulutuspolkujen rakentumista ja työllistymistä. Lisäksi tavoitteena oli vahvistaa yhteistyötä nuorten tukemisessa ja koota hyviä toimintatapoja valtakunnallisesti hyödynnettäväksi. Nuorisotakuu- ja yhteisötakuun myötä opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja valtakunnallisesti merkittävä.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena on kuvata Parkkitoiminnan vaikuttavuutta ja merkityksellisuyttä. Opinnäytetyö tuo esiin nuorten omat kokemukset ja ajatukset vaikutuksista ja merkittävyydestä. Opinnäytetyö pyrkii kuvaamaan myös sitä, mikä toiminnassa tukee nuorten toimintakykyä. Opinnäytetyön tuloksina ovat Parkkitoiminnan vaikutukset ja niitä mahdollistavat tekijät sekä tulosten pohjalta tehdyt suositukset toiminnan kehittämiselle ja toteuttamiselle.</p> <p>Opinnäytetyön aineisto on kerätty teemoitetuilla ryhmähaastatteluilta. Haastattelut tehtiin toimintoihin osallistuneille nuorille sekä ennen että jälkeen toiminnan. Nuorten haastatteluihin osallistui 25 nuorta. Nuorten haastatteluiden lisäksi teemahaastattelut toteutettiin myös toimintoja ohjanneille työntekijöille että taustaorganisaatioiden esimiehille. Aineistoa täydennettiin tutkijan omalla päiväkirjalla ja parkkitoimintojen materiaaleilla. Analyysin tueksi tutkija reflektoi havaintojaan myös nuorisotyön ammattilaisten kanssa.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksista nousee esiin kokemus vertaisuudesta, osallisuudesta ja minäpystyvyydestä. Näiden kokemusten taustalla on ohjaajan myönteiseen tunnistamiseen pohjautuva työote, ryhmälähtöinen toiminnallinen työ ja jokaisen nuoren oman potentiaalinsa hyödyntäminen. Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että vaikka pitkäaikaisia vaikutuksia myöhempään työllistymiseen ei voida tarkastella, voidaan tuloksia pitää arvokkaana positiivisten työelämäkokemusten ja nuorten toimintakyvyn vahvistumisen näkökulmasta.</p>	
Asiasanat osallisuus, kyvykkyys, toiminnallisuus, ryhmätoiminta, vertaistuki, voimaantuminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in NGO and Youth Work, Master of Humanities

ABSTRACT

Author Minna Sirviö	Number of Pages 84 and 2 appendices
Title "For the first time in my life I feel that I am needed for something". The development of Parkkitoiminta in co-operation with the participants.	
Supervisor(s) Reijo Viitanen	
Subscriber and/or Mentor The city of Rovaniemi/ The Youth Service	
Abstract <p>The thesis is a qualitative, developmental research for the Youth Services of the City of Rovaniemi. The thesis brings forward the experiences in Parkkitoiminta of the young, unemployed people in Rovaniemi. Parkkitoiminta, a group activity, was organized by the Youth Services, Employment Services, Social Services of the City of Rovaniemi and Nuorten Ohjaamo, in order to support the return of the young people into working life and/or studying. Parkkitoiminta activities are organized either as a work experiment or as rehabilitating work activity. The thesis centres on the activities carried out during the spring of 2016, which included Artpaja (art workshops), Musapaja (music workshops) and Keimers (gaming workshops). These activities too advantage of methods of cultural youth work: art, music and gaming workshop activities.</p> <p>The management of the unemployed young people in our society is constantly in development. In the year 2013 a "Youth Guarantee" (nuorisotakuu) was set up, which aimed at bringing professionals from various fields together in order to enhance the employment of young people. Coinciding with the government's programme and its key missions, the youth guarantee was followed by community guarantee (yhteisötakuu), which aimed at supporting the independent management of one's life, building up study paths and being able to employ oneself in the future. In addition to these, the aim was to strengthen co-operation between city service officials and gather best practices, so they could be used nationally. Keeping these aforementioned guarantees, the subject of this thesis is very relevant.</p> <p>The aim of the thesis was to describe the efficiency and importance of Parkkitoiminta activity. The aim of the thesis was to bring forth the experiences and thoughts of the young participants of the Parkkitoiminta activity. The thesis aims to describe how the activity supports the individuals own pro-activity. The results of the thesis are the effects of the Parkkitoiminta and the factors the support the effects and the recommendations made based upon the effects on how to develop and carry out the activities in the future.</p> <p>The data was gathered through group interviews that were thematic. The interviews were carried out among the participants before and after the activities. Altogether 25 young people took part in the interviews. In addition to the interviews with the young participants, also the co-ordinators of the activities were interviewed as well as the supervisors in the organisations involved. The data also includes the working diary of the researcher and the materials of the Parkkitoiminta activities. In order to support the analysis, the researcher also reflects the findings together with other professionals in the youth work field.</p> <p>The conclusion of the thesis brings out the sense of belonging, of peership of feeling of being able. These experiences are due the nature of the work of the co-ordinator: it is based on recognizing the positive features of the participant, working from a group work point of view and taking advantage of everyone's individual potential. The results of the thesis show that even though long term effects on the employment of the young people cannot yet be measured, the effects can be held valuable from the point of vies of the positive experiences that the young participants had of the professional working life and from the point of view of strengthening of the everyday abilities of the young participants.</p>	
Keywords involvement, capability, functionality, group activity, peer support, empowerment	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Kehittämistyön tausta ja ajankohtaisuus	7
1.2 Kehittämistyön tavoitteet ja rajaus	8
1.3. Toiminnan kehittämisen taustalla on arviointi	10
1.4 Kehittämistyön etiikka	11
1.5 Tutkija aktiivisena toimijana	13
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS	14
2.1 Artpaja	16
2.2 Miksi draama ja taide?	19
2.3 Musapaja	21
2.4 Musiikin vaikutukset ihmiseen	23
2.5 Keimers	24
2.6 Miksi Digitaalinen pelitoiminta?	26
3 TUTKIMUSMENETELMÄT JA NIIHIN LIITTYVÄT VALINNAT	27
3.1 Tutkimuksellinen kehittäminen	28
3.3 Parkkitoimintojen yhteisö toimintaa arvioimassa	30
3.4 Teemahaastattelut	31
3.5 Osallistuva havainnointi osana aineistoa	32
3.6 Aineiston analyysi	33
3.7 Laadullisen aineiston luotettavuus	37
4 PARKKITOIMINTAA OHJAAVAT TEORIAT	39
4.1 Myönteinen tunnistaminen vuorovaikutusta ohjaamassa	40
4.2 Osallisena yhteisössä ja yhteiskunnassa	42
4.3 Vertaisuudesta voimaa	43
4.4 Minäpystyvyyden merkitys	44
5 TULOKSET; PARKKITOIMINNAN VAIKUTUKSET	46
5.1 Yhteinen kokemus ja kiinnostuksen kohde vahvistaa yhteisöllisyyttä	47
5.2 Empatiataitojen vahvistuminen	50
5.3 Osallisuuden kokemus vahvistaa minäpystyvyyden tunnetta	52
5.4 Kohdennettua ja toiminnallista toimintaa	54
5.5 Rajoja rikkomalla tulee nähdä ja hyvinvoivaksi toimijaksi	56
5.6 Parkkitoiminta tuottaa toimijuutta ja yleistä hyvää	60
6 AJATUKSIA PARKKITOIMINNAN KEHITTÄMISEEN	66
6.1 Toisin tekemiseen kannustaminen	67
6.2. Suosituksia Parkkitoiminnan toteuttamiseen	69
6.3 Ajatuksia jatkotutkimukseen	75
6.4 Lopuksi	76
LÄHTEET	80
LIITTEET	85
Liite 1: Nuorten teemahaastattelujen runko	85
Liite 2: Teemahaastatteluiden runko/ Ohjaajat ja esimiehet	86

1 JOHDANTO

”Tammikuussa julkistettujen tutkimusten mukaan nuorten pitkäaikais-työttömyys ja kokonaan työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä on kasvussa. Ammatillisen koulutuksen suorittaneista joka viides on työtön.

Maakuntauudistuksen seurauksena työllisyyspalveluja ajetaan markkinaehtoisiksi. Syrjäytymisen ehkäisy on jäänyt keskustelussa taka-alalle.” (Kapanen & Kiljunen 2017)

Näin kirjoittivat valtakunnallisen työpajayhdistyksen toiminnan- ja puheenjohtaja Helsingin sanomissa helmikuussa 2017. Heidän huolensa nuorten työllisyystoimenpiteiden rahoituksen turvaamisesta on aiheellinen. Yhteiskuntatakuusta huolimatta nuorten työttömyys on viime vuosina kasvanut ja yhä useampi nuori tarvitsee tukea päätökseen takaisin koulutus- ja/tai työelämään kiinni. Kiinnostuin aiheesta keväällä 2016, koska nuorten hyvinvoinnin edistäminen on ollut tavalla tai toisella työni tavoitteena yli kymmenen vuoden ajan. Yhteisöpedagogina ja teatteri-ilmaisun ohjaajana olen työskennellyt monenlaisten ryhmien ja yhteisöjen kanssa, joissa tavoitteena on ollut lisätä yksilöiden kykyä vahvistaa omaa hyvinvointiaan. Minua kiinnosti toiminnallisten työmuotojen ja ryhmälähtöisen työskentelyn hyödynnettävyys nuorten työllisyyden hoidossa.

Opinnäytetyöni on tutkimuksellinen kehittämistyö Rovaniemen kaupungin nuorisopalveluiden työttömien nuorten ryhmämuotoisista Parkkitoiminnan kokeiluista. Opinnäytetyössä arvioidaan toimintoja niihin osallistuneiden nuorten mielipiteiden perusteella. Tässä opinnäytetyössä nuorilla tarkoitetaan 18–28-vuotiaita Parkkitoiminnan osallistujia. Rovaniemen kaupunki aloitti nuorisotyöllisesti tuetut työkokeilut ja kuntouttavan työtoiminnan kokeilun talvella 2016. Opinnäytetyöni aineisto on kerätty näistä kolmesta kokeilusta, joista yhdessä toimin itse ohjaajana ja muissa olin arvioijana. Työllistämiskokeilutoimenpiteet nimettiin Parkkitoiminnoiksi. Työelämälähtöisen opinnäytetyöni tilaaja on Rovaniemen kaupungin nuorisopalvelut.

Opinnäytetyöni on tutkimuksellista kehittämistoimintaa, jossa projektinomaisesti kehitettiin ja arvioitiin uudenlaisia toimintamalleja. Opinnäytetyöni keskeisin tavoite on

tuoda esiin Parkkitoimintojen vaikutuksia ja tuoda toiminnan arvioinnissa esiin nuorten oma ääni. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa arvioinnin pohjalta suositus Parkkitoiminnan toteuttamiseen. Parkkitoiminnot toteutettiin kuntouttavan työtoimintana tai työkokeiluna, joissa käytettiin toiminnallista nuorisotyöllistä lähestymistapaa; digitaalista pelitoimintaa, musiikkitoimintaa ja taidetoimintaa. Parkkitoiminnot toteutettiin yhteistyössä Rovaniemen nuorisopalveluiden, sosiaalipalveluiden, TE-palveluiden ja Nuorten Ohjaamon kanssa. Jokaisessa toiminnossa hyödynnettiin myös kunkin toiminnan omaa ammattialan verkostoa pelikoodaajista nukketheaterinäyttelijöihin ja tanssinopettajista muusikoihin.

Nuorten työpajatoiminnasta ja nuorten ryhmätoimintojen vaikuttavuudesta on paljonkin tutkimuksia ja selvityksiä. Opinnäytetyöni näkökulma on kuitenkin melko uusi. Opinnäytetyössä pyrin tuomaan esiin ohjaajan roolin ja nuorisotyöllisen lähestymistavan merkitystä nuoren tukemisessa takaisin koulutus- ja työelämään. Nuorisotyöllisellä lähestymistavalla tarkoitan kohtaavaa ja kasvatuksellista yksilö- ja ryhmätyötä, jossa tavoitteena on lähiympäristön kehittäminen sekä nuorisotyön asiantuntijuuden yhteiskunnallinen hyödyntäminen. Nuorisotyö on nuorilähtöistä, toimintakykyä tukevaa, matalakynnyksistä ja dialogisuutta edistävää toimintaa. Nuorisotyössä hyödynnetään monipuolisesti toimintaympäristöjä, toiminnallisia osallistavia menetelmiä ja nuorten omia voimavaroja. (Gretschel & Junttila-Vitikka & Puuronen 2016, 173, 183.) Vaikka opinnäytetyössäni ei ole mahdollista tarkastella pitkäaikaisia vaikutuksia myöhempään työllistymiseen, voidaan tuloksia pitää arvokkaina työelämäkokemusten ja nuorten toimintakyvyn näkökulmasta.

Opinnäytetyön tuloksia on tarkoitus hyödyntää tilaajaorganisaation omassa toiminnassa; Parkkitoimintojen kehittämisessä ja toiminnan rahoituksen turvaamisessa. Opinnäytetyön ja kehittämistehtävän tuloksia voidaan hyödyntää myös muualla Suomessa kunnallisissa palveluissa sekä järjestöissä, joissa kehitetään palveluja työttömille nuorille. Keskityn työssäni pohtimaan toimijuuteen ohjaamisen merkitystä. Tätä tarvitaan etenkin uusien Parkkitoimintojen käynnistyessä.

Painotan myös yhteisöllisyyden ja nuoren osallisuuden merkitystä koulutus- ja työelämäpolkuihin palaamisessa. Toiminnallisia menetelmiä käyttämällä voidaan tuottaa

kokemus vertaisuudesta, osallisuudesta ja minäpystyvyydestä. Näillä on paljon merkitystä nuorelle hänen oman potentiaalinsa tunnistamisessa.

1.1 Kehittämistyön tausta ja ajankohtaisuus

Lapin pääkaupungissa Rovaniemellä nuorten työttömien (nuorisotakuun piirissä olevat nuoret; alle 25- vuotiaat ja 25–29-vuotiaat tutkinnon suorittaneet) määrä on ollut maamme suurimpia. Parkkitoiminnalla vastattiin osaltaan nuorisotakuun toteuttamiseen Rovaniemellä. Nuorisotakuu astui voimaan vuonna 2013 ja se tarkoitti palvelulupausta, jossa eri ammattilaiset sitoutetaan toimimaan yhteisesti nuorten työllisyyden ja koulutuksen parantamiseksi. Tavoitteena oli, että kaikille nuorille luodaan mahdollisuudet suorittaa peruskoulun jälkeinen tutkinto ja työllistyä. Samalla pyrittiin varmistamaan, etteivät nuoret ajaudu liian pitkään jaksoon passiiviseen jaksoon ilman minkäänlaista toimintaa. (Tuusa, Pitkänen, Shemeikka, Korkeamäki, Harju, Saares, Pulliainen, Kettunen & Piirainen 2014, 13 – 14.)

Nuorisotakuu perustuu samaan malliin kuin Parkkitoimintakin; Public – Private – People – Partnership (PPPP-malli). PPPP-Mallissa nuoret ovat itse aktiivisia toimijoita ja oman tulevaisuutensa tekijöitä, toiminnan lähtökohtana ovat jokaisen nuoren toimintakyky ja yksilölliset vahvuudet. (Emt. 2014, 15) Parkkitoiminnan toteuttaminen osana monialaista ja moniammatillista yhteistyötä oli Rovaniemellä merkittävässä roolissa nuorisotakuun toteuttamisessa. Nuorisotyöllinen lähestymistapa Parkkitoiminnan toteuttamiseen oli perusteltua PPPP-mallin pohjalta.

Parkkitoimintaa alettiin toteuttaa keväällä 2016. Itse työskentelin tuolloin Rovaniemen nuorisopalveluilla. Nuorisopalveluiden tavoitteena oli synnyttää uudenlainen palvelu työttömille nuorille, joka yhdistäisi hallintokuntia, erilaista osaamista ja olisi mielekäs osallistujille. Nuorten Ohjaamon ja Sosiaalipalveluiden kautta löytyi oikea kohdeyhmä ja tarve toiminnalle, TE-palveluiden kautta oikeanlainen tapa taata nuorille korvaus työstä ja Nuorisopalveluilta löytyivät menetelmät, tilat, välineet ja ohjausresurssit. Toimintoja ohjasivat nuoriso-ohjaajat, etsivän nuorisotyön koordinaattorit, teatteri-ilmaisun ohjaaja, musiikkikirjaston hoitaja ja seurakunnan erityisnuorisotyöntekijä.

Ajankohtaisuus ja suuri tarve pakottivat kehittämään Parkkitoimintoja hyvin nopealla aikataululla, jolloin yksikään toiminnoista ei ollut valmiiksi suunniteltu. Kehittämistyön aikana tämä osoittautui parkkitoimintojen vahvuudeksi. Opinnäytetyön tarpeellisuutta puolsi myös se, että aiempaa kokemustiedon hyödyntämiseen pohjautuvaa tutkimusta syrjäytymisen ehkäisyn kehittämistoiminnassa on melko vähän (Aaltonen & Berg 2015, 41).

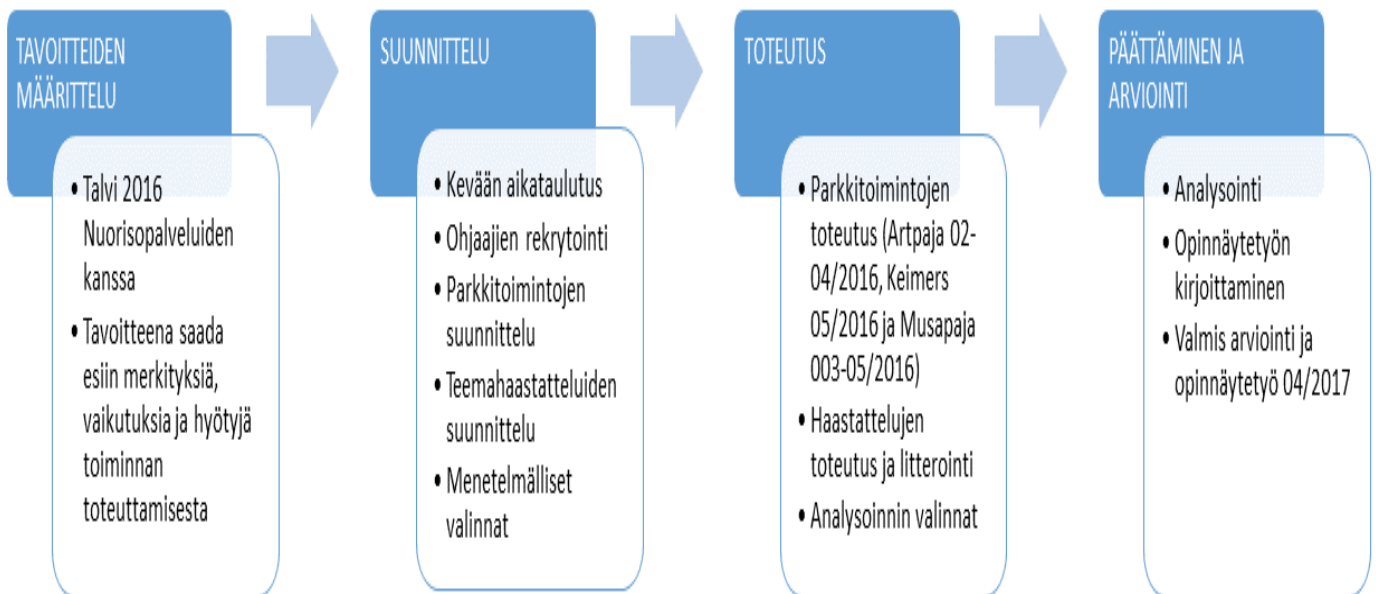
1.2 Kehittämistyön tavoitteet ja rajaus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on arvioida Parkkitoiminnan pilotteja, tuoda nuorten kokemukset näkyviin ja kehittää Parkkitoimintaa. Tavoitteena on kuvata miten Parkkitoimintaa olisi hyvä toteuttaa ja mikä toiminnassa tuottaa merkityksiä ja tulosta sekä yksilölle että yhteiskunnalle. Kehittämistyössä pyritään tuottamaan tietoa siitä, voidaanko Parkkitoimintaa pitää toimivana työmuotona ja etsitään näyttöä kehitetyn toiminnan käyttökelpoisuudesta (Toikko & Rantanen 2009, 39).

Tutkimuskysymyksiäni ovat

- Minkälaisia vaikutuksia Parkkitoiminnalla on ollut nuorten elämään?
- Minkälainen toiminta on parhaiten edistänyt nuorten hyvinvointia ja sitä kautta kiinnittymistä koulutus- ja työelämään?
- Mikä toiminnassa on vaikuttavaa ja merkityksellistä?
- Minkälaista yhteiskunnallista hyötyä toiminnasta on ollut?

Opinnäytetyöni prosessi ja aikataulu jäljittelivät projektityön lineaarista mallia, jossa tavoitemäärittely on projektin perusta ja määrittelee prosessin vaiheita. Toteutusvaiheen aikana projekti elää aina jonkin verran, joten suunnitelmaa ja lineaarisen mallin eri vaiheisiin kirjattuja toimenpiteitä joutuu muuttamaan. Toimintatutkimuksen lähestymistapaan kuuluu, että tarkkaa suunnitelmaa on etukäteen mahdotonta kirjoittaa, sillä tutkija oppii koko prosessin ajan tutkimuskohteestaan. (Toikko & Rantanen 2009, 64–65; Heikkinen, Rovio & Kiilakoski 2007, 67.)

Kuva 1. Projektityön lineaarinen malli (Toikko & Rantanen 2009, 64).

Kuvassa on opinnäytetyöni lineaarinen aikataulus. Kuvasta käy hyvin ilmi, että opinnäytetyöni ja Parkkitoimintojen kehittäminen etenivät samassa aikataulussa, jolloin tutkimukselle oli haastavaa asettaa ennakkoon kovin selkeää tavoitemäärittelyä.

Kuvaan opinnäytetyössäni kolme erilaista Parkkitoimintaa, opinnäytetyön prosessin ja tutkimuksen tuloksia. Parkkitoiminnan toteuttaminen ei yksin ole merkittävää, vaan opinnäytetyössäni pyrin avaamaan sen tuottamia kokemuksellisia merkityksiä ja ohjaajan roolia myönteisen tunnistamisen viitekehyksestä. Parkkitoiminnan vakiinnuttamisen näkökulmasta vaikutusten mahdollistavat tekijät on avattu opinnäytetyössä osana tuloksia. Tulosten pohjalta on tehty toiminnan toteuttamiseen suositukset. Opinnäytetyön tavoitteena on haastaa toimimaan uudella tavalla ja antaa kuitenkin samalla malli Parkkitoiminnan toteuttamiseen. Kehittämistoiminnan intressilähtökohtien kannalta on olennaista pohtia myös, että kenen ehdoilla kehittäminen etenee ja onko lähtökohtana yksilö vai organisaatio tai palvelujärjestelmä (Emt., 48). Omassa opinnäytetyössäni on kyse sekä organisaation ja palvelujärjestelmän tar-

peesta, mutta vahvasti myös yksilön tarpeesta tulla kohdatuksi ja elää hyvinvoivana yhteiskunnan jäsenenä.

1.3. Toiminnan kehittämisen taustalla on arviointi

Opinnäytetyön aineisto kerättiin ryhmissä toteutetuilla teemahaastatteluilla, jotka toteutettiin kaikkien kolmen ryhmän nuorille ja ohjaajille sekä toiminnan alku- että loppuvaiheessa. Lisäksi haastattelut toteutettiin myös Parkkitoiminnassa mukana olevien organisaatioiden esimiehille. Aineistoa täydennettiin tutkijan omalla havaintopäiväkirjalla, taideparkkitoiminnan esityksen käsikirjoituksella ja vapaa-ajan lautakunnan kokouksessa tulleilla kommentteilla sekä erillisellä ammattilaisille suunnatulla avoimella kyselyllä. Ammattilaisten kyselyn tarkoituksena oli tukea analyysin tekemisessä ja auttaa minua refleктоimaan johtopäätöksiäni.

Opinnäytetyöstäni voidaan puhua tutkimuksellisenä kehittämistoimintana, koska käytännön tekeminen ja siitä nousevat kysymykset ohjaavat opinnäytetyöni tiedon tuotantoa. Työskentelyn suunta on kehittämisessä. (Emt., 22) Tutkimuksellinen kehittäminen pitää sisällään uuden toiminnan kehittämisen, arvioinnin ja mallintamisen. Arviointia ei pidä pitää tavoitteena, vaan se on väline kehittämiseen. Arvioinnin hyöty syntyy vasta sitten, kun tietoa on hyödynnetty toiminnan kehittämisessä. Kehittämistyön tulisi johtaa siihen, että strategiaan vastattaisiin entistä paremmin. (Niiranen, Stenvall, Lumijärvi, Meklin & Varila 2005, 13).

Omassa tutkimuksellisessa kehittämistyössäni tavoitteena on luoda uudenlaisia toimintamalleja nuorten työllisyyden tukemiseen ja nuorisotakuun toteuttamiseen ja arvioida niitä sekä luoda uusia käytäntöjä eri hallintokuntien yhteistyöhön. Arvioinnille voidaan asettaa erilaisia tehtäviä: tiedolliset tavoitteet, oppimiseen/kehittämiseen liittyvät tavoitteet, velvoitteisiin (kuten lakiin) liittyvät tavoitteet ja toiminnan laadun, hyvyden tai oikeellisuuden osoittamiseen (Emt., 19). Tässä opinnäytetyössä arvioinnille on asetettu tiedolliset, oppimiseen ja toiminnan laatuun liittyvät tavoitteet. Mitä tietoa nuoret tuottavat kokemuksestaan? Mitä nuoret ovat toiminnassa oppineet? Mitä

toimintojen toteuttamisesta opittiin? Mistä syntyy toiminnan merkityksellisyys ja vaikuttavuus? Milloin toiminta on onnistunut?

1.4 Kehittämistyön etiikka

Etiikka voidaan määritellä osaksi arkisen elämän oikeudenmukaisuutta. Etiikka on mukana tilanteissa, joissa pohditaan suhtautumista omiin ja toisten tekemisiin ja arvioidaan, mikä on sallittua ja mikä ei. (Kuula, 2006, 21.) Kuulan (2006, 21–25) mukaan tutkimusetiikkaa voidaan kuvata tiedeyhteisön hiljaisena sitoutumisena rehellisyyteen, avoimuuteen ja kriittisyyteen.

Tutkimuksen tekoon liittyy aina eettisiä kysymyksiä, jotka tutkijan tulee ottaa huomioon tutkimuksen työskentelyvaiheissa. Tutkimustyössä ratkaisujen tekeminen, valinnat käytettävistä menetelmistä ja eettinen vastuu kuuluu tutkijalle (Emt., 26). Opinnäytetyöni kuuluu ihmistieteisiin, jonka lähtökohtana on ihmisen kunnioitus ja siihen liittyvät arvot. Opinnäytetyössäni näillä arvoilla tarkoitan itsemääräämisoikeutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Ihmistieteisiin liittyvät eettiset käytännöt sisältävät hyötyperiaatteen, vahingon välttämisen periaatteen, autonomian kunnioituksen periaatteen ja oikeudenmukaisuuden periaatteen. Tämän lisäksi tulee taata tietojen luottamuksellisuus ja noudattaa tieteellisiä menettelytapoja avoimesti ja rehellisesti. (Emt., 59–60, 235–240.) Opinnäytetyön kaikissa tekovaiheissa – sekä aineiston keruu- että johtopäätöksien teossa – vältetään kaikin tavoin aiheuttamasta tutkittaville nuorille vahinkoja. (Emt., 62–64).

Omassa aineiston keruuvaiheessani huomioin erityisesti edellä mainittujen eettisten käytäntöjen neljää periaatetta ja aineiston analyysissä tietojen luottamuksellisuutta. Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2006) suosittaa hyväksi tieteen käytännöiksi, että tutkimuksessa noudatetaan rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa sekä avoimuutta ja vastuullista viestintää tutkimuksen tuloksia julkaistaessa. Tutkijan tulee kunnioittaa muiden tutkijoiden tekemää työtä ja viitata heidän julkaisuihinsa asianmukaisella tavalla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2016.)

Yksi tutkimuseetiikan perusteista on taata mahdollisuus anonyymiuteen tutkimuskohteen sitä halutessa. Anonyymius lisää puolestaan tutkijan vapautta käsitellä myös arempia asioita tutkimuksessaan, sillä mahdolliset haitat tutkittavalle pienenevät. (Mäkinen 2006, 114.) Opinnäytetyöni kaikki haastateltavat toivoivat anonyymiteetin säilymistä tutkimuksessa. Anonyymiteetin säilyttäminen on tässä opinnäytetyössä erittäin tärkeää. Rovaniemi on pieni kaupunki, jossa ammattinimikkeet, tarkat profiilikuvaukset tai tarkat taustatekijäanalyysit saattavat paljastaa tutkimukseen osallistuneiden henkilöllisyyden. Koska opinnäytetyön tavoitteena ei ole kuvata muutostekijöitä tulosten taustalla, oli tärkeää pohtia, mikä kaikki tieto oli tulosten kannalta relevanttia.

Tunnistamattomuuden varmistamiseksi aineisto on käsitelty yhtenä aineistona, huolimatta siitä, että sitä kerättiin kolmesta eri parkkitoiminnasta. Kolmesta erilaisesta Parkkitoiminnasta kerätty aineisto oli hämmentävän yhdenmukainen, joten perusteita erotetulle aineistolle ei löytynyt tutkimuksen myöhemmässäkään vaiheessa. Työntekijöiden aineistoista ei myöskään nosteta esiin koulutus- tai ammattitaustaa eikä myöskään taustaorganisaatiota, sillä taustatiedoilla ei ollut tulosten kannalta merkitystä ja niiden pois jättäminen lisäsi anonyymiteetin suojaa.

Koska opinnäytetyössäni tutkimuskohteena ovat nuoret ja nuorten ryhmät, on eettisten kysymysten kanssa oltava erityisen tarkkana. Ihmisten kunnioittamisen tulee olla suurin arvo kaikessa tutkimustyössä. Moraalinen vastuu ja vastuu tutkimuksen seurauksista ovat aina tutkimuksen toteuttajalla. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2000: 23–25) Tutkimukseen osallistuminen oli Parkkitoimintaan osallistuneille nuorille vapaaehtoista, mutta mahdollisuus tarjottiin kaikille. Kaikki toimintoihin osallistuneet nuoret osallistuivat haastatteluihin. Palveluiden kehittämiseen vaikuttaminen näytti olevan nuorille merkityksellistä eikä haastatteluun osallistumista koettu kuormittavana. Tutkimukseen osallistuvien nuorten itsemääräämisoikeutta kunnioitettiin haastattelutilanteessa, jolloin nuoret päättivät itse osallistumisasteestaan ja siitä, miten paljon he kertoivat itsestään haastatteluissa. Tästä syystä nuorten taustatietoja ei ole myöskään avattu aineiston analyysissä. (Emt., 61 – 62, 145.)

Osallistumisen kynnystä madallettiin antamalla riittävästi tietoa tutkimuksesta, haastatteluaineiston säilytyksestä ja käytöstä sekä anonyymiteetin säilymisestä. Jokaisen haastattelun alussa nämä asiat käytiin läpi yhdessä haastateltavien kanssa. Kerättyä

aineistoa säilytettiin ainoastaan tutkijalla itsellään digitaalisesti salasanojen takana. Opinnäytetyön tarkastuksen jälkeen aineisto tullaan tuhoamaan.

1.5 Tutkija aktiivisena toimijana

Tutkimusetiikan näkökulmasta on tarpeellista avata oma roolini tutkimuskohteen kannalta mahdollisimman hyvin (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2016).

Ajatus kehittämistyöstäni, aiheesta ja toteutustavasta syntyi talvella 2016, jolloin työskentelin Rovaniemen nuorisopalveluissa. Nuorisopalvelut olivat aloittaneet ensimmäisen työttömien nuorten Parkkitoiminnan pilotin vuodenvaihteessa 2015–2016 yhdessä sosiaalipalveluiden kanssa. Tuon pilotin nimi oli Porukkaparkki ja siinä hyödynnettiin liikuntaa sekä seikkailu- ja elämyspedagogiikkaa. Porukkaparkin nuoret solmivat nuorisopalveluiden kanssa kuntouttavan työtoiminnan sopimukset ja sitä ohjasivat etsivän nuorisotyön koordinaattorit yhdessä nuorisokeskus Monden nuoriso-ohjaajien kanssa. Porukkaparkki oli pilotti, eikä toiminnan alussa ollut ihan selkeää käsitystä, että miten nuorisotyötä voisi hyödyntää nuorten työllisyyden hoidossa. Nuorisopalveluilla syntyi ajatus eri menetelmin toteutettavista Parkkitoiminnoista; ArtPajasta, Musapajasta ja Keimersistä. Oma kiinnostukseni Parkkitoiminnan kehittämisestä yhdistyi hyvin opintojeni kanssa opinnäytetyöksi. Rovaniemen nuorisopalveluiden esimiehen kanssa päätimme, että teen Parkkitoiminnoista opinnäytetyöni ja toimin toisena ohjaajan ArtPajassa.

Kiinnostukseni toiminnallisten ja kulttuurisen nuorisotyön keinoin toteutettujen työelämänkehittämisprosesseihin nousee kokemuksestani taiteen vaikuttavuudesta sekä yhteisöpedagogin että teatteri-ilmaisun ohjaajan näkökulmasta taideperustaisen työskentelyn pedagogisista vaikutuksista. Kiinnostukseeni vaikuttaa myös työhistoriani kohdennetussa nuorisotyössä ja nuorten kansalaistoiminnan parissa.

Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa sovin Nuorisopalveluiden, Sosiaalipalveluiden, Nuorten Ohjaamon ja TE-palveluiden kanssa, että kukin organisaatio osallistuisi opinnäytetyöni aineiston keruuseen. Myöhemmin keskustelimme, että opinnäytetyöni palvelisi mahdollisen toiminnanrahoituksen haussa. Opinnäytetyön ajankohtaisuus

tuli konkreettiseksi eri työskentelyvaiheissa. Huomasin, että minun tulee kyetä seuraamaan aktiivisesti aiheen ympärillä olevaa yhteiskunnallista keskustelua, jotta pystyn löytämään aineistosta ne asiat, jotka tuottavat eniten hyötyä. Aktiivinen yhteiskunnallinen keskustelu aiheutti välillä myös sen, että koin osan tuottamastani tiedosta olevan jo vanhaa ennen opinnäytetyön julkaisemista.

Toimin siis itse aktiivisesti toimijana (ohjaajana ArtPajassa) ja tutkijana opinnäytetyössä, jossa tutkittiin kokemusta. Fenomenologisen näkökulman mukaan ihminen on sosiaalisessa maailmassa kokemusten kautta kasvava olento, joka omaksuu ympäröivän kulttuurin sosiaaliset tavat toimia ja ymmärtää. Ihmisen kokemuksessa on siis aina mukana sekä ympäröivä yhteisö että subjektiivinen yksilö. (Ulvinen 2014, 92.) Myös oma tutkija-identiteettini muodostui vahvasti Parkkitoimintojen muodostamalle ympäristölle ja niissä koetuille omille kokemuksilleni, jolloin oma ymmärtämisen tapa perustui vahvasti koetulle toiminnalle.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS

Nuorten Parkkitoiminnot on tarkoitettu alle 29-vuotiaille työttömille nuorille, jotka tarvitsevat tukea päästäkseen takaisin koulutus- ja työelämään. Parkkitoimintojen ohjaajat tukevat tulevaisuuden suunnitelmien selkiyttämässä sekä elämänhallinnassa ruokahuollosta päivärytmiin. Parkkitoimintoja voisi kuvata yhteisöiksi, joissa työnteen ja toiminnallisuuden avulla parannetaan yksilön kykyä ja valmiuksia parantaa omia arjenhallintataitojaan ja sitä kautta myös kokea laadukasta elämää.

Parkkitoimintoja toteutetaan Rovaniemen Nuorisopalveluissa yhteistyössä Sosiaalipalveluiden, TE-palveluiden ja Nuorten Ohjaamon kanssa. Kunkin parkkitoiminnon nuorisotyöllinen lähestymistapa perustuu nuorten toiveille ja tekemällä oppimiseen. Tässä opinnäytetyössä toimintaympäristöinä ovat toimineet taiteen, digitaalisen pelitoiminnan ja musiikkitoiminnan keinoin toteutetut parkkitoiminnot; ArtPaja, Keimers ja Musaparkki.

Parkkitoiminnoissa opetellaan työelämässä tarvittavia taitoja tekemällä yhteisöllisesti oikeita työprosesseja. Samalla tuetaan elämäntaitoja, sosiaalisia vuorovaikutustaitoja, yhteisöllisyyttä ja tekemällä oppimista. Parkkitoiminnoissa nuoria auttavat nuorten kanssa töitä tekevät ammattilaiset, joiden koulutus- ja työelämätaustat ovat moninaiset. Opinnäytetyön toimintaympäristöissä ohjaajina toimivat etsivän nuorisotyön koordinaattorit, teatteri-ilmaisun ohjaaja, nuoriso-ohjaaja ja vastaava tuottaja. Koulutustaustana heillä on sosionomi (AMK), yhteisöpedagogi (AMK), teatteri-ilmaisun ohjaaja (AMK) sekä nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaajan tutkinnot.

Parkkitoiminnan painopiste on nuorten omien voimavarojen löytymisessä ja sosiaalisessa vahvistumisessa sekä arjenhallinnan kehittymisessä, jolloin työ ja siihen liittyvät tehtävät ovat ohjauksen näkökulmasta vähäisemmässä roolissa. Työ toimii siltana nuorten ja palvelujärjestelmän välillä. Voimavarojen, sosiaalisen vahvistumisen ja arjenhallinnan myötä uskon, että nuori on kyvykkäämpi hakeutumaan työelämään. Parkkitoimintaan osallistuneilla nuorilla oli ongelmia useilla elämänalueilla ja heidän tukiverkostonsa olivat melko puutteellisia. Tällaisissa tilanteissa nuorille aloitettiin yksilöllinen tuki Nuorten Ohjaamon toimesta.

Nuorisopalveluiden Parkkitoiminnan toisena tavoitteena on tarjota nuorille onnistumisen kokemuksia työelämässä. Monen nuoren kohdalla tavoite on saavutettu jo siinä vaiheessa, kun hän saapuu aamulla ajoissa paikalle. Nuorelle ajoissa oleminen voi olla kokemus kyvykkyydestä ja onnistumisesta, jolloin jo tällaisella pienellä onnistumisen kokemuksella on merkitystä koulutus- ja työelämään paluussa. Toiminta rakentuu yhdessä tekemisen ympärille, mutta sisältää kasvatuksellisia ja opetuksellisia elementtejä yhteiskunnasta, työelämästä, koulutuksesta ja oman elämän hallinnasta. Lisäksi toiminnan sisältöön liittyy vahvasti myös muita nuorisotyöllisiä näkökulmia, kuten ennalta ehkäisevää päihdetyötä, talous- ja terveystietoa sekä liikuntaa. Toiminnalla on vaikutuksia myös terveyteen ja mielen hyvinvointiin. Parkkitoimintaan osallistuminen tarjoaa nuorelle mahdollisuuden vahvistaa oman hyvinvointinsa suojaavia tekijöitä.

Parkkitoiminnassa on paljon samoja elementtejä kuin työpajatoiminnoissakin, mutta myös eroavaisuuksia. Työpajatoimintaan nuori voi hakeutua ympäri vuoden, kun taas Parkkitoiminta on enemmän ryhmäprosessia, joka alkaa ja päättyy samaan aikaan

kaikilla osallistujilla. Parkkitoiminnassa nuoria tuetaan nuorisotyöllisesti ja toiminta lähtee vahvemmin liikkeelle nuorten omista lähtökohdistaan. Lisäksi Parkkitoiminoissa ollaan sidoksissa olemassa oleviin alan työpaikkoihin ja luodaan nuoren ympärille kumppanuuksien avulla työelämäverkosto järjestöihin, kunnallisiin organisaatioihin ja yrityksiin.

Parkkitoiminta on toimintaympäristönä nuorelle paikka, jossa hän pääsee oppimaan erilaisia arjessa tarvittavia asioita ja tutustumaan omaan itseensä. Kuka hän on, mikä häntä kiinnostaa, missä hän on hyvä, millaisia taitoja hänellä on ja missä hänen tulisi kehittyä? Nuoren itsetuntemusta ja sitä kautta minäpystyvyyden vahvistumista voidaan pitää parkkitoiminnan yhtenä isona tuloksena.

Parkkitoiminta toteutuu olemassa olevan nuorten palveluverkoston reuna-alueilla. Toiminnot toimivat hallintokuntien välissä, käyttäen niiden olemassa olevia palveluverkostoja hyväkseen. Opinnäytetyöprosessin aikana kävi hyvin ilmi, että tämän toiminnon toteuttamisessa hallintokunnat tarvitsevat toisiaan, eikä kukaan pystyisi yksin tuottamaan kyseistä palvelua. Parkkitoimintojen vahvuus on hallintokuntien rajapinnoilla toimiminen, moniammatillisuus ja se, että se asemoituu sekä työllisyys-, nuoriso- ja sosiaalipolitiikan sektoreille.

2.1 Artpaja

Työkokeiluun ArtPajaan ajalle 28.2.–30.4.2016 otettiin TE-toimiston kautta 12 nuorta, jotka olivat kiinnostuneita kouluttautumaan tai työllistymään taiteen kentälle. Pajassa menetelmänä olivat draama- ja teatterilähtöiset menetelmät sekä työskentely eri taiteen kentällä toimivien tahojen kanssa (mm. Rovaniemen teatteri; lavastamo, puvustamo, tekniikka, Monitaideyhdistys Piste, Rimpparemmi, tanssistudio Solu ja nukke-teatteriyhdistys). Paja toteutettiin yhteistyössä Nuorten Ohjaamon, Nuorten Ystävien, Rovaniemen nuorisopalveluiden ja Rovaniemen teatterin kanssa. Ohjaajani toimi kolme teatteri-ilmaisun ohjaaja, joista yksi olin minä. Pajassa olevat nuoret kirjoittivat työkokeilusta työsopimuksen Rovaniemen nuorisopalveluiden kanssa. Jokaiselle pajaan osallistuvalla nuorella tehtiin oma henkilökohtainen työllistymissuunnitelma ja

nimettiin ohjaamon tai etsivän nuorisotyöntekijöiden ohjaajista oma henkilökohtainen rinnalla kulkija.

Taiteen avulla nuori voi voimautua, kehittää itseään ja tutkia omia mahdollisuuksiaan sekä sitä kautta löytää keinoja uskoa omaan kyvykkyyteen ja halua käyttää sitä. ArtPajassa työskenneltiin projektinomaisesti ryhmässä. Työ käynnistyi nuorten omista lähtökohdista hyödyntäen heidän omaa toimintakykyään. ArtPajan tuloksena toteutettiin ArtPajassa syntyneen teatteriryhmä Suunnattomien teatteriesitys ”Ette Ole Oikeutettu”. Esitys nähtiin Rovaniemen kaupungin teatterilla huhtikuussa 2016. Ohjaajien rooli oli tukea ryhmäytymistä, ohjata luovaa toimintaa, teatteria, draamaa, kirjoittamista ja olla apuna esityksen työstämisessä. Ensisijainen ohjaajien tehtävä oli kuitenkin uskoa nuoriin ja kannustaa heitä omassa tekemisessään.

Kuva 2. Teatteriryhmä Suunnattomien ”Ette ole oikeutettu”-esityksen juliste (Rovaniemen nuorisopalvelut 2016).

Teatteriryhmä Suunnattomien nimi viittaa nuorten kokemukseen asenneilmapiiristä nuoria työttömiä kohtaan. Nuoret kertoivat, kuinka heidän kokemuksensa mukaan viranomaiset suhtautuvat nuoriin työttömiin niin, ettei heillä oleteta olevan unelmia,

suuntaa tai haaveita omassa elämässään. Esityksen nimi ”Ette ole oikeutettu” viittasi kokemukseen työttömän nuoren oikeuksista. Esityksessä pohdittiin onko työtön nuori oikeutettu toimeentuloon, terveydenhuoltoon, unelmiin tai ”työttömän leimasta” vapaaseen elämään?

Draamamenetelmien käytön tavoitteeksi asetetaan usein itseilmaisun lisääminen, itseluottamuksen vahvistaminen, myönteisen minäkuvan vahvistuminen, ryhmätyöskentelytottumusten kehittäminen, eritasaisten taidetapahtumien kokeminen ja kehittäminen. ”ArtPajassa” kuten kaikissa muissakin Parkkitoiminnoissa näiden tavoitteiden lisäksi oli tavoitteena myös nuorten onnistuneet työelämäkokemukset.

Pedagoginen draama noudattaa kokemuksellisen oppimisen periaatteita. Draamamenetelmiä käyttäessä oppiminen on myös yhteistoiminnallista ryhmässä tapahtuvaa aisteihin perustuvaa oppimista. Lisäksi draamalliselle oppimiselle on ominaista pohdinta, toiminta ja vuorovaikutus, omien mielipiteiden ja tunteiden sanoittaminen sekä kuuntelemisen taidot. Draamamenetelmien käytön lähtökohtana on ryhmässä tapahtuva prosessi ja se tukee itseilmaisun lisäksi vahvasti myös ryhmätyötaitoja; ongelmanratkaisukykyä, empatiaa, sosiaalista tietoutta ja yhteistyötaitoja. (Owens & Barber 1997, 10–12.)

ArtPajan työpäivien aikana nuorten kanssa tehtiin kaksi päivää viikossa erilaisia draamaharjoituksia, opeteltiin havainnoimaan omaa lähiympäristöä ja omaa toimintaa, keskusteltiin yhteiskunnan epäkohdista, kirjoitettiin, maalattiin, tehtiin maskeja ja työstettiin tulevaa esitystä. Viikon kolmannen työpäivän nuoret olivat mentoreiden mukana taidealan laitoksissa, yhdistyksissä tai vapaan kentän toimijoiden mukana. .

Kuva 3. ”Ette ole oikeutettu”-esityksen ensi-illassa Työmies haaveilee rikkauksista (Laura Rapakko 2016).

Esityksen käsikirjoitukseen nuoret halusivat kohtauksen, jossa näyttämöllä olleet työntekijät (nakinmyyjä, työmies ja puhelinmyyjä) haaveilivat omasta tulevaisuudestaan. Yhden haave oli turvattu toimeentulo, toinen haaveili rallikuskin urasta ja kolmas taidemaalarin ammatista.

2.2 Miksi draama ja taide?

Draama ja teatteri kehittävät ihmisen ajattelua. Taiteen avulla voidaan käsitellä monimutkaistakin maailmaa, ideoita ja ajatuksia. Teatterin ja muiden taiteiden avulla arvojen, moraalien ja etiikan käsittely voidaan tehdä konkreettisesti. Taiteen avulla asioihin luodaan merkityksiä ja tarkastellaan merkityksiä toisten silmin. (Riihijärvi 2013, 38.)

Draama kehittää myös empatian taitoja, kun maailmaa ja ilmiöitä tarkastellaan omista ja muiden lähtökohdista, omat arvot ja asenteet kirkastuvat. Draamalla on paikkansa kriittisen ajattelun synnyssä, toiminnan tarkoituksena on usein herättää ihmiset havainnoimaan, kysymään kysymyksiä ja tarkastelemaan uudenlaisia toimintatapoja.

Taiteen käyttäminen kritiikin ja demokratian esiin tuojana valmentaa nuoria myös kantaa ottaviksi yhteiskunnan jäseniksi. (Owens & Barber 1997, 10–12)

Draama opettaa vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä vahvistaa sosiaalista kanssakäymistä. Erilaisissa draama- ja teatteripajoissa syntyy myös kokemus yhteenkuuluvuudesta, ryhmähengestä. Usein ryhmä rohkaisee tekemään asioita, joita ei muuten tekisi ja vahvistaa näin yksilön omaa kyvykkyyttä. Draamaan ja taiteen avulla voidaan siis vahvistaa yksilön kykyä selviytyä erilaisista sosiaalisista vuorovaikutustilanteista. (Riihijärvi 2013, 39–40.)

Ryhmätoiminnassa yksilö tulee kuulluksi ja nähdyksi, jolloin syntyy kokemus arvokkuudesta. Draaman avulla voidaan vaikuttaa siihen, että omaa ilmaisua kehitetään ja omia vuorovaikutustaitoja vahvistetaan. Draaman avulla oman ilmaisun läpikäyminen ryhmässä auttaa tulemaan tietoiseksi myös toisten tavasta ilmaista itseään. Erilaiset tavat tulevat näkyviksi ja ”luvallisiksi”. (Emt., 39.)

Draama auttaa tutustumaan itseensä. Terveen itsetunnon omaava kokee itsensä arvokkaaksi ja hyväksytyksi ja osaa arvostaa myös muita ihmisiä. Itsetunnon puute vaikuttaa hyvinvointiin, mielenterveyteen ja vuorovaikutustilanteisiin, jolloin se usein heijastuu myös työelämässä tarvittavaan kyvykkyyteen. Hyvällä itsetunnolla varustettu kykenee tekemään ratkaisuja elämässään ja sietää epäonnistumisia sekä pettymyksiä. Kun tunnet itsesi, tunnet ja ymmärrät myös muita. Kun katsot asioita toisen silmin, ymmärrät toisia ja itseäsi paremmin. Draaman avulla on pakko pysähtyä toiseuden äärelle. Taide mahdollistaa kokeilut, joissa voi kokea toisena olemista, toista näkökulmaa, asennetta, tahtoa, halua. (Emt., 40.)

Kuva 4. Nuori työtön kodissaan esityksessä ”Ette ole oikeutettu” (Laura Rapakko 2016).

Esitys kertoi Työttömän Nuoren tarinaa monimutkaisessa maailmassa. Esityksellään nuoret halusivat tuoda esiin kohtaamattomuutta, jota he kohtasivat omassa elämässään.

Taiteen avulla voidaan luoda osallisuutta. Taiteen tekeminen aloitetaan usein tyhjältä paperilta, jolloin lopputuotoksen tekeminen vaatii kaikkien osallistumista. Mitään ei synny, jos ei osallistu. Yksilön on sitouduttava yhdessä tekemiseen ensi hetkestä alkaen. Tekeminen on usein pienten palasten yhteen kokoamista ja epävarmaa. Usein taideprosessit voivat tuntua hieman kaaosmaisilta ja keskeneräisiltä ihan loppuun saakka. Tämän kaltaisessa ympäristössä toimiminen opettaa sietämään epävarmuutta ja antaa valmiuksia selviytyä erilaisista yllättävistä tilanteista. Kun ollaan tekemisessä taiteen kanssa, otetaan usein kantaa asioihin tai tuodaan esille epäkoh-
tia. Ollaan osana yhteiskunnallista ajankohtaista keskustelua ja tavoitellaan jopa mahdollista muutostilaa. Tämän kaltainen toiminta tukee yksilön toimintakykyä, luovuutta ja ongelmanratkaisukykyä. (Emt., 42.)

2.3 Musapaja

Musapaja toteutettiin kuntouttavana työtoimintana yhteistyössä musiikkikirjaston ja seurakunnan erityisnuorisotyön kanssa. Kuntouttava työtoiminta on tarkoitettu niille,

jotka ovat olleet pidempään työttöminä. Musapajan osallistujat olivat 20–50-vuotiaita pitkäaikaistyöttömiä. Nuorisolain määritelmän mukaan nuorina voidaan pitää kaikkia alle 29-vuotiaita. Tähän ikäryhmään kuuluvia Musapajassa oli neljä osallistujaa. Musapajasta kerätty aineisto kerättiin vain heiltä.

Musapajaan osallistuneet tekivät kuntouttavasta työtoiminnasta sopimuksen Nuorisopalveluiden kanssa ja osallistuivat toimintaan kolmen kuukauden ajan yhtenä päivänä viikossa ja neljä tuntia päivässä. Musapajan tavoitteena oli tukea osallistujia käyttämään omia kykyjään ja vahvistaa heidän uskoa itseensä sekä tarjota mahdollisuus opetella sitoutumista. Musapajassa tutustuttiin eri musiikkigenreihin, musiikkialan työpaikkoihin ja mahdollisuuksiin opiskella musiikkia. Tutustumiskohteiden lisäksi musapajassa soitettiin yhdessä erilaisia kappaleita, opeteltiin äänentoistoon liittyviä asioita ja toiminnan lopussa esiinnyttiin Rovaniemeläisessä ulkoilmatapahtumassa.

**Kiinnostaako soittaminen,
laulaminen tai biisien tekeminen?**

Musapaja

Alk. KE 23.3.2016 klo 14.30 Mondella

**Kokoontuminen 3kk ajan,
yhtenä päivänä viikossa, 4 tuntia per päivä**

Musapaja on uusi työtoiminnan vaihtoehto. Pajalla pääasia on yhdessä soittaminen. Lisäksi tutustutaan musiikin maailmaan laajasti esim. biisien tekeminen, klassinen musiikki, musiikkiterapia. Jokaisella kerralla on myös pientä purtavaa ja saamme myös ruuanlaittovinkejä Martoilta.

....osallistujien omat toiveet, osaaminen ja kiinnostuksen kohteet otetaan mukaan suunnitteluun!

**Lisätietoja ja ilmoittautuminen:
Minna Hyötylä, Kuntouttavan työtoiminnan koordinaattori,
Rovaniemen kaupunki, puh. 040 584 7708**

Kuva 5. Musapajan mainos (Rovaniemen nuorisopalvelut 2016).

Kuntouttavan työtoiminnan piiriin kuuluvat kaikki pitkäaikaistyöttömät iästä riippumatta.

Musapaja toteutettiin myös ryhmäprosessina, jossa vertaisuus ja ryhmän jäsenten omat voimavarat kannattelivat ryhmää. Musiikin lisäksi Musapajassa laitettiin yhdessä ruokaa, käytiin keskusteluja osallistujien elämäntilanteista, vierailtiin Marttojen

toimistolla ja tuettiin osallistujien elämänhallintataitoja. Musapajan osallistujia yhdisti kiinnostus musiikkiin tai sen tekemiseen. Jokaisella osallistujalla oli haluja oppia soittamaan, laulamaan ja ilmaisemaan itseään musiikin avulla. Osalla osallistujista oli taustallaan pitkä ammattimuusikon ura, mutta suurin osa osallistujista oli aloittelijoita. Ryhmän yhteisöllisyys ja kannustava ilmapiiri sai jokaisen ryhmän jäsenen ylittämään itsensä, vaikka kaikki eivät pystyneetkään esiintymään yhteisellä keikalla. Ohjaajien tehtävänä oli tukea nuoria oppimisessa ja rohkeudessa. Ohjaajien oma kiinnostus musiikkiin ja soittotaito olivat ohjaustyössä avuksi, mutta ei välttämättömiä taitoja ryhmässä olevan potentiaalin vuoksi.

2.4 Musiikin vaikutukset ihmiseen

Musiikki vaikuttaa ihmiseen kokonaisvaltaisesti; fyysisesti ja psyykkisesti. Musiikin aikaansaamat fysiologiset reaktiot ovat yksilöllisiä. Tutkimukset kuitenkin osoittavat, että musiikki voi vaikuttaa moniin fysiologisiin muuttujiin, esimerkiksi sydämen lyöntitiheyteen, verenpaineeseen, ihon lämpötilaan ja lihasreaktioihin. Fysiologiset muuttujat ovat sidoksissa ihmisen ikään, emotionaaliseen herkkyyteen, musiikin laatuun ja olemassa olevaan tunnetilaan sekä tilanteeseen. Musiikki on todettu herättävän ihmisessä voimakkaita tunteita ja muun muassa dopamiinin (mielihyvähormoni) on todettu olevan yhteydessä musiikista saatuun mielihyvän kokemukseen. (Ahonen 1993, 49.)

Nuorten musiikinkäytön syihin on noussut vahvasti esiin erilaiset tunteisiin liittyvät kokemukset, kuten huolien ja murheiden unohtaminen, ajankulu, jännittyneisyyden purkaminen, rentoutuminen, tylsyyden välttäminen, ilmapiirin luominen sekä tunteiden säätely ja hallinta. Myöhemmin vanhempana yleisimpiä syitä musiikin kuuntelulle voivat olla musiikin kyky herättää muistoja, tuottaa liikutusta, kyyneliä ja tunteiden purkamista, herättää kylmiä väreitä, saada hyvälle tuulelle, parantaa mielialaa, rauhoittaa ja lievittää stressiä. Musiikillisen toiminnan merkityksellisyys liittyy kiistatta voimakkaasti tunteisiin, tunnetaitoihin ja tunnetiloihin. (Loihuvuori & Saarikallio 2010, 280–281.)

Musiikin on todettu edistävän erittäin tehokkaasti ja monipuolisesti yhteenkuuluvuuden tunteen syntymistä ja vahvistumista. Sosiaalisiin tilanteisiin musiikin avulla voidaan luoda ilmapiiriä ja se tarjoaa mahdollisuuksia yhteiseen tekemiseen ja toimintaan. Musiikki tukee myös identiteettityö ja minäkuvan rakentamista. Yksilö voi heijastaa omaa minuuden kokemustaan ja siihen liittyviä merkityksiä myös musiikkiin. Musiikilla on merkittävä rooli aikuisiässä elämäkerrallisen minuuden vahvistajana ja muistojen herättäjänä. (Emt., 2010, 283.)

Parkkitoiminnan kannalta itsemääräämisen ja itsehallinnan kokemus ovat merkittäviä tavoitteita nuoren hyvinvoinnissa. Itsemääräämisellä tarkoitetaan yksilön kokemusta siitä, että hän pystyy itse vaikuttamaan omaan toimintaansa, tunteisiinsa, ympäristöönsä ja kokemuksiinsa. Siihen liittyy kokemus omasta osaamisesta ja pystyvyydestä. Tekemisenä musiikki tarjoaa usein oppimisen ja onnistumisen elämyksiä sekä mahdollisuuden itseilmaisuun. (Emt., 2010, 284.)

2.5 Keimers

Oli hyvin luonnollista, että hyödynnämme parkkitoiminnassa digitaalista pelitoimintaa. Sen lisäksi, että saisimme uudenlaisen tavan toteuttaa nuorten työllisyyttä, ymmärsimme että Keimers-työkokeilulla tulisimme tavoittamaan uuden kohderyhmän parkkitoimintoihin. Työkokeilu kiinnosti Pelitalo Montendolla käyviä 20-vuotiaita nuoria miehiä. Pelitalo Montendo on nuorisokeskus Mondella sijaitseva digitaalisen pelitoiminnan keskus.

Keimers toteutettiin ryhmätoimintona, jossa ohjaajina toimivat pelitalo Montendon nuoriso-ohjaaja ja etsivän nuorisotyön koordinaattori. Keimersiin osallistui yhdeksän nuorta ja heille tehtiin työkokeilusopimukset Rovaniemen nuorisopalveluihin ja he suorittivat työkokeilua kolmena päivänä viikossa kolmen viikon ajan kuusi tuntia päivässä.

KEIMERS -peliryhmä NUORISOKESKUS MONDELLA!!

SINULLE, JOKA OLET ALLE 29-VUOTIAS
ILMAN TYÖ- TAI OPISKELUPAIKKA

ON TYÖKOKEILU, ELI OSALLISTUJAT
SAAVAT KORVAUKSEN EHTOJEN
TÄYTTÄESSÄ

MAKSUTON, SISÄLTÄÄ LÄMPIMÄN
RUUAN SEKA KAHVIT

KOLME VIIKKOA:
TI-TO
17.5.-2.6.2016
KLO 9-15

TAISIT KIIINNOSTUA?
LISÄTIEDOT & ILMOITTAUTUMISET:
TERO RAUTIO / NUORISOPALVELUT
P. 050-5934019
TERO.RAUTIO@ROVANIEMI.FI

INFO- JA
HAASTATTELUTILAISUUS
VIIKOLLA 19

TYÖKOKEILU TOTEUTETAAN YHTEISTYÖSSÄ ROVANIEMEN
NUORISOPALVELUIDEN SEKA ROVANIEMEN OHJAAMON KESKEN

Vipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

Nuorisopalvelut
Rovaniemi Kaupunki

ROVANIEMEN **KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ**

OHJAAMO

Kuva 6. Keimersin mainos (Rovaniemen nuorisopalvelut 2016).

Keimers oli tarkoitus toteuttaa yhteistyössä Nuorten Ohjaamon kanssa, mutta henkilöstöresurssien vuoksi Nuorten Ohjaamon työntekijä ei ollut ryhmää ohjaamassa.

Keimersin tavoitteena oli ryhmäläisten sosiaalinen vahvistaminen, arkitaitojen opettelu ja työelämään tai opiskeluihin ohjaaminen. Nuoret tutustuivat työkokeilussa peli- ja ICT-alan työmarkkinoihin, mutta myös eri pelikulttuureihin. Työpäivien aikana pelattiin erilaisia pelejä yhdessä vuorovaikutuksessa muiden ryhmäläisten kanssa. Toiminnan vaikuttavuuden uskottiin perustuvan ryhmäytymisen aikaan saamiin positiivisiin muutoksiin nuorena. Ryhmä tarjosi nuorelle turvallisen paikan harjoitella sosiaalisia taitoja, vahvistaa itsetuntemusta ja omien mielipiteiden esittämistä. Ryhmä mahdollisti myös vertaisuuden ja osallisuuden kokemuksen.

Keimersin yhteistyökumppaneiksi haettiin Lapin ammattikorkeakoulun pLAB, joka on ohjelmistotekniikan laboratorio. Sen osaamisalueena ovat erityisesti ohjelmisto- ja mittausteknologiat sekä reaaliaikaiset integroidut 3D-visualisointiympäristöt. Lisäksi

yhteistyötä tehtiin muun muassa Lapin Yliopiston, Rovaniemen seurakunnan tietohallinnon ja Pelimies-yrityksen kanssa.

2.6 Miksi Digitaalinen pelitoiminta?

Digitaalisuus ja teknologia ovat tulleet osaksi arkista yhteiskuntaa ja digitaalisella pelitoiminnalla on merkittävä rooli nuorisokulttuureissa sekä nuorten arjessa. Digitaalinen pelitoiminta yhdistää kaiken ikäisiä eri puolilta maailmaa. Pelillisuus näkyy yhä useammin osana opetusta, liikuntaa ja taiteita ja peliteollisuudesta ennustetaan yhä enemmän kasvavaa alaa. Peliteollisuus ja pelillisyyteen liittyvä toiminta työllistää tulevaisuudessa yhä useampia nuoria. Huolimatta vahvasta yhteiskunnallisesta asemasta pelikasvatus on yhä kehittymässä ja pelitoimintaa käsitellään usein huolinäkökulmasta. Pelikasvatus on tapa ja väline lisätä pelilukutaidon ja pelaamiseen liittyvän ilmiön ymmärtämistä. Tavoitteena on antaa kaikille valmiuksia toimia tämän päivän tietoyhteiskunnassa. (Pelikasvatus, 2017.)

Digitaaliseen pelitoimintaan liitetään usein helposti negatiivisia lieveilmiöitä. Pelien kasvatuksellista tarkoitusta ei useinkaan nähdä vaan ajatellaan nuorten passivoituvan ruutujen ääreen. Kieltämisen sijaan tulisi tutustua nuorten pelaajien maailmaan ja osata kääntää niissä opitut taidot voimavaroiksi- osana nuoren toimintakykyä, sillä digitaalinen pelitoiminta on luonteva jatke niille peleille ja leikeille, joita leikimme jo pieninä lapsina. Digitalisaatio ja teknologia ovat avanneet nuorille uudenlaisia, rajattomia ja loputtomia leikkikenttiä ja sitä kautta myös nuorisotyölle. (Lauha & Tuominen 2016, 9-11.)

Digitaalinen pelitoiminta muodostuu monelle nuorelle myös ammatiksi tai osaksi työtä. Jokaisen pelin taustalla on kirjallisuutta, musiikkia, grafiikkaa, tekniikkaa ja valtava määrä koodaamista. Kykyjen ja taitojen lisäksi pelitoiminta opettaa toimimaan sosiaalisessa ympäristössä toisten kanssa, parhaimmillaan se kasvattaa myös empatian taitoja ja vuorovaikutuksen taitoja.

Nuorisotyötä kehittäessä on aina hyvä miettiä samalla, että miten digitaalinen media, teknologia ja digitaalisuus auttaa nuorisotyön tavoitteiden toteutumisessa. Digitaalisuus ja teknologia eivät ole itseisarvo, vaan niitä hyödynnetään nuorisotyön tavoitteiden mukaisesti. (Emt. 65.) Opinnäytetyössäni digitaalisuus on ollut rinnastettavana menetelmänä draaman ja musiikin kanssa, jolloin vaikutusten arviointi perustuu ryhmän yhteiselle tekemiselle ja dialogille.

3 TUTKIMUSMENETELMÄT JA NIIHIN LIITTYVÄT VALINNAT

Tutkimuksellinen kehittämistyöni on laadullista tutkimusta, jossa tarkastellaan ihmisten välistä, sosiaalista merkitysten maailmaa ja kokemuksia. Kokemus on aina oma-kohtainen, eikä niinkään kuvaa koko yhteisölle tyypillistä tapaa ajatella. (Vilka 2005, 97)

Työni taustalla on konstruktiiivinen tietokäsitys, jonka mukaan tieto muodostuu sosiaalisessa kanssakäymisessä toisten ihmisten kanssa. Tämä tutkimuksellinen kehittämistyö on empiirinen eli perustuu kokemukseen ja käytän tässä työssä monella eri tavalla hankittua tietoa havainnoidakseni ja tulkitakseni tietynlaista toimintaa rajatussa ympäristössä. En pyri kertomaan yhtä totuutta tai yleistämään tulkintaani. Tulkintani perustuu vahvasti omiin havaintoihini, omalle maailmankuvalleni ja aikakauteni ajattelutavalle laadullisen tutkimuksen perinteen mukaisesti. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara, 2007, 158 – 188.)

Laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan tutkimusta, jonka avulla saadaan tuloksia ilman tilastollisia tai määrällisiä menetelmiä. Laadullisessa tutkimuksessa kuvataan ilmiöitä, pyritään ymmärtämiseen ja antamaan asioille järkeviä tulkintoja. (Kananen 2008, 24–25.) Lähtökohtana laadullisessa tutkimuksessa on todellisen moninaisen tilanteen kuvaaminen. Tapahtumat muovaavat samanaikaisesti toisiaan. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2007, 157.)

Laadullisen tutkimuksen aineistolle on ominaista sen ilmaisullinen rikkaus, monitasoisuus ja kompleksisuus. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineisto on moniulotteista ja -muotoista ja aineiston tuottamisen tilanteet voivat olla tutkimusta varten erikseen järjestettyjä. (Alasuutari 2007, 84–85.) Opinnäytetyön aineiston keruuseen järjestin omat teemoitetut ryhmähaastattelut. Haastattelujen lisäksi aineistoa täydennettiin tutkijan päiväkirjamerkinnöillä ja ArtPajassa syntyneellä käsikirjoituksella sekä muulla materiaalilla. Aineiston monitasoisuutta vahvistettiin Parkkitoiminnoista tuotetuilla mediajulkaisujen ja valokuvien tulkinnalla.

3.1 Tutkimuksellinen kehittämistyö

Opinnäytetyöni on vahvasti työelämälähtöinen ja perustuu kokeilevaan työkuulttuuriin. Työelämäperustainen tutkimustyö on tarpeeseen perustuvaa kehittämistyötä. Tässä opinnäytetyössä kehittäminen kohdistuu jatkuvaan prosessiin ja työtapaan eikä niinkään organisaatioon tai strategiaan. Kehittämistyön tavoitteet määrittävät ne menetelmät, joita käytetään. Kehittämistyötä voidaan tehdä työorganisaation sisältä käsin, jolloin hiljainen tieto ja työyhteisön toimintatavat ovat jo ennakkoon tuttuja tai kehittämistyö voidaan ostaa ulkopuoliselta taholta (konsultit). Kaikelle kehittämistyölle on luonteenomaista käytännönläheisyys, innovatiivisuus, arvioitavuus ja hyödynnettävyys. (Anttila 2007, 13) Opinnäytetyöni tavoitteena on tuottaa laadullista tietoa toiminnan kehittämiseksi ja pyrkiä ymmärtämään, mitkä tekijät ovat merkityksellisiä nuorten työllisyyden hoidossa.

Tutkimuksen ja kehittämisen rajapintaa lähestytään opinnäytetyössäni tutkimuksellisen kehittämistoiminnan viitekehystä. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta on toimintaa, joka yhdistää tutkimuksen ja kehittämistoiminnan toisiinsa. Tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa tuotetaan tietoa käytännön kautta aidoissa toimintaympäristöissä. Pääpaino on kuitenkin kehittämistoiminnassa ja siinä hyödynnetään tutkimuksellisia periaatteita. Tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa on lähtökohtana ajatus siitä, että tavoitteet, työmuodot ja toimijat voidaan kuvata yksiselitteisesti, kunhan toiminta tunnetaan riittävän hyvin. (Toikko & Rantanen 2009, 21 – 23, 35.) Tutkimuksellisen kehittämistoiminnan tavoitteena on toiminnon kehittäminen eikä niinkään uuden tieteellisen tiedon tuottaminen. Tutkimukselliset asetelmat ja menetelmät

toimivat tiedontuotannon ja kehittämistyön apuna. Toimintaympäristöstä syntyvä tutkimustieto nousee käytännön toiminnasta ja tarpeista ratkaista käytännön ongelmia, jolloin käytäntö on uuden tiedontuotannon paikka ja ympäristö. (Emt., 22.)

Toikon & Rantasen (2009, 14 - 16) mukaan kehittäminen nähdään usein konkreettisenä toimintana, jolla tähdätään jonkin selkeästi määritellyn tavoitteen saavuttamiseen. Tavoitteellisuus on keskeinen kehittämisen elementti, jonka lähtökohtana voivat olla nykyisen tilanteen tai toiminnan ongelmat tai toisaalta näky jostakin uudesta. Kehittäminen tähtää siis muutokseen, jonka tavoitteena on aikaansaada jotakin parempaa tai tehokkaampaa kuin aikaisemmat toimintatavat tai rakenteet. Tutkimuksellisen kehittämistoiminnan prosessia voidaan kuvata viiden eri vaiheen kautta: perustelut, organisointi, toteutus, arviointi ja levittäminen. Tässä työssä toiminnan perustellee tarve ja organisointivaiheessa toimintaa kehitetään. Nuorisotyöntekijät toteuttivat toiminnot ja arvioinnin teen minä aineistoa analysoidessani. Tulokset voidaan levittää mallintamalla toimintaa johtopäätösten avulla.

Opinnäytetyöni on työelämän tutkimuksellinen kehittämistyö, jonka analyysiä ohjaa fenomenologis-hermeneuttinen lähestymistapa. Fenomenologis-hermeneuttisella lähestymistavalla tarkoitan tässä opinnäytetyössä ymmärryksen lisäämistä nuorisotyöllisen lähestymistavan ja työotteen vaikuttavuudesta. Laineen mukaan fenomenologiassa tutkitaan kokemuksia ja ihmisen suhdetta omaan elämäntodellisuuteensa ja hermeneutiikalla tarkoitetaan ”teoriaa ymmärtämisestä ja tulkinnasta”. Fenomenologisessa tutkimuksessa hermeneutiikka tulee mukaan tulkinnassa; millaisia ilmauksia käytetään ja miten ne ymmärretään. (Laine 2015, 29 – 50)

Merkityksen tutkiminen voidaan perustaa oletukseen, että ihmisen toiminta on suurelta osaltaan tarkoituksellista ja tarkoitusten mukaan suuntautunutta. Tutkimisen kautta voidaan olettaa, että se maailma, jossa elämme, näkyy meille merkitysten kautta. Fenomenologisessa merkitysteoriassa uskotaan myös siihen, että ihminen on luonnostaan yhteisöllinen. Todellisuus ei tule ihmiselle synnynnäisesti, vaan muotoutuu ympäröivän yhteisön ja yhteiskunnan kautta. Tästä syystä voidaan ajatella, että jokaisen yksilön kokemus Parkkitoiminnassa paljastaa myös jotain yleistä toiminnan merkityksellisyydestä. (Emt. 2015, 30.)

3.3 Parkkitoimintojen yhteisö toimintaa arvioimassa

Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön aktiivisina tiedontuottajina toimivat Parkkitoiminnoissa syntyneiden ryhmien jäsenet, Parkkitoimintojen ohjaajat ja toimintojen taustalla olevien organisaatioiden esimiehet. Olin valinnut tiedon- ja aineistonkeruu menetelmikseni teemoitetut ryhmähaastattelut ja osallistavan havainnoinnin.

Tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa pyritään muutokseen. Oma roolini tutkittavan yhteisön jäsenenä oli keskeinen muutoksen rakentamisessa. Toimin Rovaniemen nuorisopalveluiden vastaavana tuottajana ja työskentelin toisena ohjaajana ArtPajassa. Työnkuvaani kuului muun muassa toiminnan ohjaaminen, nuorten tukeminen, esityksen koordinointi ja Parkkitoiminnan kehittäminen. Tutkijan rooliin sisältyi yhtäaikaista sisä- ja ulkopuolisuutta suhteessa tutkittavaan toimintaan, sekä tiedollisena auktoriteettina ja osallistujana. Tutkijan ulkopuolisuus olisi mahdollistanut etäisyyden tutkittavaan toimintaan ja sisäpuolisuus taas mahdollisti luottamuksen ja paremman ymmärryksen rakentumisen, minkä avulla uskon päässeeni aitojen kokemusten äärelle. (Kuula 1999, 25–27, 143–144, 218.)

Opinnäytetyössäni kehittäminen on jatkuvaa ja uudelleen tapahtuvaa prosessia. Reflektion kautta pyritään parantamaan toimintaa, jossa jokainen prosessin vaihe muuttuu jokaisen arvioinnin tuloksena. Arvioinnin tuloksena toiminnan perusteluja, organisoimista ja toteutusta tullaan jatkossa täsmentämään. Tällaista kehittämisen mallia kutsutaan spiraalimalliksi, jossa toiminnan vaiheet ovat suunnittelu, toiminta, havainnointi ja reflektointi kiertävät. (Heikkinen 2010, 221; Toikko & Rantanen 2009, 66–67.) Toisaalta omassa opinnäytetyössäni on piirteitä myös BIKVA-arviointimallista, jossa kehittäminen ja arviointi tapahtuvat asiakkailta poliittisille päättäjäille. Olen ensin kerännyt tietoa ja kokemusta palvelun käyttäjiltä, työntekijöiltä ja toimintaa johtavilta toimihenkilöiltä. Sen jälkeen tieto ja palvelu voidaan viedä myös poliittisille päätöksentekijöille arvioitavaksi rahoituksen ja toiminnan toteutumisen takaamiseksi. (Toikko ym. 2009, 68.)

3.4 Teemahaastattelut

Aineistonkeruumenetelmän valinta vaikuttaa siihen, millaisia tuloksia opinnäytetyössä saadaan. Olen valinnut opinnäytetyöhöni laadulliset aineiston keruumenetelmät. Valitseni ryhmähaastatteluja päämenetelmäksi olin tietoinen, että se miten minä tulkitseen vastauksia ja ymmärrän käytettävää kieltä vaikuttaa analyysiin ja sitä kautta koko tutkimuksen tuloksiin. Ryhmähaastattelut toteutin teemoitettuina haastatteluina. (Liite 1)

Kehittämistoiminnan yhteydessä aineistoja tuotetaan ikään kuin itsestään useita ja niiden systemaattiseksi analysoimiseksi pitäisi tehdä lukuisi omia tutkimuksia. Kehittämistoiminnan yhteydessä syntyy useita aineistoja ja tärkeintä on valita yksi pääaineisto, jota muut täydentävät. (Toikko & Rantanen 2009, 119.) Pääaineistokseni tässä opinnäytetyössä muodostui nuorten ryhmähaastattelut.

Laadullisen tutkimuksen aineiston keruussa käytetään aineiston riittävyyteen viittaavaa saturaation käsitettä, jolla tarkoitetaan sitä, että tutkija ei etukäteen päättä miten montaa tapausta hän tutkii. Hän jatkaa tutkimusta niin kauan, että tutkimusongelman kannalta ei enää synny uutta tietoa. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2000, 169.) Itse valitsin kuitenkin, että haastattelin kaikki parkkitoimintaan osallistuneet 25 nuorta, toimintaa ohjanneet viisi ohjaajaa ja toiminnan taustaorganisaatioiden neljä esimiestä. Keräsin aineiston teemahaastatteluilla, jonka suurin etu on joustavuus. Teemahaastattelun päädyin valitsemaan, koska halusin korostaa sitä, että tutkittavat ovat itse kehittämistoiminnan subjekteja ja ymmärsin jo etukäteen vastausten olevan monitahtoisia. Tiesin, että haastatteluissa voisi tulla tarve täsmentää vastausta. (Emt. 2000, 191–193.) Kolmea erilaista teemahaastattelun kohderyhmää puolsivat myös niiden eri tarkoitukset. Osallistuneilta nuorilta oli tarkoitus kerätä subjektiivisia kokemuksia ja toiminnan vaikutuksia, työntekijöiltä oli tarkoitus saada mahdollisimman tarkka nykytilan kuvaus ja johtajien haastatteluiden tavoitteena oli saada aineistoa Parkkitoiminnan mallintamiseen. Nuorten teemahaastattelut toteutettiin sekä Parkkitoiminnan alku- että loppuvaiheessa.

Teemoitetut ryhmähaastattelut tukivat hyvin kommunikatiivisen toimintatutkimuksen toteuttamista. Kommunikatiivisessa toimintatutkimuksessa pyritään lisäämään työn-

tekijöiden osallistumista ja demokratiaa käyttämällä heidän kokemustietoaan voimavarana. Tavoitteena on tällöin usein tuloksellisuus ja taloudellisuus. (Heikkinen & Rovio & Syrjälä 2006, 57.)

Teemoitettu ryhmähaastattelu haastattelumuotona toimi hyvin, koska pystyin tekemään sen dialogissa haastateltavien kanssa. Dialogisuudella oli myönteinen vaikutus haastateltavien avoimuuteen. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2000, 195–198.) Haastattelut kestivät puolesta tunnista puolentoista tuntiin. Nauhoitin ja litteroin haastattelut sanasta sanaan.

3.5 Osallistuva havainnointi osana aineistoa

Opinnäytteeni toimintatutkimuksen aikana ohjasin ArtPajaa toisena ohjaajana ja havainnoin toiminnan vaikutuksia, nuorten toimintaa ja toiminnan kehittymistä kahden kuukauden ajan. Koska Parkkitoiminnat toteutettiin Nuorisokeskus Mondella samassa tilassa työpisteeni kanssa, pystyin havainnoimaan myös Musapajan ja Keimers-toiminnan vaikutuksia nuoriin. Alussa toteutetun teemahaastattelun jälkeen oli helppo nuorten kanssa vaihtaa kuulumisia ja ajatuksia Parkkitoiminnasta heidän toimintapäivinä.

Valitsin osallistuvan havainnoinnin tukemaan teemahaastatteluissa kerättyä aineistoa, jotta saisin tarkkailla nuoria tutkimuskohteen kannalta luonnollisessa ympäristössä eli Parkkitoiminnan toimintapäivien aikana (Vilka 2007, 120). Opinnäytetyöni tavoitteiden kannalta oli hyödyllistä havainnoida toiminnan merkityksellisyyttä ja nuorissa tapahtuvia vaikutuksia. Lähtöajatukseni oli, että nuorten sitoutuminen ja fyysinen oleminen Nuorisokeskuksen tiloissa sekä tapa ottaa kontaktia toisiinsa ja henkilöuntaan kertoo toiminnan vaikutuksista. Havainnointi vahvisti analyysivaiheessa tulkintojani.

Sen lisäksi, että havainnoinnin avulla päästään tutkimuskohteen luonnollisiin ympäristöihin, voidaan sillä saada suoraa tietoa yksilöiden ja ryhmien toiminnasta ja käyttäytymisestä. Havainnoijan roolissa on kuitenkin pystyttävä ottamaan huomioon tut-

tuuden mukanaan tuoma mahdollinen tunneside ja kyettävä objektiivisuuteen aineiston keruussa ja sen analysoinnissa. (Hirsjärvi ym. 2007, 213.)

Aktiivisessa osallistuvassa havainnoinnissa tutkija vaikuttaa itse tutkittavaan ilmiöön (ArtPajan ohjaus), mutta passiivisessa osallistuvassa havainnoinnissa tutkija ei vaikuta lainkaan tapahtumien kulkuun tai mahdolliseen kehittämistyön muutokseen (emt. 160–161). Osallistuvassa havainnoissa subjektit ovat tietoisia siitä, että tutkija tutkii heitä ja siksi on huomioitava, että tutkijan läsnäolo saattaa muuttaa heidän käyttäytymistään (Grönfors 2010, 160). Sanoin jokaisen ryhmän alkuhaastattelussa, että tulen havainnoimaan heidän toimintaansa olemalla joko aktiivisesti läsnä (ArtPaja) tai satunnaisesti seurailemalla, miten he toimivat työpaikallaan (Musapaja ja Keimers). Musapajan ja Keimersin nuorten osalta en siis toteuttanut osallistuvan havainnoinnin periaatteita kaikilta osin, koska en sopinut heidän kanssaan, milloin heidän toimintaansa havainnoin. Kaikilta tutkittavilta Parkkitoiminnan nuorilta oli kuitenkin pyydetty lupa havainnointiin ryhmähaastatteluissa.

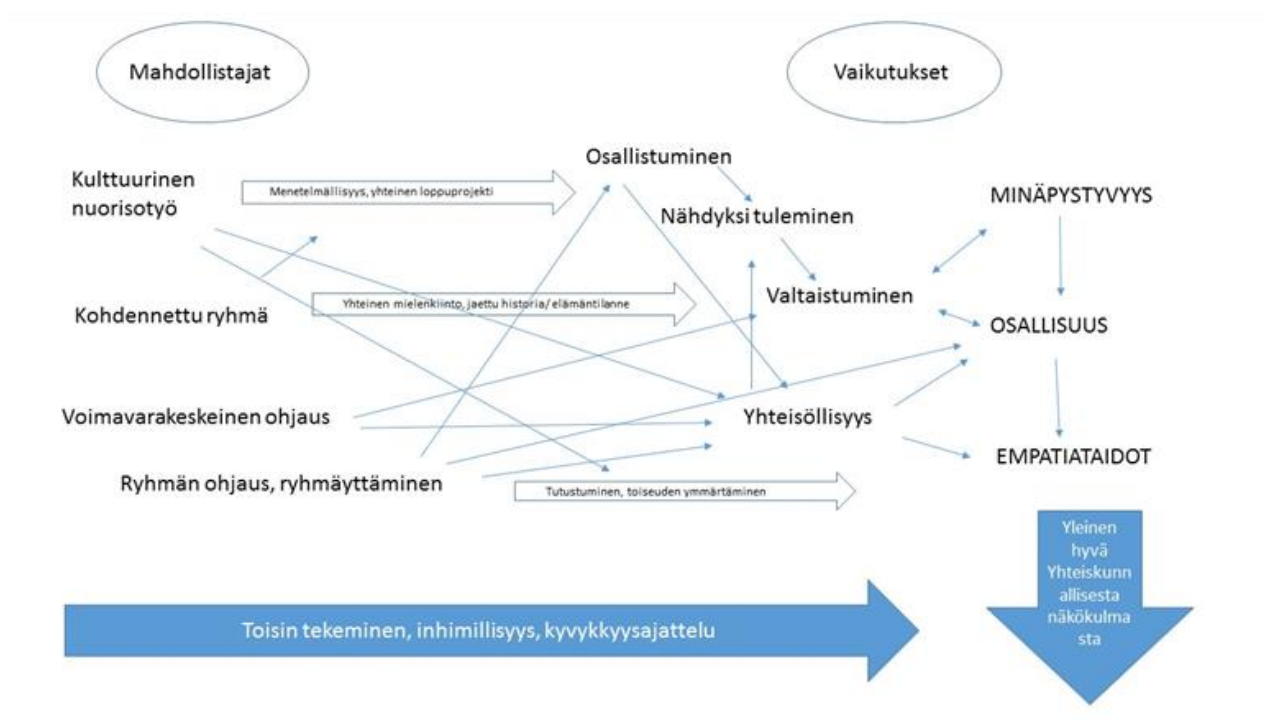
3.6 Aineiston analyysi

Analyysin tehtävänä on tiivistää, selkeyttää ja jäsentää aineistoa sellaiseen muotoon, että sen informaatio kasvaa, tuottaa uutta tietoa, jättämättä kuitenkaan mitään oleellista pois. (Eskola 2015, 185–186; Eskola & Suoranta 2008, 137). Alasuutarin mukaan laadullinen analyysi koostuu havaintojen pelkistämisestä ja arvoituksen ratkaisemisesta. Tällöin huomio kiinnitetään sekä kysymysasettelun että teoreettisen viitekehysten kannalta olennaisiin asioihin. (Alasuutari 2007, 39–44.)

Opinnäytteeni kohderyhmä on harkinnanvarainen joukko ihmisiä, eikä minulla ole mahdollisuutta opinnäytetyössäni näyttää heidän haastattelujensa pohjalta yleistettävyyttä. Voin kuitenkin analyysivaiheessa tukea omia johtopäätöksiäni ja mahdollisia yleistyksiä olemassa olevan kirjallisuuden ja tutkimustiedon varassa. Ensimmäisenä aineistoista tulee tarkistaa, sisältyykö siihen virheellisyyksiä ja puuttuuko tietoja. Toisena vaiheena on mahdollinen tietojen täydentäminen ja kolmantena vaiheena on aineiston järjestäminen. Laadullisessa tutkimuksessa kolmas vaihe on työläin, sillä

aineisto tulee kirjoittaa puhtaaksi sanasta sanaan eli litteroida. Aineistoni oli litteroitu-
na melkein 40 sivua. (Hirsjärvi ym. 2007, 217–219.)

Perehdyin aineistooni lukemalla sitä läpi useaan kertaan, minkä jälkeen nostin esiin
tutkimuskysymysten kannalta oleelliset ja usealle haastateltavalle yhteiset asiat. Ai-
neiston analyysi alkoi muodostua merkityksellisten asioiden etsimiseksi. Merkitykset
ovat aina sidoksissa kontekstiin ja tutkijan tapaan tulkita aineistoa itselle tutun ja totu-
tun todellisuuden kautta (Moilanen & Rähä 2015, 52–53; Hirsjärvi & Hurmeen 2004,
173). Merkityksellisten asioiden mukaan teemoittelin aineiston ja loin itselleni käsite-
kartan, minkä jälkeen huomasin, että tarvitsen dialogia avukseni omien tulkintojeni
arvioimiseksi. Päätin täydentää aineistoani nuorisotyöntekijöiden kanssa käydyllä
reflektoinnilla. Perustelen valintani tarkemmin luvussa 3.4 luvun lopussa.

Kuva 7. Käsitekartta aineistosta nousseista teemoista (Minna Sirviö 2016).

Kuvassa on Parkkitoiminnoissa syntyneitä vaikutuksia; minäpystyvyyden vahvistumi-
nen, osallisuuden kokemus ja empatiataitojen lisääntyminen, jotka kaikki tuottavat
yleistä hyvää yhteiskunnalle. Vaikutusten mahdollistavina tekijöinä ovat olleet kulttuu-
rinen nuorisotyö (menetelmälliset valinnat), jonka tavoitteena on osallistuminen ja
nähdäksi tuleminen. Toimintaa on toteutettu kohdennetulle ryhmälle, jolloin vertai-

suuden kokemus on mahdollistanut valtaistumisen ja voimaantumisen kokemuksen. Voimavarakeskeinen ohjaus ja yhteisöllinen ryhmätoiminta tuottivat yhteisöön kuulumisen tunnetta ja kykyä katsoa asioita toisin silmin. Ohjauksellisena tavoitteena on valintojen ja vaikutusten taustalla ollut koko ajan yleisen hyvän tuottaminen toisin tekemisen, inhimillisyyden ja toimintakyvyn tukemisen kautta.

Analyysia toteutettaessa on osattava päättää, mikä kyseisessä aineistossa kiinnostaa. Eskolan (2015, 185) mukaan laadullisessa tutkimuksessa aineistoa voidaan katsoa niin, että sen tehtävänä on hypoteesien keksiminen niiden todentamisen sijaan. Sen vuoksi puhdasta aineistolähtöistä lähestymistapaa minun oli mahdotonta toteuttaa, koska se perustuu pelkkään havaintojen kuvaamiseen, ilman ennakkokäsityksiä tutkittavasta ilmiöstä (Kananen 2014, 11).

Teemoitetun aineiston rinnalla tutkin erilaisia teorioita ja tutkimuksia aiheeseen liittyen. Uusia teorioita otin mukaan sitä mukaa kun toimintatutkimuksen vaiheet etenivät. En siis toiminut vain suunnitteluvaiheessa valittujen lähtökohtien mukaan. Tarkastelin aineistoa jatkuvasti voimavarakeskeisyyden, osallisuuden, vertaisuuden ja minäpystyvyyden kautta.

Laajojen tutkimushankkeiden ratkaisua voidaan etsiä triangulaation avulla, jossa pelkästään yksi lähestymistapa ei menetelmänä riitä. Triangulaatiolla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa käytetään useita erilaisia tiedonkeruun, analysoinnin ja tulkinnan menetelmiä. Ratkaisuille pyritään hakemaan todistusta useammasta lähteestä. Triangulaatio toimii hyvin silloin, kun ilmiö tai ongelma on jaoteltavissa alaongelmiksi. (Kananen 2012, 178.) Opinnäytteessäni nuorten työttömyyden taustalla oli monia erisyyttä, jolloin myös merkitykselliset hetket ja asiat olivat monisyisiä. Triangulaatio helpotti luotettavan analyysin tekemisessä.

Kuva 8. Triangulaatio ymmärryksen ja luotettavuuden lisääjänä (Kananen 2012, 178). Triangulaation avulla pyrin jäsentämään kaikkea sitä materiaalia ja tietoa, mitä analyysin pohjalla käytin.

Oman kokemuksen vuoksi koin, että opinnäytetyön tekemisessä haastavinta oli aineiston purkaminen ja analyysivaihe. Aineiston käsittely toi itselle esiin aiemmin koettuja tunteita, ajatuksia, hetkiä ja etäännyminen oli toisinaan haastavaa. Linearisessa järjestyksessä oleva litteroitu haastatteluaineisto paljasti minulle vastanneet ryhmät, jolloin saatoinkin tulkita vastauksia oman kokemukseni kautta. Minun piti järjestellä aineisto uudestaan ja sekoittaa vastaukset keskenään teemojen mukaan, jotta pystyisin tulkitsemaan aineistoa rehellisesti ja luotettavasti. Tutkimuksellisessa kehittämisprosessissa on tärkeää, että tutkija tiedostaa omat asenteensa ja yrittää parhaansa mukaan toimia niin, etteivät ne vaikuttaisi tutkimuksen tuloksiin (Kortesalmi & Kiviniemi 2014, 229).

Aineiston analyysia tehdessä jouduin pohtimaan omaa vallan käyttöäni. Olen pyrkinyt kuitenkin tekstin tuottamisessa toimimaan neutraalisti, totuudenmukaisesti ja rehelli-

sesti. Neutraaliuteen olen päässyt työskentelemällä tietoisesti ja pohtimalla jokaisessa vaiheessa erikseen omaa ennakkokäsitystä ja tapaa tulkita vastauksia.

Opinnäytetyönä kehittämistutkimusta ei voida tehdä ainoastaan oman organisaation käyttöön (Kananen 2012, 165). Luotettavuuden kannalta pidin tärkeänä, että peilaan nuorten tarinoita ja merkityksiä jonkun muun kuin Rovaniemen nuorisopalveluiden työntekijän kanssa, mutta silti toivoin heiltä riittävää nuorisotyön substanssiosaamista.

Reflektointia kollegoiden kanssa puolsi myös tietoisuus siitä, että havaintojen keruu tapahtui minun oman ajatteluni ja aistieni avulla, jolloin havaintojen pohjalta tehdyt muistiinpanot toimivat jo esianalyysina. Omassa tutkija-kehittäjä roolissani tämä tarkoitti sitä, että muistiinpanojen käytössä tutkimuksen aineistona täytyi ottaa huomioon oman persoonan vaikutukset aineiston laatuun. (Grönfors 2010, 166.) Oman persoonani ja kokemukseni vaikutuksesta johtuen tuntui tarpeelliselta reflektoida analyysiäni kollegoiden kanssa.

Narratiiviselle analyysille on tyypillistä, että siinä pyritään tavoittamaan temaattisesti esimerkiksi tapahtuminen tai haastattelujen logiikkaa ja sitä, miten vastaukset haastatteluissa jäsentyvät (Hänninen 2015, 173). Logiikan ja tapahtumakulun ymmärtämisen vuoksi aineiston täydentäminen tuli minusta tehdä narratiivisuuden kautta. Esittelin kollegoilleni muutaman nuoren tarinan ja litteroidun aineiston. Esittelyn pohjalta kävimme yhdessä keskustelua johtopäätöksistäni ja tulkinnoistani. Keskustelu vahvisti käsitystäni aineiston analyysistä.

3.7 Laadullisen aineiston luotettavuus

Aaltion ja Puusan (2011, 155–158) mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuus syntyy tutkimuksen kuluessa ja se ilmenee erilaisena tutkimuksen eri vaiheissa. Tutkimustulosten on puhuteltava sekä arkitodellisuutta kuin tiedeyhteisöäkin. Laadullisessa tutkimuksessa tapahtuvan päättelyketjun on oltava hyvin läpinäkyvää. Laadullisessa tutkimuksessa on oleellista tutkimuksen luotettavuuden tarkastelussa käytettyjen metodien kuvaus ja jäljitettävyyys. Läpinäkyvyyttä tarvitaan myös tutkijan päättely-

polkujen tuloksien analysoinnissa ja tulkinnoissa. Luotettavuuden arvioinnissa on kyse siitä, miten hyvin tutkimuksessa on onnistuttu kuvaamaan kyseessä olevaa ilmiötä. Tämä on laadullisen tutkimuksen näkökulmasta hankalaa, koska ilmiöiden kuvaamiselle ei ole olemassa vain yhtä oikeaa tulkintaa. Tästä syystä laadullisen tutkimuksen kokonaisuuden arvioinnissa on enemmänkin kyse käytetyn aineiston ja siitä tehtyjen havaintojen ja tulkintojen ja johtopäätösten sopivuudesta kuvaukseen. Kyse on tutkimustulosten ja kokonaisuuden uskottavuudesta. (Puusa & Kuittinen 2011, 169–170.)

Luotettavuus tarkastelussa opinnäytetyössä on kyse siitä, että eri vaiheissa tehdyt valinnat ovat perusteltavia ja riittävän tarkasti dokumentoitu (Kananen 2012, 164–165). Opinnäytteessäni olen pyrkinyt avaamaan tutkimuksen toteuttamiseen liittyneet vaiheet, omat tulkintani ja johtopäätökseni mahdollisimman hyvin perustellen. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää tutkijan tarkka kuvaus tutkimuksen toteuttamisesta. Tarkkuus koskee tutkimuksen kaikkia vaiheita. Omille tulkinnoille ja johtopäätöksille on kerrottava avoimesti perusteet. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2007, 226–227.)

Opinnäytetyön luotettavuutta voidaan mitata ja arvioida validiteetin ja reliabiliteetin näkökulmasta. Tutkimuksen validiteetillä tarkoitetaan tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa oli tarkoituskin mitata. Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta eli sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. (Vilkkä 2007, 161.)

Kehittämistutkimuksen laadullisen osioiden tarkoituksena on usein lisätä ymmärrystä, jolloin luotettavuuden takaamiseksi voidaan käyttää informanttien vahvistamistekniikkaa. Minä varmensin luotettavuutta refleктоimalla ajatuksiani nuorisotyön ammattilaisten kanssa. Yleispätevyyden sijasta opinnäytetyössäni pyritään tulosten siirrettävyyteen, jolloin tutkimuskohteen ja tutkimusasetelman kuvaus lisää luotettavuutta. (Kananen 2012, 174–175.)

4 PARKKITOIMINTAA OHJAAVAT TEORIAT

Parkkitoiminnan nuorten jaottelussa voidaan käyttää Aaltosen ja Bergin (2015, 76) jaottelua, jonka he ovat tehneet omaan tutkimukseensa osallistuneiden nuorten koulutuksen, työkokemuksen ja muun elämäntilanteen perusteella. **Elämän kolhimina** voidaan pitää niitä nuoria, joiden elämässä on tekijöitä, jotka hankaloittavat heidän osallistumistaan yhteiskuntaan. Tällaisia ongelmia voivat olla asunnottomuus, mielenterveysongelmat, terveysongelmat, päihteet, oppimisvaikeudet, sosiaalisten verkostojen puute tms. **Puolivalmiiden** ryhmään kuuluvat ne nuoret, jotka ovat aloittaneet koulutuksen (tai useampia), mutta keskeyttäneet ne. Heillä kuitenkin olisi nykyisessä elämäntilanteessaan valmiuksia hankkia tutkinto. **Taantuman uhreja** ovat ne nuoret, joilla voi olla tutkinto (tai useampi), mutta jotka ovat jääneet työttömäksi ja ovat toimeentulon asiakkaita. Opinnäytetyön aineistosta elämän kolhimia nuoria oli noin 50 %, puolivalmiita 20 % ja taantuman uhreja 30 %.

Nuoret olivat löytäneet Parkkitoimintoihin eri reittejä. Osa oli hakeutunut mainosten perusteella itse (puolivalmiita tai taantuman uhreja), osa oli tullut mukaan kun tuttu nuorisotyöntekijä oli pyytännyt, osa oli ohjattu joko Nuorten Ohjaamolta, Sosiaalipalveluista tai TE-palveluista toimintoihin (elämän kolhimia tai taantuman uhreja). Osalla toimintaan osallistuvista nuorista oli sellainen tilanne, että heidän toimentulonsa oli vaarassa keskeytyä, mikäli he eivät olisi osallistuneet toimintoihin (elämän kolhimia tai taantuman uhreja). Elämän kolhimien nuorten kohdalla tarvittiin vahvaa myönteistä tunnistamista ja kannustamista, jotta he kykenivät sitoutumaan Parkkitoimintaan.

Parkkitoimintojen tavoitteena oli tukea nuoria takaisin koulutus- ja työelämään. Ohjaukselle tämä asetti omat tavoitteensa. Ohjauksen tavoitteena oli saada nuoret uskomaan itseensä, toimia kohtauttajana nuorten ja työmarkkinoiden välillä, tarjota nuorille mahdollisuus toisin tekemiseen sekä auttaa nuoria vahvistamaan omaa hyvinvointiaan.

Ohjauksen tarkoituksena oli rohkaista ja aktivoida nuoria arjen ongelmien kohtaamiseen ja selvittämiseen. Tavoitteena oli sosiaalisten taitojen vahvistaminen ja voimaannuttaminen (empowerment). Sosiaalipedagogiikan yhtenä työkäytäntönä voidaan nähdä yksilön ja ryhmien tukemista itsestään vastuuta ottaviksi jäseniksi yh-

teiskunnassa. (Hämäläinen & Kurki 1997, 18–19.) Myönteinen tunnistaminen ammatillisena toimintana on sitä, että vältetään nuorten leimaamista tai vaikeuksien korostamista, mutta korostetaan nuorten voimavaroja ja onnistumisia niissä toiminnoissa, mitä hän itse pitää tärkeänä. Tavoiteltavaa on tunnistamisen kulttuuri, jossa koko yhteisö voimaantuu tunnistamaan toisiaan myönteisesti. (Häkli & Korkiamäki & Kallio 2016, 21–22.)

4.1 Myönteinen tunnistaminen vuorovaikutusta ohjaamassa

Ohjaamisella tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä tavoitteellista ja tarkoituksenmukaista toimintaa, jossa ohjausta sekä toimintaa määrittelee ympäristö ja kohderyhmä. Ohjaaminen koostuu yksittäisistä ohjaustilanteista ja pitää sisällään kohtaamisen, keskustelun, kuuntelun, vuorovaikutuksen, läsnäolon ja kasvatuksellisen tuen. Ohjaaja työskentelee inhimillisyyden kanssa ohjaustilanteissa, jolloin arvot ovat ohjaamassa toimintaamme. Ohjaajan onkin hyvä olla tietoinen niistä asioista mitä itse arvostaa. Ammatillinen ohjaajuus koostuu arvojen ja persoonan lisäksi työkokemuksesta ja tietopohjasta. Oman ammatillisen identiteetin kehittyminen vaatii kokemusta, palautetta ja epäonnistumisiakin. (Kalliola & Kurki & Salmi & Tamminen-Vesterbacka 2010, 8-9, 21, 31–33.)

Parkkitoiminnan ohjaajilla on tunnelman ja vuorovaikutusilmapiirin luomisessa suuri ja tärkein rooli. Ilmapiirin luomisessa tärkeää on tasa-arvoisuus, rehellisyys, kannustavuus, rohkaiseminen, välittäminen, innostavuus ja yleinen myönteisyys. Hyvät vuorovaikutustaidot ovat ohjaajan tärkein työkalu. Aktiivinen ja läsnä oleva kuuntelu luo pohjaa arvostukselle ja erilaisuuden hyväksymiselle. Se ei tarkoita sitä, että ollaan vain hiljaa ja kuunnellaan vaan sitä, että esitetään aktiivisesti kysymyksiä ja kannustetaan kertomaan lisää. Aktiivisella kuuntelulla voidaan saavuttaa vuorovaikutustilanteiden tavoite, aito dialogi. Dialogi on tasavertaista ja keskustelun on tarkoitus olla monisuuntaista. (Emt., 44, 46–47, 59.)

Vuorovaikutustilanne muodostuu sanoista, puheesta, kuuntelemisesta ja katseesta. Ihmisen kohtaamisessa me käänämme aistimme; katseen ja kuulon kohti toisen ihmisen kasvoja (Kauppila 2006, 35). Vuorovaikutteiseen kohtaamiseen sisältyy aina

vallankäyttö. Valta on ihmisten välisiin suhteisiin ja kommunikaatiohetkiin liittyvä ilmiö. Samaan aikaan valta on kuitenkin sanana hyvin laajamerkityksinen ja se mielletään usein aseman tai persoonan mukaiseen valtaan (Routarinne 2007, 5). Kun puhutaan vallankäytöstä, on kyseessä inhimillinen vuorovaikutuksellinen kokemus, johon liittyy kokemus vallankäyttäjistä ja hänen vallankäyttönsä kohteena olemisesta (Kuusela 2010, 18 viitattu 8.2.2017).

Vuorovaikutustilanteen vallankäyttö ilmenee usein hienovaraisena vihjailuna tai eleinä. Valta vuorovaikutuksessa on vaikutusvaltaa toisiin ihmisiin, vaikuttamista ja retoriikkaa. Vuorovaikutus tilanteessa vaikutetaan vuorotellen, jolloin vuorovaikutusta itsessään voidaan pitää vallankäytön välineenä. Vuorovaikutustilanteessa olevat yksilöt käyttävät vuorotellen omaa vaikutusvaltaa toisiin ja vuorotellen asettuvat myös alttiiksi toisen vaikutusvallalle. Yksilön vaikutusvallalla voidaan siis tarkoittaa sekä mahdollisuutta muiden ohjaamiseen, mutta myös vapautta toimia itse ilman toisen

Kaikki vuorovaikutusympäristöt eivät tue arvostetuksi tulemistä ja myönteisen minäkuvan kehitystä. Useilla nuorilla on kokemuksia tilanteista, joissa on tullut epäoikeudenmukaisesti kohdelluksi tai joissa on tuntenut itsensä vähemmän arvokkaaksi. Arvostuksen tunne saavutetaan dialogissa. Arvostuksen tunteen saavuttamisessa on kyse jatkuvasta neuvotteluprosessista sen välillä, millaisena ihminen haluaa tulla ymmärretyksi ja millaisena muut hänet näkevät. (Häkli yms. 2016, 9, 17)

Myönteisen tunnistamisen päämääränä on prosessi, jonka tarkoituksena on auttaa nuorta hyödyntämään omaa kyvykkyyttään, oppia yhdessä ja palauttaa kokemusten kautta saatu tieto nuorten omaan käyttöön. Keskeisenä lähtökohtana on, että kun ihmiset kokevat tulevansa oikein kohdatuiksi, he voivat paremmin ja pystyvät toimimaan yhdessä muiden kanssa. (Kujala 2016, 75, Kallio 2016, 89.)

Myönteisen tunnistamisen mukaisen tutustumisen tulisi edetä vastavuoroisuuden ja erilaisuuden arvostamisen hengessä, riippumatta osapuolten iästä, institutionaalisesta asemasta, ammatillisesta osaamisesta, taidoista tai taustasta. Valta-asetelmaa voi hävittää esimerkiksi kokemuksia ja ajatuksia jakamalla. Tällaista jakamista pidetään joissakin instituutioissa uhkana ammatillisuudelle. Mutta vastavuoroisuuden näkö-

kulmasta on ohjaajan tärkeä antaa myös jotain itsestään. (Stenvall & Korkiamäki & Kallio 2016, 54.)

4.2 Osallisena yhteisössä ja yhteiskunnassa

Hyvinvointi edellyttää myös yksilöiden toimijuutta ja osallisuutta. Osallisuus syntyy jatkuvasta vuorovaikutteisesta prosessista, jossa toimijalla on mahdollisuus vaikuttaa yhteisönsä käytänteisiin ja myös muokata niitä aktiivisesti. Mielestäni nuorten kanssa toimiminen pitäisi perustua nuorten vahvuuksille ja kyvyille, ja sitä kautta nuoren omalle toimijuudelle. Mahlakaarto (2012, 28–29) toteaa, että yksilön voimaantumisen keskeinen ulottuvuus on tietoisuuden lisääntyminen itsestä ja omista mahdollisuuksista. Vaikuttaminen ja aktiivinen osallisuus toimintaympäristössä liittyy voimaantumiseen.

Osallisuus on ollut 2000-luvun nuorisotyön käytetyin käsite. Käsitteen määrittelyjä on yhtä monta kuin on nuorisotyöntekijääkin, ja osallisuus-, osallistava-, osallistuvasanat ovat olleet hankalia käyttää yhteisesti ymmärrettävästi. Näiden käsitteiden ympärille ei ole kovin helppo ollut muodostaa yhteistä kontekstia. Tässä opinnäytetyössä käytän nuorisotutkija Tomi Kiilakosken määrittelyä. Kiilakoski (2012) on määritellyt osallisuuden vastuun kantamiseksi ja saamiseksi omasta, toisten ja koko yhteisön toimintakyvystä. Parkkitoiminnoissa osallisuus oli ensisijaisesti vastuun kantamista omasta itsestään ja toimintakyvystään, mutta muuttui myöhemmin sitoutumiseksi yhteisten asioiden parantamiseen. Osallisuutena ei voida siis pitää pelkkää nuorten kuulemistä, jos nuorten mielipiteille ei anneta merkitystä yhteisön toiminnasta ja toimintakyvystä päätettäessä. Osallistavassa toiminnassa yksilöille, yhteisöille ja kollektiiveille annetaan mahdollisuus toimimiseen. Mukanaolon rinnalle osallisuudessa tulee mukaan mahdollisuus muuttaa tilannetta ja yhteisöä, johon kuuluu. Osallisuuteen liittyy myös oikeus omaan identiteettiin ja arvokkuuteen osana yhteisöä tai systeemiä. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 15–16.)

Parkkitoiminnan menetelmällisyyden vuoksi nuorten työtehtävät ja työpaikka vaativat nuorilta monipuolista mielikuvituksen käyttöä ja kykyä etsiä vastausta itsestään opitujen sääntöjen tai valmiiden mallien sijaan. Ohjaajien tärkein tehtävä oli luoda yhteisössä odotuksista vapaa tila, jossa nuoret kykenivät itse huomaamaan vaikuttavansa

kunkin tilanteen ohjautumiseen. Avoin prosessi ja riittävä läsnäolo lisäsi yhteisön jäsenten omaa vapautta säädellä osallistumisen astettaan (Ikonen 2016, 196).

Jotta nuori voi olla osallisena yhteisöissä ja yhteiskunnassa, tulee Parkkitoiminnan ohjaajan tietoisesti irrottautua niistä ammatillisista ajattelumalleista, jotka määrittävät tapaa katsoa nuorta passiivisena toimijana tai työttömyyden kautta. On pyrittävä näkemään tilanteet ja toiminta nuorten silmin ja pystyttävä siten tarjoamaan niitä tekemisen paikkoja, jotka mahdollistavat nuoren olla aktiivisesti osallisena. (Autio 2016, 112.)

4.3 Vertaisuudesta voimaa

Ryhmäksi kutsutaan ihmisjoukkoa, jolla on yhteinen tavoite, keskinäistä vuorovaikutusta ja käsitys siitä, ketä ryhmään kuuluu. Ryhmädynamiikka kertoo ryhmän jäsenten keskinäisistä vuorovaikutussuhteista, rooleista ja ryhmän elinkaareen vaiheista joita, ovat tutustumisvaihe, klikkiytymisvaihe, työskentelyvaihe ja lopetusvaihe. (Kalliola yms. 2010, 108–109).

Vertaisuus pitää sisällään ajatuksen siitä, että samanlaisen kokemuksen omaavilla ihmisillä voi olla toisiinsa eheyttävä vaikutus. Vertaisuus lisää sosiaalista hyvinvointia ja vahvistaa yksilön uskoa omiin voimavaroihinsa. (Kääriäinen & Mykkänen-Hänninen 2009, 6) Vertaistuella tarkoitetaan kohdattujen kokemusten jakamista muiden samassa tilanteessa olevien kanssa. Vertaistuki asettaa muodollisen tilalle epämuodollisen, tieteellisyyden sijaan kokemustodellisuuden, asiakassuhteen tilalle ihmissuhteen. (Hyvärinen 2005, 214–216.)

Vertaisuus kannustaa ihmistä käyttämään omia voimavarojaan sekä ottamaan vastuuta omasta elämästään ja ohjaamaan sitä. Vertaisuus ohjaa ihmistä passiivisuudesta oman elämänsä aktiiviseksi toimijaksi. Vertaistuella on myös yhteiskuntaa uudistava ja kansalaisaktiivisuutta ilmentävä merkitys. (Karnell & Laimio 2010, 11–13.) Vertaisuuden toteutumiseen vaaditaan omien kokemusten jakamista ja vuorovaikutteista kohtaamista. Vertaisilla tulee olla yhteisiä sosiaalisia tilanteita, missä on aktiivisia osallistujia ja omia kokemuksia annetaan toisten käyttöön (Hyvärinen 2005, 225).

Vertaisuuden tuomat mahdollisuudet hyvinvoinnin vahvistamiseksi vaativat omaa oivallusta ja aktiivisuutta sekä toiveita hyvinvoinnin lisääntymisestä. Yksilöltä vaaditaan vertaisryhmään osallistumisessa uskallusta käsitellä itseään ja tunteitaan sekä kykyä olla läsnä tässä hetkessä. Vertaistoiminta voi olla ennalta ehkäisevää tai korjaavaa, mutta ammattiapua se ei korvaa. Osana ammatillista verkostoa vertaisuudella on paikkansa hyvinvoinnin lisääjänä. (Karnell & Laimio 2010, 12.)

Haastatteluissa yksi nuori nosti hyvin esiin sen, että mikä merkitys vertaisuudella ja yhteisöllisyyden kokemuksella on hänelle ollut.

”... kun tässä meni vieraiden ihmisten kanssa tekemään jotain mikä kiinnosti, niin sitten sitä oppi uusia asioita ja sai yhteisiä kokemuksia ja tajus, että niitä kokemuksia on tuntemattomien kanssa ollut tosi paljon ja tavallaan se loi sitä yhteenkuuluvuutta ja tiivistä tätä meidän ryhmää.”

4.4 Minäpystyvyyden merkitys

Minäpystyvyydellä tarkoitetaan uskomuksia, joita henkilöllä on omista kyvyistään, kiinnostuksistaan, motivaatiostaan, taidoistaan ja itsesäätelystä. Sillä tarkoitetaan ennen kaikkea henkilön omaa käsitystään kyvyistään selviytyä erilaisista tilanteista. (Pajares 2002.) Ihmisen omat kokemukset onnistumisista tai epäonnistumisista vaikuttavat käsitykseen minäpystyvyydestä, jolloin tarjoamalla Parkkitoiminnan nuorille mahdollisuuksia onnistumisiin, voimme vahvistaa heidän käsitystään selviytyä koulutus- ja työelämästä.

Pajares (2002) määrittelee minäpystyvyyden taustalla olevat seuraavat asiat:

- Yksilön onnistumiset, eri tilanteiden hallinnan kokemukset (mastery experience)
- Toisten henkilöiden onnistumiset eli mallit (vicarious experience)
- Kannustus ja sosiaalinen tuki (social persuasion)
- Fysiologiset tekijät (esim. jännitys, hikoilu, unettomuus, nälkä jne.) (physiological factor)

Merkittävällä osalla toimintaan osallistuneista nuorista oli kokemuksia huonoista ja turvattomista kohtaamisista, vuorovaikutussuhteista ja ihmissuhteista. Osalla saattoi olla myös perusturvaa heikentäneitä kokemuksia omassa historiassaan. Toimintaan osallistuneet nuoret olivat olleet usein myös tilanteissa, joissa heidän oma minäkäsityksensä oli rakentunut jonkun pulman tai heikkouden ympärille. Jokaisesta ihmisestä löytyy kuitenkin vahvuuksia, joiden ympärille omaa potentiaaliaan voi rakentaa. Parkkitoiminnan tärkein tavoite on mielestäni löytää näitä potentiaaleja ja kyvykkyyksiä nuorista ja auttaa heitä rakentamaan minäkäsitystä omien kykyjensä pohjalta. Myönteisen käsityksen muodostuminen itsestä on edellytys minäpystyvyyden kokemukselle. Yksinkertaisimmillaan ohjaaja kasvattaa minäpystyvyyden kokemusta kehumalla, kannustamalla ja rohkaisemalla sekä sanoittamalla nuorelle hänen toimintakykyään.

Parkkitoiminnan ohjaamisen näkökulmasta kannustuksella on vahva merkitys. Useimmat ihmiset muistavat tilanteet, joissa jollakin sanotulla tai sanoilla on ollut ratkaiseva merkitys käsitykseen tilanteesta onnistumisesta. Yksi nuori kuvaa käsitystään omista kyvyistään: vaikka hänellä on intohimo tekemiseen, ei hän koskaan ole ajatellut, että hänestä olisi taidealalle töihin. Hän kertoo, kuinka ohjaajien antama palaute on saanut hänet ajattelemaan, että hän osaa ja voisi oikeasti työllistyä haluamalleen alalle. Hän pohtii, että ymmärtää koulutuksellakin olevan merkitystä, mutta jos ei usko itseensä, ei koulutus takaa työllistymistä.

Suurella osalla Parkkitoiminnan nuorista ongelmat olivatkin jo kasautuneet ja usein ne heijastuivat monille elämän osa-alueille. Tästä johtuen heidän kanssaan tehtävä työn pitäisi olla pitkäjänteistä. Työn tulokset näkyvät vasta pidemmällä aikavälillä. Useat toimintaan hakeutuneet nuoret eivät olleet vielä valmiita koulutukseen tai työelämään. Näille nuorille Parkkitoiminta tarjosi mahdollisuuden opetella sitoutumista ja toiminnan matalankynnyksen vuoksi nuorille syntyi onnistumisen kokemuksia. Parkkitoiminta ehkäisi nuorten pidempi aikaista passivoitumista.

Parkkitoiminnoissa nuori ei pysty pakenemaan elämänhallintaansa liittyviä vastuita, vaan joutuu kohtaamaan pelkonsa. Tällaisissa tilanteissa nuori voi tunnistaa kyvykkyytensä tai osoittaa vastuuttomuutensa. Kyvykkyyksien tunnistaminen perustuu aina

myös heikkouksien tiedostamiseen. Ryhmätoiminnoissa ja uusissa tilanteissa nuori voi oppia itsestään ja kehittää heikkouksiaan. (Kujala 2016, 73–75.)

5 TULOKSET; PARKKITOIMINNAN VAIKUTUKSET

Parkkitoiminnalla on paikkansa nuorten palvelujärjestelmän kehittämisessä. Toiminnan tavoitteena on pohtia, miten saadaan nuoria kiinnitetty takaisin yhteiskuntaan. Esimiesten haastatteluissa kävi ilmi, että osa nuorten palvelujärjestelmän tuottajista on ollut skeptisiä toimintaa kohtaan ja pohtinut, että mitä nuorille tapahtuu toiminnan jälkeen. Esimiehet toivat esiin, että he uskovat siihen, että joskus pienet interventiot ja pienemmälläkin rahalla tuotetut palvelut tuottavat tulosta ja ettei aina tarvita pitkiä kuntouttavia palveluita laadun takaamiseksi. Vaikuttavuuden nähtiin tulevan siitä, että toiminnoissa käytetään nuorisotyöllisiä menetelmiä, kehitetään toiminnan sisällöt nuorten kanssa ja markkinoidaan toimintaa nuorten foorumeissa. Toisaalta vaikuttavuuden takana nähtiin olevan ohjaajien antautuminen työlleen.

”... ne aika sydämellä menee näihin juttuihin mukaan. Sielunsa antaa ja tekee sitä tosissaan.” (Esimies)

Työttömyyden, varsinkin nuorisotyöttömyyden, suurimpana ongelmana pidetään yhteiskunnan kannalta sitä, että työttömät saattavat passivoitua tai syrjäytyä ja pahimmassa tapauksessa muuttua työkyvyttömiksi. Nuoren työttömän tapauksessa toimintakyvyn säilyttäminen on monimutkaisempi kuin ikääntyneemmän työntekijän kohdalla. Nuoret eivät ole ehtineet muodostaa identiteettiään ja elämänhallintaansa palkkatyön varaan. Työttömyyden merkityksen tarkastelua vaikeuttaa se, että joukossa on myös niitä, jotka eivät välttämättä edes halua vakituiseen työhön. Osalle lyhytaikainenkin työsuhde antaa mahdollisuuden toisenlaiselle elämäntyyliille. (Lähteenmaa 2010, 51–52.)

”Nuorten kohdalla takaisin kiinnittäminen voi olla helpompaa, kun he eivät ole ehtineet olla niin pitkään kotona. Toisaalta taas sitten niillä ei ole kokemusta työelämästä, jolloin työntekijän identiteettiä ei ole muodostettu. Jo tällainen lyhyt identiteettityöhön perustuva työllistämisen tuki voi olla todella merkittävä tekijä.” (Esimies)

Terveys, talous ja työ ovat nuorten elämässä kriittisiä muuttujia (Aaltonen & Berg 2015, 76). Toiminnan vaikutuksiakin voidaan tarkastella näiden kolmen kategorian avulla. Olen jaotellut tulokset ryhmätoiminnan vaikutuksiin (työ, terveys), osallisuuden kokemukseen (työ, terveys) ja minäpystyvyyden tunteeseen (talous, terveys), tulevaisuuden suunnitelmiin (työ) ja yhteistyöverkostojen kanssa tehtävän työn vaikutuksiin (terveys, työ).

5.1 Yhteinen kokemus ja kiinnostuksen kohde vahvistaa yhteisöllisyyttä

Kaikissa kulttuurisen nuorisotyön keinoin toteutetuissa Parkkitoiminnan pajoissa korostui luovuus, leikkisyys, heittäytyminen, uskallus ja yhdessä tekeminen. Työskentelyn tavoitteena on ollut auttaa nuoria näkemään toimintaansa ja mahdollisuuksiaan uusista näkökulmista. Työskentely on tapahtunut yhdessä, samanaikaisesti ja yhteisillä foorumeilla, mutta lopputulos on kuitenkin kaikilla osallistujilla ollut yksilöllinen.

Halusin selvittää haastatteluilla, mikä nuoria on motivoinut osallistumaan Parkkitoimintaan. Toimintaan hakeutuminen tapahtui joko itsenäisesti tai jonkun instanssin (Ohjaamon, sosiaalipalveluiden, Te-palveluiden tms.) ohjaamana. Nuoret kertoivat haastatteluissa, että ennen toimintaa motivaatiotekijöinä toimivat etuudet (karenssiuhan poistuminen, työmarkkinatukikorvaus ja ilmainen ruoka), itse toiminta (kiinnostus pelaamiseen, taiteisiin tai musiikkiin), mahdollinen hyöty omalle tulevaisuudelle (sosiaalisten tilanteiden hallinta, työelämäkontaktit, kehittyminen omassa mielenkiinnon kohteessaan) tai tuttu ohjaaja. Iso osa nuorten motiiveista oli siis sisäisiä motiiveja, mikä näkyi siinä, että nuoret sitoutuivat toimintaan.

Mikäli nuori hakeutui Parkkitoimintaan etuuksien eli rahan vuoksi, ei toiminnan sisällöllä ollut niin paljon merkitystä kuin sillä, että pieni yhdeksän euron päiväkorvaus mahdollisti oman arjen kohentumisen. Toiminnan kesto koettiin myös osallistumisen kannalta helpottavaksi asiaksi niissä toiminnoissa, joissa toimintaa järjestettiin muutamana kuukauden ajan. Lyhytkestoisesta Keimersin kesto taas koettiin haasteena, sillä kolme viikkoa oli niin lyhyt aika, että nuoret kokivat, ettei sitä tarvitsisi ottaa tosissaan. Ne nuoret, jotka hakeutuivat toiminnan sisällön vuoksi, eivät pitäneet korvausta tai

kestoja juurikaan niin merkittävänä kuin sitä, että osallistumisesta saattaisi olla hyötyä omalle tulevaisuudelle:

”... ei kyllä koskaan tälle alalle ole haave ollut, mutta jos tästä saa yhdeksän euroa, niin ei se haittaa.... Saan laskut hoidettua ja poistuu karenssi.” (Nuori)

”... no vaikkei tää sillee kiinnosta niin saan sen rahan ja voin pitää kämpän.” (Nuori)

”... Kolme viikkoa on silleen, että hei haloo, voin tulla mutta eihän se nyt mitään työtä todellakaan ole tai mitään, kunhan käyn jossain kerhossa.” (Nuori)

”...mie ajattelin, että näkee ihmisiä, että sitten olis helpompi mennä sinne pääsykokeisiin.” (Nuori)

”Mulle se raha tai se että kauan tää kestää ei paljon merkannut, olin ja oon kuitenkin niissä siivoustöissä koko ajan... mut sit, mulle oli tärkeää, että tässä on mukana niin monipuolisesti kaikkia niitä taide-toimintoja ja ajattelin luoda verkostoja itelleni.” (Nuori)

”... mulla just se taidepiireihin tutustuminen ja niissä käyminen.” (Nuori)

Joidenkin nuorten kohdalla merkitystä oli sillä, että Parkkitoiminta mahdollisti johonkin tuttuun ohjaajaan kontaktin pitämisen.

”... mä tunsin sen (ohjaajan) ja sitten ajattelin, että no kun se on jeesii mua aikaisemminkin, niin ehkä se jeesii tässäkin.” (Nuori)

”Mulla oli se syy, että tunsin molemmat ohjaajat ja niiden kanssa on aina ollut hyvä olla.” (Nuori)

Parkkitoimintaan hakeutui nuoria hyvin erilaisilla motivaatioilla, etuuskien ja tutun ohjaajan vuoksi hakeutuneita oli enemmän kuntouttavana työtoimintana toteutetussa Musapajan osallistujissa. Nuoret olivat sitoutuneita toimintoihin, sillä kaikissa kolmessa toiminnossa oli yhteensä vain kaksi keskeyttänyttä. Toiselle nuorista toimintaan sitoutuminen tuli liian haastavaan elämäntilanteeseen ja toinen nuorista työllistyi Parkkitoiminnan aikana. Keskeyttäneiden pieni määrä oli merkittävä tulos esimiesten mielestä. Toisaalta ohjaajat toivat esiin, että myös molemmat keskeytykset olivat toiminnan positiivisia vaikutuksia: toinen sai ohjauksen tarvitsemaansa avun piiriin ja toinen työllistyi. Aina onnistumista ja vaikutuksia ei voida siis mitata sitoutuneisuuden tai määrällisten mittareiden perusteella. Toimintojen loppu puolella tehdyissä haastatteluissa selvisi, että nuorten sitoutumista ovat kannatelleet kuitenkin melko samanlai-

set tekijät alun motivaatiotekijöistä huolimatta. Motivaatio toiminnan osallistumiselle oli muuttunut etenkin niillä nuorilla, jotka olivat hakeutuneet toimintaan etuuksien tai tutun ohjaajan vuoksi.

Parkkitoiminnan alun jälkeen ryhmästä ja sen jäsenistä tuli yhä tärkeämpiä nuorille. Kiinnostus toimintaa ja itse alaa kohtaan oli myös voimistunut. Uudet ystävyysuhteet ja kontaktit koettiin tärkeänä tekijänä oman hyvinvoinnin kohentumiseen ja aktiivisuuteen.

”Jollakin tasolla meistä tuli ryhmä... Toivon mukaan ollaan jatkossakin tekemisissä.” (Nuori)

”No miehän sanoin, että tulin sen rahan vuoksi, mutta sitten kun alkoi tutustumaan näihin muihin, niin kyllä ne kaverit sai mut tänne. Tää ryhmä siis. Osan kanssa ollaan vapaa-ajallakin tekemisissä.” (Nuori)

”No mulle se oli nämä ihmiset. Että yhtäkkiä olin saanut näin monta uutta ystävää ja koin, että ne välitti musta. Jotenkin olin sosiaalisempi muuallakin tämän lisäksi.”(Nuori)

”Tulin uteliaisuudesta kattomaan, että mitä täällä tehdään. Nyt oon ajatellut, että voishan sitä hakeutua tälle alalle (taide) kouluun ja hommiin, kun on nähnyt mitä kaikkea voi tehdä.” (Nuori)

Haastatteluiden perusteella voidaan sanoa, että yksi tärkein tekijä nuorten työllisyyden hoidossa on nuorten työkyvyn ja hyvinvoinnin vahvistaminen. Vertaisuuden ja ryhmän merkitys ei ole ollenkaan pieni tässä tukemistyössä. Osalle nuorista eheyttävänä tekijänä on ollut jo se, että muut ryhmäläiset ovat olleet ystävällisiä toisilleen. Osa koki, että ilman ryhmää ja vertaisiaan olisi jäänyt pois toiminnasta vaikka aihe olikin kiinnostava. Osa nuorista kertoi, että oli havainnut toiminnan aikana valtavasti muutosta ryhmässä ja sen jäsenissä ja se oli auttanut näkemään muutokset myös omassa elämässä. Vertaisuuden merkitys korostui hyväksytyksi tulemisessa ja samantapaisessa historiassa:

”Meillä kaikilla on jossain vaiheessa mennyt hommat vähän reisilleen. Kai se yhdisti meitä, että tiedettiin se, vaikkei siitä puhuttu. Se poisti niitä ennakkoluuloja ja pelkoakin.” (Nuori)

”Jotenkin oon oppinu oleen oma itteni. Kun katoin muita tässä ryhmässä ja sitä, miten kaikki muut jotenkin tuntu kasvaneen tai jotain, niin sitten tajusin, että minäkin olen.” (Nuori)

Ohjaajien näkemykset eivät eronneet kovinkaan paljon nuorten ajatuksista motivoivista ja sitouttavista tekijöistä. Ohjaajien kokemuksen mukaan ryhmäprosessi on ollut keino pitää jokainen Parkkitoimintaan osallistunut nuori alusta loppuun saakka mukana. Toimintaa toteutettiin jokaisen nuoren omista lähtökohdista ja mitään ei oltu suunniteltu valmiiksi. Suunnittelemattomuuden vuoksi Parkkitoiminnan prosesseista tuli sellaisia, että kaikkia tarvittiin. Erityisesti tämä näkyi ArtPajan toiminnassa, jossa nuoret tuottivat toiminnan lopuksi esityksen. Jokaisen nuoren sitoutumista ja paikalla oloa tarvittiin karonkkaan saakka, sillä ohjaajien toimesta ei annettu mahdollisuutta muuhun.

”... jossain vaiheessa tajusivat itsekkin, että ovat vähän velvollisia toinen toisilleen tulemaan paikalle. B-vaihtoehtoa ei ollut, tai olihan se, että me voidaan sitten paikata tai muuttaa kässäriä tai jotain, mutta me ei kerrottu sitä.” (Ohjaaja)

Esimieshaastatteluissa vertaisuuden kokemus ja ryhmä koettiin erityisen hyväksi onnistumiseksi toiminnassa. He toivat esiin, miten tärkeää on nuorten kokemus hyväksytyksi tulemisesta ja siitä että on tukea ja turvaa. Kritiikkiä aiheutti se, ettei tällaisia merkityksiä tuoda yleensä yhteiskunnallisessa keskustelussa esiin, vaan lasketaan ainoastaan jatkopolutuksia. Yhteisöllisyyden kokemuksen vaikutukset koettiin tärkeäksi tulokseksi, jota ei voi luvuissa mitata.

5.2 Empatiataitojen vahvistuminen

Ihmisten välisissä kohtaamisissa, ryhmissä, on täysin mahdotonta välttyä ennakkoluuloilta. Oletuksiin perustuva luokittelu on inhimillinen keino ottaa haltuun ihmisiä, ihmisryhmiä ja sosiaalisia tilanteita. (Häkli & Korkiamäki & Kallio 2016, 41.) Ennakkoluulot saattavat toisinaan estää meitä olemasta empaattisia.

Empatiataito on kykyä asettua toisen ihmisen asemaan. Empatia auttaa ihmistä samaistumaan toisen ihmisen maailmaan ja näkemään asioita toisin silmin. Empaattinen ihminen pystyy omalla toiminnallaan tukemaan ihmisiä sosiaalisissa tilanteissa.

Persoonallisuuden kehittyneisyys ja yksilön kehitysvaihe vaikuttavat eritasoiseen empatian ilmenemiseen. Empatiaa voidaan opetella. (Kalliopuska 1983, 11, 83.)

Empatia ja myötäeläminen vaativat vuorovaikutusta, jossa toinen kuuntelee ja ottaa viestin vastaan. Empaattisessa kuuntelussa pyritään olemaan kuunteluoppilas toiselle; keskittymään toisen tarinaan ja kokemukseen. Empaattisessa kuuntelussa on tavoitteena keskittyä sekä sanalliseen että sanattomaan viestiin. Kuuntelija rohkaisee toista hyväksyvin elein, kommentein, kysymyksin jatkamaan puhetta. (Kalliopuska 1995,13.)

Jokaisessa Parkkitoiminnossa nuoret työskentelivät ryhmässä toisten nuorten kanssa. Nuorten vertaisuus syntyi työttömyydestä ja sitä kautta elämänhallinnasta tai hyvinvoinnista, mutta muuten nuoret olivat hyvin erilaisia keskenään. Rytikankaan (2011, 126) mukaan erilaisuuden ymmärtäminen ja arvostaminen tekevät ryhmästä yhteisöllisemmän ja itseään kehittävän yhteisön. Erilaisuuden ymmärtäminen auttaa jäseniä sitoutumaan oppimiseen ja kehittymiseen yhdessä. Sitoutuneessa ryhmässä hyödynnetään ja kunnioitetaan jokaisen omia vahvuuksia.

Parkkitoiminnoissa tuettiin ryhmiä toimimaan tasa-arvoisesti ja toisiaan kunnioittaen. Tämä varmistettiin sillä, että jokainen sai toteuttaa toiminnoissa omia mielenkiinnon kohteitaan. ArtPajassa joku halusi rakentaa lavasteet, toinen tehdä äänimaiseman, kolmas luoda kuvallista taidetta ja neljäs näytellä. Musapajassa tasa-arvoisuus toteutui jokaisen osallistujan omaan musiikkigenreen tutustumalla ja sama toteutui Keimersissä pelikulttuurien kautta. Keimersin nuoret kertoivat, kuinka toiseen pelikulttuuriin meneminen oli aluksi tuntunut vaikealta. Uusiin peleihin tutustuminen oli sitten kuitenkin auttanut ymmärtämään muita pelaajanuoria ja vähentänyt ennakkoluuloja. Samaan asiaan olivat kiinnittäneet myös ohjaajat huomiota.

”Mullakin oli joistakin nuorista ennakkokäsitys. Piti vaan itte tajuta ja kohdella kaikkia arvokkaasti. Se, että ohjaaja ymmärtää ja osoittaa mokista huolimatta arvostavansa nuorta näkyi siinä toiminnassa. Ne arvosti toisiaankin ja antoi hölmöilyjä anteeksi. Ja ne halus tutustua toistensa maailmoihin, vaikka eivät itse silleen eläneetkään.” (Työntekijä)

”Aika vaikeeta oli ensin kun piti kaikkia pelejä pelata, mutta olihan se sitten ihan hyvä juttu, kun sitten tajus että sitä voi pelata tosi mone-laiset ihmiset ja sekin on ihan ok.” (Nuori)

Käytännössä paras hyöty erilaisuudesta saadaan, kun erilaiset vahvuudet tunniste-taan, niitä arvostetaan voimavaroina ja työntekijöiden tehtävät jaetaan heidän vah-vuutensa huomioiden (Rytikangas 2011, 124). Parkkitoiminnoissa työtehtävät pyrittiin nimenomaan rakentamaan jokaisen nuorten omille vahvuuksille, jotta nuorilla olisi mahdollisuus saada onnistumisen kokemuksia työelämästä ja toimijuudesta.

Erilaisuuden hyväksyminen ja ymmärtäminen auttoi Parkkitoiminnan nuoria olemaan toisiaan kohtaan empaattisia. Kaikissa nuorten haastatteluissa nousi esiin ymmärryk-sen lisääntyminen. Nuoret kertoivat, että ovat oppineet ymmärtämään, ettei heidän oma arkitodellisuutensa ole se ainoa ja kuinka he näkevät nyt erilaisia nuoria ja nuor-ten alakulttuuriryhmiä hyvin paljon suvaitsevaisemmin. Menetelmien avulla empatian harjoittelu ja näkyväksi tekeminen sai nuoret pohtimaan toistensa tarinoita lempeästi ja hyväksyvästi.

”Kohtasin ihmisiä, joiden kanssa en olisi muuten ikinä jutellut. Kyllä-hän sitä tajuaa, että mun maailma ei ole ainoa totuus.” (Nuori)

”Mä en enää ajattele, että osa makaa kotona ihan vaan huvikseen. Nyt mä tajuan, että meillä kaikilla on omat juttumme. Jos mä oon ollu onnekas ja kyenny opiskelee, nii.... Nii kaikki ei ole.” (Nuori)

”Mä en olis ilman tätä ollu missään tekemisessä työttömien kaa.” (Nuori)

5.3 Osallisuuden kokemus vahvistaa minäpystyvyyden tunnetta

Nuorisotyöllisten menetelmien arvo syntyy mahdollistavasta kohtaamisesta ja vuoro-vaikuttamisesta, jolla rakennamme merkityksiä itsestä, ympäristöstä ja yhteiskunnas-ta uudelleen. Toiminnallisuus auttaa meitä näkemään asioita toisin, jolloin meille tar-joutuu tilanne dialogiin ja oivaltamiseen. Toiminnallisuus auttoi Parkkitoiminnoissa nuoria itse ottamaan aktiivista roolia omassa elämässään. Haastatteluissa nuoret kuvasivat, kuin helposti työttömänä passivoituu kaikilla elämän osa-alueilla. He ker-toivat, että eivät keksi mitään syitä nousta sängystä ylös. ”Elämä ei passiivisena pal-

jon etene”, totesi yksi nuori pohtiessaan Parkkitoiminnan myötä tulleen aktiivisuuden tuomaa hyötyä omalle elämälleen. Osallisuus ja aktiivinen toimijuus Parkkitoiminnassa oli tuonut heijastevaikutuksia myös muualle elämän osa-alueisiin: kotoa poistuminen oli helpompaa, oli löytynyt uusi harrastus, työnhakuun sai puhtia, oma kaveripiiri oli muuttunut ja päihteiden käyttö vähentynyt muun muassa.

Parkkitoiminnassa ei ollut valmiita toimintamalleja. Sitä ei voinut tehdä kehittämissvaiheessa oikein tai väärin. Parkkitoiminnot pikemminkin kutsuivat sekä työntekijät että nuoret pysähtymään kokemuksen ja merkitysten äärelle sekä näkemään sen arvokkaana oppimisen paikkana. (Pulkki 2016, 47.)

Itsetunnon ja minäpystyvyyden kehittyminen tai näkyväksi tekeminen on nuorten jatkoa ajatellen kaiken lähtökohta. Esimiesten haastatteluissa kävi ilmi, että toiminnan yksi merkittävimmistä vaikutuksista on, että nuori havahtuu omaan tilanteeseensa. Jatkopolku työelämään ei ole kaikkien kohdalla mahdollista. Yhtä tärkeää nuoren on havahtua siihen, ettei ole työkuntoinen kuin siihenkin, että mihin töihin haluaa.

”Että huomaa mitkä ne omat mahdollisuudet oikein on... ettei pyöri tässä järjestelmässä ihan loputtomiin. Se kolme kuukauttakin voi olla siihen riittävä aika havahtua.” (Esimies)

”Sitä kuulee että kaupunkihan säästää tällä, että kun nuoret ovat täällä, mutta ei se ole toiminnan lähtökohta. Se että osa tulee niin on jo iso saavutus, että sitten näkee onko ne ylipäätään siinä kunnossa, että olisivat työttömiä työnhakijoita.” (Esimies)

Parkkitoimintoihin osallistuneet nuoret ovat olleet pääsääntöisesti tulottomia nuoria, joten minäpystyvyyden kokemuksen ja toimintakyvyn vahvistumisen taustalla oli myös se, että he saivat ensimmäistä kertaa elämässään omaa rahaa. Työmarkkina-tuen saaminen antoi mahdollisuuden hoitaa omia raha-asioitaan ja selviytyä itse omasta arjestaan. Oman toimeentulon merkitystä toivat esiin sekä nuoret että esimiehet. Nuoret kuvasivat sitä kuinka ovat vuosia yrittäneet selviytyä lainarahalla ja aiheuttaneet vain lisää ongelmia omaan elämäänsä ja kuinka nyt tuntui siltä, että oman toimeentulon kautta olisikin joskus mahdollisuus selviytyä jatkuvasta taloudellisesta ahdingosta.

”Tää oli lottovoitto. Oli tekemistä ja sai rahaa, ei tarvinnut ressa. Papereiden täyttämiseen sai apua ja sai tehdä sitä mistä nauttii ja uusia kavereita. Ja sitten mulle tapahtu kauheesti positiivisia asioita. Elin normaalia elämää. Ihan lottovoitto.” (Nuori)

”No jotenkin se, että pysty ite maksaan vuokran ja hoitaan laskut.” (Nuori)

5.4 Kohdennettua ja toiminnallista toimintaa

Nuorisotyön määrittely toimintana, ammatillisena työotteena, hyvinvointiverkoston osana tai nuoren vapaaehtoisen osallistumiseen perustuvana kasvatustyönä on hankalaa. Se, mikä pätee nuorisotyön kokonaisuuteen, pätee myös sen eri toimintamuotoihin. (Kiilakoski 2014, 20.) Parkkitoiminnot toteuttaminen oli kohdennettua nuorisotyötä, joissa käytettiin kulttuurisen nuorisotyön menetelmiä.

Jokainen nuori tarvitsisi tukea kasvuunsa, mutta kohdennetussa nuorisotyössä tuetaan erityisesti niitä nuoria, joiden elämäntilanne vaatii erityistä tukea ja apua. Erityisellä tuella taataan tasavertainen mahdollisuus hyvään ja tasapainoiseen elämään. Usein kohdennetusta nuorisotyöstä puhuttaessa esiin nousee myös moniammatillinen työ, jolla tarkoitetaan eri ammattiryhmiin kuuluvien henkilöiden tekemää yhteistyötä. (Danska-Honkala ja Poteri 2009, 19.)

Kulttuurinen nuorisotyö on tapa tehdä asioita, jonka tavoitteena on tukea nuoria itseilmaisuun, vahvistaa nuorten kulttuureja ja nuorten mielipiteiden esiintuomista kulttuurin keinoin. Sen avulla vahvistetaan itsetuntemusta ja identiteettiä, sosiaalisia taitoja ja nuorten suhteita paitsi toisiinsa, myös lähiympäristöönsä. Ohjaajan näkökulmasta kulttuurisessa nuorisotyössä on kysymys nuorten tukemisesta ja heidän kanssaan toimimisesta vastuullisella tavalla. Toiminnan keskiössä ei ole taide tai instituutio vaan nuoret, heidän ryhmänsä ja merkitysten muodostamisen tavat. (Kiilakoski 2014, 27.)

Nuorten kokemuksen mukaan parkkitoiminnoissa pystyi työskentelemään ilman syrjäytyneen nuoren leimaa. Ulvinen (2014, 99) toteaa artikkelissaan, että mikäli ihmisellä ei ole kyseisestä elämänalueesta kokemusta, ei hän usein koe myöskään olevansa syrjäytynyt siitä. Parkkitoimintoihin osallistuneista nuorista vain muutamalla oli

oikea työelämän kokemus, eivätkä he itse kokeneet olevansa syrjäytyneitä yhteiskunnasta tai sosiaalisesta lähipiiristä. Nuorten mielestä Parkkitoiminnoissa heidät oli kohdattu aktiivisina toimijoina eikä syrjäytyneinä työttöminä.

”Musta on nöyryyttävää sanoa, että oon työtön, kun se aina merkkää sitä, että sussa on jotain vikaa.” (Nuori)

”Vaikken mä oo tehnyt moneen vuoteen mitään, niin en mä oo syrjäytynyt. Vaikka kaikki yrittää että oisin. Tai ne kohtelee silleen.” (Nuori)

Nuoret nostivat esiin, kuinka tärkeää heille on ollut se, että Parkkitoiminnassa on saanut työskennellä kokeillen ja tutkien. Nuoria ei heidän kokemuksensa mukaan painostettu mihinkään uraputkeen vaan he saivat tutkailla oman polun löytymistä ilman pelkoa väärästä valinnasta ollut. Nuorille kohdistetaan jo varhain paineita, joita asettavat vanhemmat, koulu ja myös nuoret itse, jotta he osaisivat valita oikeat koulutuspolut ja työllistyisivät (Aaltonen & Berg 2015, 69). Mielestäni Parkkitoiminnan yksi merkityksellisyys on nuoren identiteettityön tukemisessa. Kulttuurisen nuorisotyön eri muodot mahdollistavat nuorille oman itsensä pohtimisen: kuka minä olen, mistä tulen ja mitä minä ajattelen sekä omien kykyjen löytämisen ja niiden käyttämisen. Toisaalta kulttuurinen nuorisotyö mahdollistaa myös sen, että voi todeta ettei haluaakaan rakentaa itseään jonkin sellaisen identiteetin varaan, jolle oli aikaisemmin itseään rakentanut:

”No ainakin sen opin, etten mie tästä pelaamisesta ammatti tee. Ei se ole minun juttu, vaikka luulin sen olevan. Musta se oli suurin oppi. Jotenkin olin tosi huojentunut kun tajusin sen.” (Nuori)

”Mie opin sen, että mihin minusta on.” (Nuori)

Nuorten palvelut tuntuvat kohtaavan huonosti niitä nuoria, joilla on alentunut toimintakyky (Aaltonen & Berg 2015, 129). Toiminnallisuus ja toimintakyvyn tukemiseen tähtäävät työllisyystoimenpiteet ovat tärkeitä näiden nuorten kohdalla. Haastatteluis-
sa kävi ilmi, että monelle nuorelle toimintaan osallistuminen oli ollut ”näytön paikka”. Mikäli Parkkitoiminnan suorittaminen oli onnistunut, oli se poikunut uuden jakson kunn-
tuttavassa työtoiminnassa tai työkokeilussa jossain toisessa paikassa.

Toiminnallisen työskentelytavan nähtiin tuovan omaan tulevaisuuteen merkittäviä vaikutuksia. Hakeutuminen koulutukseen tai työelämään koettiin helpommaksi, koska oli saanut harjoitella omia vuorovaikutustaitojaan ja opetella tunnistamaan omaa osaamistaan turvallisessa ympäristössä. Eräs nuori kuvasi kuinka hän toiminnan jälkeen uskaltaa kokeilla jotain uutta ja haastaa itseään oppimaan. Hänellä oli Parkkitoiminnan jälkeen alkamassa työkokeilu vanhustyössä ja hän odotti sitä innolla. Hän kertoi, että ilman positiivista kokemusta Parkkitoiminnassa hän ei olisi työkokeiluun uskaltanut osallistua. Nuoret toivat esiin myös niitä konkreettisia taitoja joita olivat toiminnan aikana oppineet: ruoan laitto, siivous, kirjoittaminen, kaupassa käynti, kuvankäsittely, maalaus, jonkun nuotin soittaminen jne.

Toiminnallinen työtapa herätteli nuoret pohtimaan omia tulevaisuuden haaveitaan, toiveammattia ja toiveita koulutukseen osallistumisista. Muutaman nuoren kohdalla toiminta päättyikin yhteishaun myötä pääsykokeisiin niille aloille, joihin kipinä oli toiminnassa syttynyt. Nuoret kokivat Parkkitoiminnan omalle tulevaisuudelleen hyödylliseksi.

”Tää on tosi hyödyllistä tämmöset erikoistuneet hommat, kun ei siitä normaalista työkkäarin hommasta oikein mitään hyötyä ole...Tässä voi päästä eteenpäin.” (Nuori)

5.5 Rajoja rikkomalla tulee nähdäksi ja hyvinvoivaksi toimijaksi

Parkkitoiminnassa on tultu ”pois boxista” monella tasolla. Nuoret on haastettu tulemaan pois kotoaan ihmisten pariin, nuoria on tuettu tuomaan itsensä näkyväksi omassa ympäristössään. Nuorille asetettuja työttömän ja syrjäytyneen leimoja on pyritty ravistelemaan. Työtä on tehty muidenkin kuin perinteisten yhteistyökumppaneiden kanssa, mukaan on otettu toimijoita muualtakin kuin nuorisotoimialalta.

Toiminnan kautta nuorilla on ollut mahdollisuus saada päiviin tekemistä, korjata omaa vuorokausirytmäänsä, opetella arjenhallintataitoja, saada jotain päihteiden tilalle, syödä terveellisesti edes kerran päivässä, harjoitella sosiaalisia taitojaan ja saada virikkeitä elämäänsä. Osa nuorista oli ylpeitä siitä, että oli kyennyt sitoutumaan toimintaan.

”Tää pitää mielen virkeänä.” (Nuori)

”Mä oon kokenut eläväni normaalia arkea.” (Nuori)

”No mä oon huolehtinut nyt mun terveydestä ja syönyt. Ottanut itteeni niskasta kiinni. Ja luonut näitä ihmissuhteita. Se on ollu mulle kaikki tosi tärkeää.” (Nuori)

Osa nuorista suosittelisi Parkkitoimintoja nimenomaan niille nuorille, jotka tarvitsevat rohkeutta, mielekästä tekemistä tai apua vaikka mielenterveysongelmiin enemmän. Osa koki, että toiminnan aikana on vähemmän masentanut ja yhteys muihin samassa tilanteessa oleviin ja saman mielenkiinnon kohteiden jakaviin nuoriin on auttanut kohtaamaan omia vaikeuksia. Osalle toimintaan osallistuminen oli lisännyt ymmärrystä siitä, että oma terveydentila vaatisi hoitoa ja ammattiapua.

”Ittekin ennen juossut ihmisiä karkuun... päässy eroon isosta osasta ahdistuneisuutta. Ei oo pakotettu, jos on sanonut ettei pysty, niin sitten on saanut jutella.” (Nuori)

”No kattoo taaksepäin niin en vienyt edes roskaa ulos ja nyt mä oon täällä ja tehnyt vaikka mitä sellasta, mitä en olis aiemmin aatellu mitenkään pystyväni tekemään. Mulla on ahdistushäiriö ollu aina, mutta tällä on ollut positiivinen vaikutus.” (Nuori)

”Mul on pitkä sairausloma takana. Täällä tajusin, ettei neljän seinän sisällä kyyhöttäminen ole se, mitä haluan.” (Nuori)

Ennen kaikkea Parkkitoiminnassa oli kyse näkyväksi tulemisesta. Nuoret nähtiin aitoina, oman henkilökohtaisen tarinan edustajina ilman minkäänlaisia sosiaalisia taakkoja. Ennakkoluuloista vapaalla tutustumisella on keskeinen rooli myönteisessä tunnistamisessa (Stenvall & Korkiamäki & Kallio 2016, 45). Kun pyrkii tutustumaan nuoren elämään ja on kiinnostunut siitä, mitä hän itse haluaa ja mikä hänelle on tärkeää, voi päästä lähelle ainutkertaisuutta. Nuori, joka tuntee saavansa arvostusta, voi elää hyvää elämää ja tulla hyväksytyksi osana yhteisöä ja yhteiskuntaa. (Anttila 2016, 69.)

Näkyväksi tuleminen tuntui olevan joillekin nuorille hyvin voimauttava kokemus. Samaan aikaan, kun nuoret olivat epävarmoja omista kyvyistään ja omasta tulevaisuudesta sekä haavoittuvaisia paljastamaan omia tunteitaan tai ajatuksiaan, he olivat hyvin vahvoja. Toimintaan osallistuneet nuoret olivat valmiita aitoon vuorovaikutukseen ja suostuivat itse luopumaan mielikuvistaan, missä heidän olisi pitänyt olla jota-

kin vähemmän. Yksi esimies kuvasi haastatteluissa omaa katsojakokemustaan ArtPajan esityksen jälkeen. Hän kertoi oivaltaneensa sen, mitä kaikkea toiminta on nuorilta vaatinut. Hänen oivalluksensa ja kokemuksensa oli tuon jälkeen se, että keilemällä erilaisia Parkkitoimintoja on tehty jotain uutta ja oikein. Työntekijät puolestaan toivat esiin sitä, kuinka työttömyys on nuorille aina jollakin tavalla lamaannuttava tila, jolloin Parkkitoiminnassa tulisi painottaa ennen kaikkea sitä, että nuorille kyetään tarjoamaan kokemus hyväksytyksi tulemisesta omana itsenään sekä kokemus siitä, että nuoret pystyvät ja osaavat.

On selvää, että hyvinvoinnin kokemus on sidoksissa yhteisöllisiin ja yhteiskunnallisiin merkityksenantoihin, jotka rakentavat yksilöllistä ymmärrystä jaetusta arjesta (Ulvinen 2014, 97). Ohjaajien haastatteluissa nousi erityisesti esiin se, kuinka itsetunnon ja minäpystyvyyden kasvun oli voinut havaita siitä, miltä nuoret vaikuttivat ja miten he toimivat tilanteissa, joissa heitä kuunneltiin ja joissa heitä kannustettiin käyttämään omaa potentiaaliaan.

Parkkitoimintaan osallistuneiden nuorten kokemus oli, että heidän omasta hyvinvoinnistaan, kyvykkyydestään ja statuksestaan yhteiskunnassa oli päättänyt joku toinen. He toivat esiin sitä, että miten yhteiskunta antaa merkityksiä nuorelle, joka on työtön ja kuinka eri palvelujärjestelmät kohtelevat nuoria työttömiä näiden leimojen mukaan pelkkinä lukuina tilastoissa. Kokemus autonomiasta ja laadukkaasta elämästä heikkenee sellaisilla nuorilla, jotka ovat työtä vailla (Aaltonen & Berg 2015, 78).

”No onhan se jotenkin häpeällistä, kun ne sieltä taas soittaa ja kyselee, että no ootkos saanut töitä. No en oo. Sitten ne lähettää niitä uhkauskirjeitä, että rahaa ei tuu ja voi voi ei kiinnosta millä elät.” (Nuori)

”Niin just noin. Tai pakottaa sinne niiden kursseille. Ja ite ei saa edes päättää, että kiinnostaako se.” (Nuori)

”Joo mun masennus paheni, kun mun piti käydä siellä. Kun en tajunnut yhtään ja ahdisti ne tädit ja ne kaikki ihmiset. No sitten olin taas sairaslomalla, enkä ees voinut hakea töitä enää.” (Nuori)

”Kun sä oot työtön, niin sä et oo mitään. Oletetaan että sun koulut on jäänyt kesken... Täällä mä loistin. Mä olin hyvä. En ollut enää työtön vain.” (Nuori)

Osa nuorista oli ollut ennen Parkkitoimintaan pitkään tekemättä yhtään mitään. Yksi heistä kuvasi omaa tilannettaan ja kertoi, kuinka on omalle elämänmuutokselleen saanut Parkkitoimintaan osallistumisesta tukea.

”..mäkin oon ollut niin huonossa jamassa, oon tullut aika pitkälle ihmisenä siitä, tää vahvisti sitä ihan tosi paljon.” (Nuori)

Yksi Parkkitoiminnan vaikuttavuutta lisännyt tekijä on sen monitoimijuus. Jokaisessa toiminnassa oli omat yhteistyökumppanit, jotka toivat mukanaan kunkin toiminnon substanssiin lisää osaamista. Parkkitoimintojen ohjaajat toimivat nuorten ja kunkin alan toimijoiden välittäjinä, kohtauttajina. Toiminnassa on ylitetty sektorirajoja ja tuotu nuorten työttömyyden hoitaminen kollektiiviseksi vastuuksi ja nuorten kokemuksen mukaan tällä on ollut vaikutusta siihen, että oma ajatus työstä on muuttunut positiivisemmaksi. Kumppanuuksia ja yhteistyöverkostoja rakennettiin monipuolisesti Lapin yliopistosta sirkustaiteilijoihin, nukketeatteri yhdistyksestä tanssistudioon ja musiikki-kirjastosta Marttoihin.

Monipuoliset kumppanuudet vahvistivat yhteisötakuun toteutumista Rovaniemellä.

”Kelan lista on ollut sosiaalipalveluiden alla... nyt on selkeästi kannettu yhteisesti vastuuta näistä. Se on koko kaupungin probleema, eikä vain sosiaalipalveluiden ongelma.” (Esimies)

Näillä kumppanuuksilla koettiin olevan suuri merkitys siihen, mitä vaikutuksia toiminnalla oli nuorten elämään. Nuoret kuvasivat kuinka usko alalle työllistymisestä on vahvistunut ja miten tärkeää on ollut saada roolimalleja.

”Onko tällä vaikutuksia mun elämään, niin riippuu täysin noista torstai- tai päivistä, jolloin ollaan siellä oikeissa työpaikoissa. Niitä vois olla enemmän ja ei ainakaan unohtaa niitä.” (Nuori)

”Työelämän mentorit on olleet isoin tuki. Ne on toiminu mulle sellaisina roolimalleina.” (Nuori)

”Vaikka tää on kuntoutusta niin kaikki riippuu siitä, että millaisissa paikoissa käydään tutustuun, että alkaako se työelämä tai vaikka joku koulukin tuntuu turvalliselta. Ei sillä oo vaikutusta mun tulevaisuuteen jos niitä ei ole.” (Nuori)

Parkkitoiminnasta oli tullut pilotti myös Nuorten Ohjaamon verkostomaiselle työtavalle. Nuorten Ohjaamon verkosto on koko ajan olemassa, mutta sieltä aktivoituvat aina ne toimijat, joita milloinkin tilanteen ja tarpeen mukaan tarvitaan. Ostopalveluiden käyttämisessä tulisi aina ennalta tietää, mitä hankitaan ja kuinka pitkäksi aikaa. Myös

työntekijät toivat esiin sitä, että Parkkitoiminta ei olisi onnistunut niin hyvin, jos sitä olisi suunniteltu etukäteen liian tarkkaan. Vaikuttavuuden taustalla on ollut uskallus lähteä toimimaan. Esimiesten haastattelussa tuotiin esiin, että toiminnan toteuttaminen ja sen onnistuminen on vaatinut sitä, että luotetaan toisen ammattikunnan osaamiseen. Esimiehet pohtivat, että toisinaan voi olla, että pelko ja luottamuspula estävät uudenlaista yhteistyötä, jolloin osallistumisen esteet verhoillaan mahdollisesti joihinkin pykäliin tai säädöksiin. Parkkitoiminnan toteuttaminen on vaatinut rohkeutta ja uskallusta.

”Mikkään ei muutu, jos ei vähän ravistele. Jos lukee kauhean tarkasti niitä pykäliä... niin eihän mittään voisi tehdä. Kokeilujen kautta syntyy niitä muutoksia ja sitten on dataa vasta, että tämä toimii... Se mikä tässä oli, niin ne nuoret oli todellakin nähty. Tarvitaan sitä, että he tulee kuulluksi.” (Esimies)

5.6 Parkkitoiminta tuottaa toimijuutta ja yleistä hyvää

Parkkitoiminnan yksi vaikuttavuus on siinä, että se ei tähtää tehokkuuteen vaan osallistamiseen, minäpystyvyyden vahvistamiseen ja nuoren omaan toimijuuteen. Parkkitoiminnoissa toteutuu luovan prosessin kaari, jolloin asioiden kypsytys on pääosassa. Parkkitoiminnassa nuorille tarjotaan tilaa kokeilla, harjoitella ja kirkastaa omaa visiotaan, jolloin parkkitoiminnan prosessi saattaa viedä nuorta suuntaan, jota hän ei ollut osannut edes kuvitella. (Pulkki 2016, 41–42.)

Parkkitoiminnan onnistumisen edellytyksinä oli sitoutunut ja motivoitunut henkilökunta. Innovaatiot työpaikalla eivät vaadi menestyjiä tai erityislahjakkuuksia, vaan ihmisiä, jotka suostuvat olemaan epätäydellisiä toistensa edessä myös ammattilaisina. (Emt. 46.) Työntekijöiden haastatteluissa nousi usein esiin toiminnan keskeneräisyys. Keskeneräinen prosessi on pakottanut nuoret ja ohjaajat aidosti osallistumaan ja työskentelemään ryhmälähtöisesti. Nykyinen työelämä tarvitsee osajia, jotka sietävät keskeneräisyyttä ja epävarmuutta ja löytävät jatkuvasti uutta innostusta tekemistä kohtaan. Yksi nuori kommentoikin haastatteluissa, kuinka toiminnasta on näkynyt se, että sitä toteutettiin ensimmäistä kertaa. Hän kertoi oppineensa siitä sen, ettei oikeassa työelämässä ole valmiita kokonaisuuksia.

Sekä nuorten että työntekijöiden haastatteluista kävi ilmi, että nuorten työttömien kohtaamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Kohtaamisten tavoitteena tulee olla tulevaisuuden pohtiminen ja elämässä eteenpäin pyrkiminen. Haastatteluissa painotui viestinnän merkitys. Kuinka paljon sanoilla on merkitystä ja kuinka paljon niillä voi saada tuhoa aikaan ja menettää nuoren luottamuksen. Eräs haastatteluista nuorista vertasi omaa kokemustaan Parkkitoiminnassa edelliseen työkokeiluun siivousalalla ja kertoi, kuinka paljon paremmin hän on jaksanut töissä, kun ei ole koko ajan latistettu, kytätty ja annettu ymmärtää, että hän tekee kaiken väärin. ”Nuorten ja palvelutarjoajien kohtaamiset” -tutkimuksessa tähdennetään, kuinka työkokeilut eivät välttämättä vie mihinkään vaan voivat päinvastoin aiheuttaa nuorelle leiman passiivisuudesta ja toimenpideriippuvaisuudesta (Aaltonen & Berg 2015, 50). Parkkitoiminnan vahvuus oli nimenomaan nuorisotyöllisessä lähestymistavassa, jolloin uskon, että kokemus työkokeilusta toimii vahvistavasti ja auttoi nuorta toimimaan myös mahdollisessa seuraavassa työkokeilussa:

”Jos mä en olis ollu tässä, niin en olis kyllä päässy ikinä sinne työkokeiluun ja sitten kun mä olin siellä, niin jotenkin tajusin, että ne kohtelee mua ihan sillee normaalisti. Se johtu varmaan just siitä ku oon tän kautta päässy näyttämään että mitä osaan ja sitten täältä tuettiin siihen että miten siellä töissä ollaan tai silleen. Mäkin opin tajuua, et jos näpyttää puhelinta niin miltä se näyttää ja silleen että mitä siitä tulee. Ja sitten se etten mä olis ikinä voinut kuvitella osaavani tuollaisia juttuja ja täällä jotenkin yhtäkkiä tajusin.” (Nuori)

Toiminnan vaikuttavuus syntyy aidosta ja arvostavasta kohtaamisesta sekä toimintakyvyn ylläpidosta. Nuoret toivat haastatteluissa esiin, kuinka heihin oli suhtauduttu ihan eri tavalla Parkkitoimintojen työntekijöiden toimesta kuin yleensä jonkun virkailijoiden toimesta. Virkailijalla nuoret tarkoittivat sosiaalitoimiston, TE-toimiston tai terveyspalveluiden työntekijöitä. Nuoret harmittelivat sitä, että samanlaista aitoa kohtaamista ei tapahdu kovinkaan usein ”työkkärin virkailijoiden” kanssa. Nuorten kokemuksen mukaan kasvotusten kohtaamista on vaikea saada ja mikäli sellaisen onnistuu samaan, niin usein kohtaamisissa tulee tunne, että työntekijällä on kiire. Osa nuorista kertoi myös, että työntekijöiden väsymys näkyy siinä, miten nuorten asioihin suhtaudutaan. Parkkitoiminnan työntekijöiden rauhallisuus, läsnäolo ja kiireettömyys koettiin tärkeänä luottamussuhteen kehittymisen kannalta. Myös aidolla ja rehellisellä

kohtaamisella oli merkityksensä, nuorten kokemuksen mukaan se vastuuttaa itseä toimimaan.

”Ei teidän asenne näkyny missää vaiheessa. Tai oliko teillä edes? Jotenkin se, että istuitte ja joitte meidän kanssa kahvia ja juttelitte vaikka jostain ihan turhasta ... Että kerroin siitäkin, että tää on mulle vaikeeta. Ja te olitte vaa sillee, että no hei miten me voitais helpottaa sua.” (Nuori)

”No musta se oli ihan hyvä, että mulle sanottiin tai se (ohjaaja) sano, että mä en ehkä oo sillee valmis vielä oikeaan työelämään...se tajus sen, että mulle jo tästä ryhmästä selviytyminen on haastavaa.” (Nuori)

”Jos tapais henkilökohtaisesti, niin tulis ehkä ittekin sitten tuota miettittyä sitä omaa elämää... nyt on vaan, että aha kolmen kuukauden päästä soitat taas ja mä sanon että oon työttömänä. Jos tapaisi, niin mieltis että pitäskö asialle tehdä jotain.” (Nuori)

Nuorten ja palveluntarjoajien kohtaamiset- tutkimuksessa kävi ilmi, että TE-palveluissa haastavina tuotiin esiin tilanteet, joissa nuorelta puuttuvat työelämän realiteetit. Tällaisia tilanteita olivat esimerkiksi tilanteet, joissa nuori ei halua opiskelemaan tai työkokeiluun, eikä ole lukuisista hakuyrityksistä huolimatta onnistunut saamaan töitä. (Aaltonen & Berg 2015, 52.) Jäin pohtimaan, että kuinka tärkeää realististen tulevaisuuden suunnitelmien näkökulmasta olisi työntekijän ja nuoren välinen luottamussuhde. Että nuori olisi voinut muodostaa työntekijästä inhimillisemmän kuvan ja työntekijä osaisi tunnistaa nuoren olevan potentiaalisensa summa eikä vain koulutuksen tai työhistorian perusteella määritelty numero tilastoissa. Aidossa kohtaamisessa voidaan päästä myös toista kunnioittavaan dialogiin, jolloin tilanteesta muodostetaan yhteistä ymmärrystä, jonka myötä vallan tematiikka ja läsnäolo vähenee.

Yksi toiminnan onnistumisen edellytyksistä on riittävät resurssit. Rovaniemen kaupunki osallistui hankkeen rahoittamiseen irrottamalla olemassa olevia resursseja ja tiloja sekä vähän olemassa olevasta budjetista toimintarahaa, jolloin kaikki resurssikustannukset pilottivaiheessa olivat laskennallisia. Olemasta olevista resursseista irrottaminen ei kuitenkaan ole pidemmän päälle kestävä, sillä resurssit irrotetaan aina jostain toisesta työstä, jolloin tilanne kuormittaa työntekijää. Kokeiluvuoden ai-

kana kuitenkin käytettiin 62 400€ (joista laskennallisia kuluja oli 59 400€), jonka vastineeksi odotettiin uudenlaista toimintaa ja nuorten aktivointia.

Taulukko 1. Parkkitoiminnan kustannukset (Minna Sirviö 2017).

Parkkitoiminnan kustannukset	1 kk	6 kk
Tilavuokrat	2046	12276lask.
Palkkakustannukset 1 hlö (sis. Sivukulut)	7454	44724lask,
Muut laskennalliset (toimisto, matkak. jne)	400	2400lask,
Toimintaraha	500	3000tod.kulu
Parkkitoimintoja yhteensä 6kk (Keimers 1kk, ArtPaja 2kk, Musapaja 3kk)		
Palkkakustannuksia 2 hlöä/ 1kk		
Kustannukset yhteensä		62400
Todellinen kulu		3000

Parkkitoiminnan kustannukset koostuivat vuonna 2016 pääsääntöisesti laskennallisista kuluista; palkoista, vuokrista, toimisto- ja matkakuluista. Todellisia kuluja oli jokaisen toiminnan toimintaraha, joka oli kussakin Parkkitoiminnassa 1000€.

Oikeus osallistua on osallistamisen ensimmäinen taso, joka perustuu käsitykseen sivistyksellisistä oikeuksista jokaiselle kuuluvina ihmisoikeuksina ja erityisesti siihen liittyy palvelujen saavutettavuus (Hautio 2016, 168). Parkkitoimintaa tulisi toteuttaa niin, että siihen osallistumisen mahdollisuudesta viestitään riittävän selkeästi, käyttäjälähtöisesti ja monilla eri kanavilla leimaamatta ketään osallistujaansa. Mahdollisuus osallistumiseen on riippuvainen palvelun oikean aikaisuudesta, johon ei järjestävän tahon toimesta voi vaikuttaa. Palvelun on osuttava nuoren elämässä sellaiseen hetkeen, että hänellä on mahdollisuus osallistumiseen ja että hän on ryhmätoiminnan positiivisille vaikutuksille altis. Osallistumisella mahdollistetaan osallisuuden kokemus.

Osallisuudella voidaan tarkoittaa kuulumisen, mukanaolon tunnetta. Ihminen kokee olevansa osallinen omassa yhteisössään ja suomalaisessa yhteiskunnassa, kun hän on töissä, harrastaa, osallistuu ja vaikuttaa. Työttömät jäävät usein paitsi tätä tunnet-

ta. Tällainen ei-osallisuus on ihmiselle lamauttava kokemus, sillä ihminen haluaa kuulua, olla mukana, kokea osallisuutta. Se on yksi hyvän elämän perusedellytyksistä. Osallisuudessa on kysymys myös identiteettiin ulottuvasta kokemuksesta ja mahdollisuudesta olla mukana yhteisöissä. (Harju 2013.)

Parkkitoimintojen vaikutukset osallisuuden kokemuksen, empatiataitojen ja toimijuuden vahvistumisena ovat kiistattomasti myös yhteiskunnalliselta tasolta tarkasteltuna merkittäviä vaikutuksia. Jokaiseen toimintoon sisältyi opinnäytetyön prosessin vuoksi tiedonkeruu ja vaikuttaminen. Tiedonkeruun tuloksena Rovaniemellä nuorten palvelujärjestelmän toimijoilla on hyvä mahdollisuus muuttaa omaa toimintaansa. Jo ArtPajan tuottama esitys toimi vaikuttamiseen tähtäävänä toimenpiteenä, sillä yleisössä olleille viranomaiselle oli tarkoitus viestiä nuorten ajatuksia ja toiveita nuorten kohtaamisesta. Yhteiskunnallinen merkittävyys syntyy myös työllisyyden hoidosta ja sitä kautta myös taloudellisista vaikutuksista.

Taulukko 2. Toiminnan taloudellisia vaikutuksia (Minna Sirviö 2017).

Toiminnan taloudelliset vaikutukset			
Jokainen tuloton nuori (toimeentulon piirissä)			
joka osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan			
tai työkokeiluun säästää n. 450€/kk			
	Nuoret	kk:t	yhteensä
Artpaja		12	2 10800
Musapaja		4	3 5400
Keimers		9	1 4050
Yhteensä			20 250

Toimintaan osallistuneista nuorista tulee kaupungille säästöjä. Sosiaalipalveluiden laskelmien mukaan, jokainen tuloton nuori, joka osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan tai työkokeiluun säästää jo pelkästään toimeentulotukimenoja jo pelkästään 450€ kuukaudessa. Parkkitoimintojen kehittämissivaiheessa toimeentulotukimenojen säästöjä syntyi yhteensä 20 250€.

Nuorten voimaantumisella, valtaistumisella ja osallisuudella oli Rovaniemellä oma merkityksensä. Rovaniemi kaupunki yhteisönä antoi toiminnalle oman merkityksensä mahdollistamalla nuorten ulostulon Parkkitoiminnasta. ArtPajan esitys sai medianäkyvyyttä paikallislehdissä ja alueuutisissa. Julkinen näkyvyys toi nuoret näkyviksi laajemmaltikin omassa ympäristössään.

Median, päättäjien ja kuntalaisten antamat merkitykset vahvistivat positiivisia vaikutuksia entisestään.

”Nuoret tulevat tilaan eri tavalla... Heistä näkee, että heillä on oikeus tulla ja mennä ja olla.” (Esimies)

Kuva 9. Yle Lapin haastattelu (Minna Sirviö 2016). Yle Lappi tuli tekemään ArtPajasta Ylen alueuutisiin juttua Nuorisokeskus Mondelle keväällä 2016.

Yhtenä merkittävänä yhteiskunnallisenakin vaikutuksena voidaan pitää sitä, että Rovaniemellä nuorten kanssa töitä tekevät löysivät työhönsä uudenlaisen tavan tehdä töitä. Esimiesten haastatteluissa selvisi, että samoihin toimintatapoihin oltiin oltu jo

aika kyllästyneitä ja kuinka Parkkitoiminta on tuonut uusia välineitä ihan jokaisen työntekijän työhön. Yhdessä oli onnistuttu vanhoja tapoja toimia muuttamaan. Esi-miehet toivat myös esiin sen, miten suuri vaikutus sillä on myös ollut, että ohjaajat ovat päässeet käyttämään työssään omia erityistaitojaan.

6 AJATUKSIA PARKKITOIMINNAN KEHITTÄMISEEN

Tuotetun tiedon merkityksellä ja sen hyödyntämisellä on monta tehtävää. Tiedon avulla pyritään arvioimaan, kuinka hyvin toiminta vastasi sille asetettuja tavoitteita ja toisaalta sillä pyritään toiminnan siirrettävyyteen myös muihin organisaatioihin ja tarkastelemaan julkisen hallinnon kehittämistä. Edellisten lisäksi tiedon tuottamisella tähdätään oppimiseen ja toiminnan kehittämiseen, jotta toimintaa osattaisiin suunnata oikeaan suuntaan. (Toikko & Rantanen 2009, 113–115.)

Aaltosen ja Bergin (2015, 41) mukaan nuorten kokemustietoa ei ole hyödynnetty syrjäytymisen ehkäisyn kehittämistoiminnassa, vaikka juuri se olisi keino lisätä palveluiden saavutettavuutta ja toimivuutta. Kokemustiedon ei pidä kuitenkaan olla näennäistä, vaan tiedonkeruuseen pitää sisältyä lupaus toiminnan kehittymisestä. Parkkitoiminnassa olleet nuoret olivat osana nuorten palvelujärjestelmää osallistuessaan toimintaan. Sellaiset nuoret, jotka ovat kokonaan jääneet yhteiskunnan instituutioiden ulkopuolelle, eivät tule tässä opinnäytetyössä kuulluksi. Onkin tärkeää täsmentää, että kehittämissuosituksot pohjautuvat toimintaan osallistuneiden nuorten kokemus-asiatuntijuuteen.

Nuorisotyössä kehitetään jatkuvasti palveluita nuorten mielipiteiden pohjalta. Perinteisesti osallisuus on määritelty siten, että nuoret ovat suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa nuorten toimintoja. Tässä opinnäytetyössä nuorten rooli on kuitenkin ollut myös vaikuttamisosallisuutta, jolla viitataan nuorten valtautuneeseen tekijänrooliin ja toimijuuteen. Vaikuttamista edeltää aina nuorten kuuleminen. Vaikuttamisen tehtävänä on se, että nuorten osallisuus toteutuu myös päätöksen teossa. Ensimmäisiin Parkkitoiminnan pilotteihin osallistuneiden nuorten mielipide on tuotu opinnäytteeni tuloksissa esiin ja niitä on hyödynnetty Rovaniemen kaupungissa pal-

velun kehittämisessä. Jatkossa opinnäytetyötä hyödynnetään toivottavasti rahoituksen ja resurssien turvaamisessa sekä palvelun toteuttamisessa. Ilman nuorten kuulemista ja vaikuttamista Parkkitoimintojen kehittäminen olisi jäänyt kesken. Siksi olen opinnäytetyössäni tuonut esiin luvussa 6.2 keskeiset Parkkitoiminnan kehittämiseen liittyvät huomiot toiminnan toteuttamisen suosituksina.

Aaltonen ja Berg (2015, 72) kuvaavat, kuinka nuorten ja palveluntarjoajien kohtaamiset-tutkimuksessa kävi ilmi, että toimeettomille nuorille tulisi olla työpaja- ja päivätoimintaa, joka olisi mielekästä ja jossa nuori voisi kokea tekevänsä jotain järkevää. Päivätoiminnassa tai työpajatoiminnassa pitäisi mennä nuorten kanssa avoimille työmarkkinoille ja suunnata sieltä työkokeilutyöstä ulos. Tutkimuksessa selvisi myös, että palvelut ovat hajallaan ja nuorille palvelujärjestelmä näyttää sekavalta ja monimutkaiselta, jolloin moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen on tarpeen. Parkkitoiminnassa näihin kaikkiin haasteisiin vastattiin ikään kuin vahingossa. Ensimmäisessä vaiheessa ei ollut pitkälle vietyä suunnitelmaa, vaan alussa oli vain ajatus siitä, että tehdään jotain työttömien nuorten kanssa ja heidän ehdoillaan, jotta saadaan heidät tuettua edes jollain tasolla takaisin koulutus- ja työelämään.

6.1 Toisin tekemiseen kannustaminen

Julkisuudessa on herättänyt monenlaista keskustelua Ohjaamo toimintamallin kehittäminen, joka perustuu matalankynnyksen palvelujen tarpeelle. Määritelmä viittaa siihen, että olemassa olevien palveluiden käyttäminen on nuorille tällä hetkellä hankalaa. (Aaltonen & Berg 2015, 55.)

Yksi nuorista toi esiin, kuinka jo Parkkitoimintaan osallistuneelle nuorelle voisi tarjota työkokeilu paikkaa Parkkitoiminnan toteuttamisessa. Tällainen Parkkitoiminnan ”jatkokurssilainen” voisi olla rekrytoimassa seuraavaan toimintaryhmään osallistuvia nuoria, huolehtia työelämän kontakteista ja ohjauksesta oikeissa työpaikoissa, auttaa käytännön valmisteluissa ja toimia mentorina nuorille. Tällaista ajattelua tuki myös yhden esimiehen ajatus siitä, että ryhmien ohjaajia voisi palkata palkkatuella ohjaamaan toimintaa. Toisen esimiehen mielestä toimintoihin osallistuvat nuoret tarvitsevat ammattitaitoista ohjaamista, jolloin työllistetty tai työkokeilussa oleva nuori ei voisi

korvata nuorisotyöntekijöitä. Mentoreiden tai kokemusasiantuntijoiden käyttö toimintojen kehittämisessä on entuudestaan jo paljon hyviä kokemuksia muun muassa päihde- tai lastensuojelutyössä.

Aaltosen ja Bergin (2015, 129) tutkimuksessa kävi ilmi, että yhteiskunnan instituutioista syrjässä olevat nuoret ovat muita saman ikäisiä nuoria sairaampia. Parkkitoiminnan lähtökohtana on, että nuorten kanssa työskennellään kokonaisvaltaisesti ja moniammatillisesti ja yhtenä kehittämistoimenpiteenä onkin päätetty jatkossa mukaan ottaa toimintaan osallistuville nuorille terveystarkastukset yhteistyössä terveydenhuollon kanssa.

Parkkitoiminnan vahvuus on siinä, että toimintaa räätälöidään jokaisen nuoren omien voimavarojen mukaan joko työkokeiluksi tai kuntouttavaksi työtoiminnaksi. Asiakaslähtöisyys vaatii vanhojen toimintatapojen hylkäämistä. Nuorten työllistymisessä ennalta ehkäisevän työn lisäksi on tehtävä korjaavaan työtoimintaa, joka kuitenkin tarjoaa ”oikean” työn kaltaista toimintaa. Nuoriin kohdistuvat odotukset eivät saisi olla epärealistisia, vaan olisi pystyttävä arvioimaan nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Parkkitoiminnan yhteistyötä työmarkkinoiden kanssa tulee vahvistaa. Nuorten toive ja tarve työpaikkoihin tutustumiselle, kontaktien solmimiselle ja omien kykyjen näyttämislle on kova. Myös toimintaa resursoivat esimiehet tunnistavat tarpeen:

”Nuoret tykkää tästä ja meillä on tunkua näihin ryhmiin. Yksittäisten nuorten kohdalla on saatu tuloksia nyt jo.” (Esimies)

”Tämä lähti niin toisella tavalla liikkeelle. Sen näki hakijamäärässä ja sitoutumisessa. Että lähdettiin siitä, että ootko mistä asioista kiinnostunut. Valitettavasti on ennen toiminut niin, että perustetaan ryhmä ja sinne värvätään nuoria ja ei niitä ole tarpeeksi.” (Esimies)

Myös ohjaajien haastatteluissa nousi esiin, kuinka merkittävää on ollut se, ettei ole-massa ollut vanhaa toimintamallia. Parkkitoiminnan kokeiluvaiheessa ei kenelläkään ollut oikein selkeää käsitystä miten sitä pitäisi toteuttaa. Toimintaa toteutettiin nuorten ehdoilla.

Parkkitoiminnan tulosten ja vaikuttavuuden mittaamisessa tulee painottaa nuorten omaa ääntä. Olisi luotava toiminnalle systemaattinen tapa kerätä kokemustietoa ja

hyödyntää kokemustieto toiminnan kehittämisessä. Parkkitoiminnan vaikuttavuuden ja merkityksellisyyden takaamiseksi jokaisen toteutuneen jakson jälkeen olisi työ suunniteltava uudelleen, sillä nuoret ja heidän tilanteensa ovat jatkuvasti muuttuvia.

Parkkitoiminnoissa tulee jatkossakin hyödyntää kulttuurista nuorisotyötä ja toiminnallisuutta. Nuorten koulutus- ja työelämään paluuta tukee se, että heitä tuetaan aktiivisuuteen.

”No mä en oo puhunu kellekään moneen kuukauteen. Enkä oo tehny mitään moneen kuukauteen. Sitten se et mä teen ja oon ja puhun. Niin tulee se siitä olo, että ehkä mä joskus sinne töihinkin. ” (Nuori)

”No mul oli kans se, et ylipäättänsä teki jotain. Vaikka se että ees joku käski vaikka piirtää. Et kun oon vaan ollu.”(Nuori)

Huolimatta siitä, että säästöt eivät olleet Parkkitoimintojen kehittämisen ensisijainen tavoite, niin ei voi vähätellä niitä vaikutuksia mitä toiminnan toteuttaminen tuo myös kaupungin talouteen. Parkkitoiminnan toteuttaminen voi parhaimmillaan mahdollistaa työllisyyden hoidosta aiheutuvien sanktioiden pienentymistä, mutta ainakin se ehkäisee niiden kasvamista ja vähentää toimeentulotukimenoja. Kuntien tulisi kannustaa toimijoita tuottamaan palveluita monimuotoisesti ja moniammatillisesti nuorten työllisyyden hoidossa. Rovaniemellä toteutetun Parkkitoiminnan toteuttaminen myös muissa kunnissa voisi olla yksi keino täydentää Ohjaamo-mallin ja työpajatoiminnan vaikutuksia. Esimiesten haastatteluissa nousi esiin, kuinka nuorille ei aina löydy sopivia vaihtoehtoja, joko heidän oman vointinsa tai mielenkiinnon vuoksi. Parkkitoiminnalla on pystytty tarjoamaan nimenomaan näille nuorille paikkoja, koska on ollut erilaisia vaihtoehtoja. Esimiesten mielestä se on erottanut Parkkitoiminnan muista nuorten työllisyystoimenpiteistä.

6.2. Suosituksia Parkkitoiminnan toteuttamiseen

Parkkitoiminnan tulisi aina lähteä liikkeelle nuorten moniarvoisuudesta ja heidän omista kiinnostuksen kohteista. Painopiste toiminnan toteuttamisessa tulisi olla hyvinvoinnin tukemisessa ja sitä kautta työelämätaitojen vahvistumisessa. Parkkitoiminnalla on kaikki edellytykset tarjota nuorille mahdollisuuksia tulla tunnistetuiksi ta-

voilla, jotka tukevat heidän omaa yksilöllistä kasvuaan ja yhteisöään. Nuorille on tärkeää tulla hyväksytyksi omana itsenään eikä vain ulkokohtaisen ja kategorisen määrittelyn kautta (esimerkiksi työtön, seksuaalivähemmistöön kuuluva, maahanmuuttaja tms.). (Häkli & Korkiamäki & Kallio 2016, 15–16.) Onnistuessaan Parkkitoiminta tarjoaa näitä kaikkia edellä mainittuja asioita. Opinnäytetyöni tulosten perusteella olen tehnyt suositukset toiminnan toteuttamiseen.

Suositus 1: Taloudellinen vastike

Parkkitoiminnasta tuli tarjota nuorelle mahdollisuus toimeentuloon. Karenssin uhan poistuminen ja ilmainen ruoka koettiin myös tärkeänä etuutena ja motivoivana tekijänä. Olemassa olevien etuuksien lisäksi nuoret toivoivat työstään todistusta. Todistuksella koettiin olevan merkitystä oman jatkopolun kannalta.

Suositus 2: Toiminta nuorisotyöllisesti tuettua ja kulttuurisen nuorisotyön keinoin tuotettua

Nuorisotyötä ja nuorisotyöntekijöitä ei pidetä viranomaisina, jolloin nuorten on helpompi innostua toiminnasta. Dialogin toteutuminen on helpompaa tasavertaisessa suhteessa. Nuorten haastattelujen perusteella voidaan sanoa, että toiminnallisuus on tehnyt työstä kivaa, mutta samanaikaisesti haastanut nuoria käyttämään omaa toimintakykyään. Toiminnallisuus ja Nuorisopalvelut työnantajana madalsivat kynnystä osallistua toimintaan ja teki mukaan tulemistä mielekästä.

Nuorisotyöntekijällä on kyky herkistyä, motivoida ja synnyttää osallistumista. Herkistymisellä tarkoitetaan ihmisten herättelemistä toimintaan, jossa he voivat toimia subjekteina arvokkaasti ja merkityksellisesti. (Kurki 2008, 133.)

Suositus 3: Ryhmätoimintaa nuorille aikuisille

Ryhmäprosessista huolimatta toiminnalta odotetaan vakavasti otettavaa oikeaa työtä. Parkkitoiminnoista ei tule tehdä kerhomaisia ryhmiä. On muistettava, että kohderyhmänä ovat nuoret aikuiset, joiden isoin motiivi toimintaan osallistumisessa on itse työ, joko sisällön tai vastikkeen vuoksi. Parkkitoiminnan to-

teuttamisessa tulee ottaa huomioon ettei aikuiset ihmiset halua kokea olevansa näennäisessä työpaikassa.

Keväällä 2017 vauva.fi-verkkosivulla heräsi keskustelu siitä, kuin osa kuntouttavan työtoiminnan kokemuksista oli joillekin ollut aikuista ihmistä aliarvioivaa ja nöyryyttävää. Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen kehittämispäällikkö Jarno Karjalainen kommentoi verkkosivun keskustelua Iltalehdessä 12.4.2017 ja toteaa kuntouttavan työtoiminnan sisällön voivan olla monenlaista, kunhan se on järjestetty hyvin ja laadukkaasti. Toiminta voi olla ryhmätoimintaa, jossa hyödynnetään vertaistukea, mutta sen tulee lähteä asiakkaan tarpeista ja olla hänelle mielekästä. (Iltalehti 12.4.2017.)

Yksilötyön sijasta työ on kuitenkin hyvä tehdä ryhmässä. Ryhmällä on vertaisuuden ja osallisuuden näkökulmista suuri merkitys. Ryhmälähtöinen työskentely tekee koko työskentelystä prosessinomaista. Yhteisön rakentaminen on sosiokulttuurisen innostamisen edellytyksiä, sillä yhteisö jakaa tietoisuuden, unelmat ja tavoitteet (Emt., 129). Muuttuvassa ja monimutkaisessa maailmassa joukkoon kuulumisen vahvistaminen on tärkeää (Sajaniemi & Mäkelä 2015, 137).

Suositus 4: Myönteinen tunnistaminen ohjauksessa

Voimavaroihin keskittyvä ohjaus ei tarkoita ongelmien väheksymistä ja tai mitätöintiä, vaan nuoren tukemista aktiiviseen toimijuuteen. Myönteistä tunnistamista ja empaattista kuuntelua ammatillisena työotteena voi toteuttaa tietoisesti. Toiminnan toteuttaminen nuorten omien vahvuuksien ja tavoitteiden pohjalta vahvistaa niin nuorta kuin nuorisotyön vaikuttavuutta. Samaa konseptiä ei voida toteuttaa uudelleen, vaan ohjaajalla on oltava taitoa löytää kullekin ryhmälle sopiva tapa toimia. Jokaisella nuorella on resursseja, osaamista, kykyjä, taitoja ja kehittymässä olevaa potentiaalia, jota tulisi kannustaa käyttämään. Kun ihminen käyttää omia taitojaan voin hän hyvin ja hänellä on mahdollisuus olla tyytyväinen saavutuksiinsa. (Hotulainen & Lappalainen & Sointu 2015, 265.)

Suositus 5: Kolme päivää viikossa kahden-kolmen kuukauden ajan

Parkkitoimintojen toteuttamiseen toivottiin säännöllisyyttä ja ennakoitavuutta. Jokaisessa nuorten haastattelussa nousi esiin, että osallistumispäiviä pitäisi olla noin puolet työviikosta (2-3 päivää), jolloin unirytmien ja oman arjen ylläpitäminen olisi helpompaa kuin silloin kun toimintaa on vain yhtenä päivänä viikossa. Yhden päivän osallistuminen tuotti jopa hieman hankaluuksia nuorille, sillä yksi päivä tuntui sekoittavan ”muuta elämää”. Osa nuorista koki, että kun toimintaa on vain yhtenä päivänä viikossa, niin aikaa jää liikaa kaikkeen muuhun, kuten esimerkiksi päihteiden käyttöön. Lisäksi kaikki nuoret toivoivat kestoksi noin kolmen kuukauden jaksoa. Lyhyiden jaksojen heikkoutena pidettiin oman asenteen muokkaamisen vaikeutta sekä mahdollisten työelämäkontaktien solmimisen mahdottomuutta ja varsinaisen työn tekemisen kokemuksen savuttamattomuutta. Jaksojen kasvattamista yli kolmen kuukauden jaksoiksi ei kuitenkaan koettu tarpeelliseksi. Pidempään jaksoon osallistumisen kynnyksen nuorilla nousi heti korkeammaksi. Kolmen kuukauden jaksolla koettiin olevan sopiva ”buustaus” tulevaisuuteen.

Suositus 6: Ohjaaja menetelmäosaamisella varustettuna

Haastatteluissa nousi esiin sekä nuorten että ohjaajien näkemys siitä, että Parkkitoiminnan tapainen työskentelytapa on hyödyksi kaikille, mutta vaatii riittävän resursoinnin. Ohjaustoiminnan koettiin olevan hyvää, mutta tarvetta olisi myös pysyväälle työparille, joka toteuttaisi ja koordinoisi toimintaa. Työparin tulisi olla moniammatillinen ja sillä pitäisi olla vahva menetelmäosaaminen. Tarvittaessa menetelmäosaamisen vahvistusta voisi lisätä ottamalla kolmannen ohjaajan toiminnan teeman mukaan. Tällöin resursseissa olisi jo lähtökohtaisesti huomioitu mahdollinen sijaistamisen tarve ja haastavat ohjaustilanteet.

Suositus 7: Loppuprojektin toteutus muistuttaa projektityötä

Tulosten perusteella voidaan sanoa, että Parkkitoiminnan vaikuttavuutta vahvistaa ryhmän yhteisen projektin toteuttaminen. Se voi olla nuorten itse järjestämä retki, leiri, konsertti, esitys, taidenäyttely, turnaus, koodattu peli, biisi tai

jokin muu mikä kulloiseenkin Parkkitoiminnan teemalle ja ryhmälle sopii. Yhteisen projektin toteuttaminen vahvistaa minäpystyvyyden, osallisuuden ja arvostuksen tunnetta sekä tuo nuoret näkyväksi Rovaniemen kaupungissa. ArtPajassa toteutettu yhteinen loppuprojekti toi esiin sen, miten nuori työtön kokee ympärillä olevan maailman, jolloin katsojakokemuksen myötä toiminta muuttui myös vaikuttamistoiminnaksi. Esimiesten haastatteluissa tuotiin esiin, kuinka esitys oli puhutellut muun muassa sosiaalipalveluiden työntekijöitä ja saanut heidät miettimään oman työn kehittämistä ja nuorten kohtaamista. Musapajan nuorten mielestä yhteiseen keikkaan tähtäävä toiminta toi sitoutuneisuutta ja mielekkyyttä yhteiseen tekemiseen. Keimersin nuoret ehdottivat la- nien tai yhteisen pelin koodaamista kehittämistoimenpiteiksi.

Osa työntekijöistä nosti haastatteluissa esiin, että loppuprojekti voisi olla myös kunkin kauden (kevät- ja syyskausi) Parkkitoimintojen yhteinen. Jokainen toiminto olisi oma työryhmänsä, joka tuottaisi yhteiseen lopputulemaan jonkin osion: mainostuksen, projisoinnin, pelillisyyden, musiikin, henkilöhahmot pe- liin, tekniikan, lavasteet – mitä ikänä projekti vaatisikaan. Tämä vaatisi, että Parkkitoiminnoilla olisi yksi yhteinen koordinaattori, joka työskentelisi osittain jokaisen toiminnon ohjaajana.

Suositus 8: Kumppanuudet

Haastatteluissa nuoret nostivat esiin kumppanit, joiden mukana he saivat ko- keilla erilaisia työtehtäviä erilaisissa paikoissa. Osan mielestä nämä yhteis- työmahdollisuudet olivat merkittävässä asemassa toiminnan vaikuttavuuden näkökulmasta. Nuoret (myös kuntouttavan työtoiminnan nuoret) toivoivat, että heillä olisi mahdollisuus olla itse toimijoina työelämäpaikoissa eikä käydä ai- noastaan tutustumassa ja katsomassa. Ohjaajat toivat esiin, että kumppa- nuuksien solmiminen on ollut työlästä, mutta tuonut toimintaan merkitykselli- syyttä. Kun toiminta tuotiin oman organisaation sisäisestä toiminnasta koko kaupungin yhteiseksi toiminnaksi, sillä koettiin olevan eniten vaikutusta siihen, että nuorten asiat ja elämäntilanteet tehtiin näkyväksi. Näkyväksi tekeminen tuottaa myös yhteisvastuuta asioiden hoidosta.

Tarvittavat kumppanuudet tulisi hoitaa kuntoon jo ennen Parkkitoiminnan alkua. Suosittelen, että kaikki kumppanit myös tavattaisiin, jotta he kuulisivat toisiltaan, mitä mikäkin taho pystyy nuorille tarjoamaan.

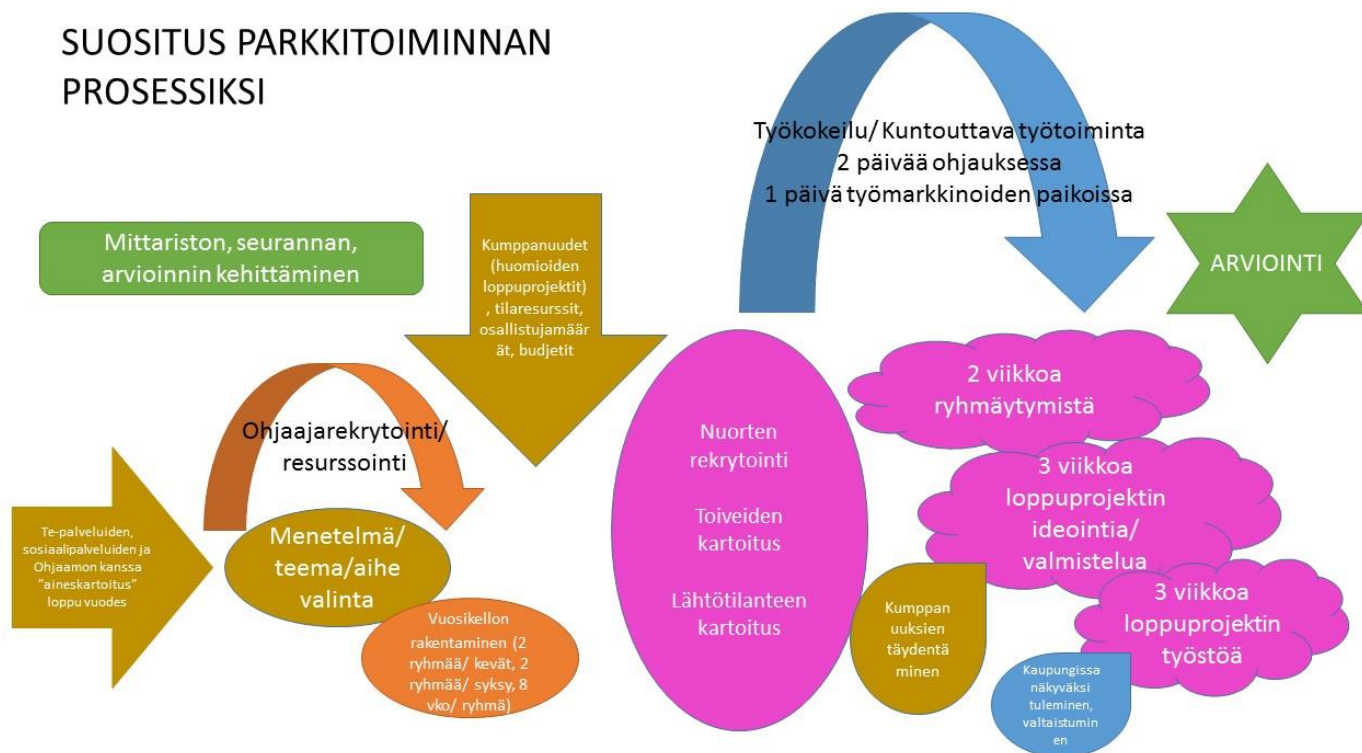
Suositus 9: Parkkitoiminnoille yhteiset tavoitteet ja rakenne

Parkkitoiminnan hallintaa tulisi selkeyttää. Parkkitoiminnoille tulisi luoda selkeät yhteiset tavoitteet, jotka tulisi pilkkoa kunkin toiminnan kohdalla osa tavoitteisiin. Tavoitteille tulisi luoda mittarit ja niiden toteutumisen seurantaan pitäisi tehdä jokaisen Parkkitoiminnan jälkeen yhdessä johtajatason kanssa. Erilaisille Parkkitoiminnoille tulisi luoda yhteiset pelisäännöt ja niitä tulisi kehittää yhdessä huolimatta siitä, että toiminnalliset menetelmät ovat erilaiset. Määrällisiä tavoitteita voisi olla osallistujien määrän lisäksi toteutuneiden työtuntien määrä, kumppanuuksien määrä, toteutuneiden projektien määrä ja jatkopolkujen määrä. Laadullisiksi mittareiksi suosittelen toimintakyvyn arviointia ja oman potentiaalisen käytön arviointia.

Suositus 10: Parkkitoiminnan vaikuttavuuden ja laadun mittaaminen

Mittariston pitäisi pystyä mittaamaan nuorten kokemuksia. Asioita, joista voi olla apua nuorten jatkopolkuja ajatellen. Ei tulisi keskittyä vain numeraalisiin mittareihin vaan laadun mittaaminen pitäisi olla yhtä tärkeässä asemassa. Laadullista mittaamista puoltaa myös eroavaisuudet toiminnan keskeyttäneiden nuorten tulkinnassa. Esimiestaso tulkitsi onnistumiseksi sen, että vain kaksi nuorta keskeytti. Työntekijät tulkitsivat keskeyttäneiden kohdalla onnistuneensa, sillä toinen keskeyttänyt nuori työllistyi ja toinen ohjattiin tarvitsemansa avun piiriin.

SUOSITUS PARKKITOIMINNAN PROSESSIKSI

Kuva 10. Suositus Parkkitoiminnan prosessiksi (Minna Sirviö 2017).

Parkkitoimintojen suunnittelu tulisi aloittaa loppu vuodesta, jolloin yhdessä Nuorten Ohjaamon, Te-palveluiden ja sosiaalipalveluiden kanssa tulisi kartoittaa "asiakasaineistoa". Toimintojen menetelmien valinta ja osaamiseen perustuva ohjaajarekrytointi tulisi tehdä asiakkuuksien perustella. Parkkitoimintojen vuosikellon suunnittelu helpottaisi kumppanuuksien, loppuprojektien ja budjettien aikataulutusta. Näiden valmistelujen jälkeen tulisi itse Parkkitoiminnan prosessin edetä ideoiden ja lähtötilanteiden kartoituksesta ryhmäytykseen, loppuprojektin valmisteluun ja työstämiseen. Kumppanuuksia tulisi pystyä täydentämään koko prosessin ajan. Ennen seuraavaa Parkkitoiminnan vuotta tulisi tehdä taas arviointi, joka pohjautuisi olemassa olevalle seurannan tavalle.

6.3 Ajatuksia jatkotutkimukseen

Nuorten osallisuuden toteutumista tulisi tarkastella laajemmin kuin Parkkitoiminnan aikana tapahtuvana osallisuudella. Osallisuuden kokemus on monitahoinen kokemus, eikä sen toteutumisen todentaminen pelkästään yhden toiminnan puitteissa ole

tarkoituksenmukaista. Tarkoituksenmukaisempaa olisi tutkia osallisuuden kokemusta yhteiskunnassa tai omassa elämässä laajemmin Parkkitoiminnan vaikutuksena.

Yksi jatkotutkimusaihe voisi olla vertailu Parkkitoiminnan ja työpajatoiminnan välillä. Parkkitoiminta lähtee joka kerta kunkin osallistujaryhmän kanssa heidän vahvuuksista käsin työskentelemään ja ryhmäprosessi toteutetaan yhdessä. Työpajalle nuoret tulevat kukin oman elämäntilanteensa mukaan ja siellä työskennellään valmiiksi asetettujen työmuotojen parissa. Uskon, että näiden toimintojen vaikutukset voivat olla samanlaisia, mutta uskon silti ryhmämuotoisella toiminnalla olevan ihan oma merkityksensä hyvinvoinnin vahvistajana.

Ohjaamo toimintamalli on melko uusi palvelu nuorten työllisyyden hoidossa. Parkkitoiminnan toteuttaminen yhtenä Ohjaamoverkoston yhteisenä työmuotona ja Ohjaamon tarjoamana palveluna on lunastanut paikkansa. Iso osa Rovaniemellä osallistuneista nuorista oli joko ohjautunut toimintoon Ohjaamon kautta tai muodosti asiakkuuden Ohjaamoon toiminnan aikana. Parkkitoiminnan vaikutusten kestävyyttä osana Ohjaamon palveluita olisi syytä tutkia.

6.4 Lopuksi

Laitio (2017) kirjoittaa toimintakykyajattelusta, jolla tarkoitetaan sitä, että yhteiskunnan tavoitteena on varmistaa jokaiselle riittävät toimintavalmiudet elää riippumatonta ja vapaata elämää. Toimintakykyajattelu perustuu Amartya Senin määritelmään, jossa valmiudet toimia perustuvat genetiikkaan, ympäristöön ja kasvatukseen. Määritelmässä tunnistetaan se, että ihmisillä on hyvin erilaiset lähtökohdat hyödyntää omia mahdollisuuksia ja itselle merkityksellisiä asioita. Toimijuus käsitetään ihmisyyttä määrittävänä tekijänä ja sillä viitataan yksilön omiin päätöksenteon ja valintojen prosesseihin (Juvonen 2016, 35).

Parkkitoimintojen tarjoamat mahdollisuudet vahvistaa nuoren omia toimintavalmiuksia on yksi keino ehkäistä polarisoitumista ja eriarvoisuutta. Parkkitoimintojen myönteiseen tunnistamiseen perustuva toimintatapa on vaikuttanut nuoriin merkittäväällä tavalla. Toimintavalmiuksien vahvistaminen on nuorten työllisyyden hoidossa tärke-

ässä roolissa. Avoinna olevat työpaikat eivät itsestään hoida työllisyyttä, niihin tarvitaan toimintakykyisiä nuoria hakijoiksi. Osallisuuden vastakohtana voidaan pitää osattomuutta. Tällöin nuori ei ole osallisena joissakin yhteiskunnassamme merkittävänä pidetyissä asioissa, kuten ihmissuhteissa, koulutus- tai työelämässä tai yhteiskunnallisessa hyvinvoinnissa ja vaikuttamisessa. Osattomuuden kysymykset ovat juuri niitä taustatekijöitä, joihin Parkkitoiminta pyrkii vastaamaan. (Juvonen 2016, 47.)

Martha Nussbaumin mukaan toimintakyvyn varmistamisen jälkeen ihmisellä on aina kuitenkin vapaus tehdä omat ratkaisunsa. Vaikka ihmisellä olisi toimintakykyvalmiudet osallistua yhteiskuntaan, on hänellä kuitenkin vapaus olla käyttämättä niitä. Autonomisuutta tavoitellessaan ihminen kuitenkin muokkaa samanaikaisesti omaa toimijuuttaan ja toimijuutensa merkityksiä. Yhteiskunnan tulisikin kutsua ja houkuttaa ihmisiä käyttämään toimintakykyään. (Laitio 2017; Juvonen 2016, 89.)

Laition (2017) mukaan ihmisellä täytyy olla perusturvallisuus ja luottamus yhteiskuntaa ja muita ihmisiä kohtaan, jotta hän kykenee tarttumaan omiin mahdollisuuksiinsa. Tämän lisäksi ihmisellä tulisi olla riittävä hyvinvointi, koulutus ja kokemustausta. Parkkitoimintojen merkittävyys tulee siitä, että sen toiminta ja ohjaajat toimivat yhteiskunnan ja nuorten yhdistäjänä. Kulttuurinen nuorisotyö tarjoaa mahdollisuudet vahvistaa luottamusta yhteiskuntaan ja muihin ihmiseen. Nuorten näkyväksi tuleminen ja kokemus hyväksytyksi tulemisesta vahvistavat valtavasti heidän hyvinvointiaan. Ihmiselämän peruspilareita on, että kokee olevansa tärkeä. Eteenpäin vievä arvostetuksi tuleminen kokemus rakentuu ihmisten välisissä suhteissa. Tulemme kohdatuksi eri tavoin eri yhteisöissä, ryhmissä ja yhteiskunnan osajärjestelminä. (Häkli & Koriamäki & Kallio 2016, 9.)

Nuorisotyön vaikutusten kuvaaminen on hankalaa. Yhdessä oleminen, tekeminen ja nuorten kasvu ei aina konkretisoidu nuorisotyöntekijälle tai nuorelle itselleen toiminnan aikana. Vaikutukset eivät ole todennettavissa vain yksilötasolla, vaan nuorisotyö vaikuttaa myös siihen, että ryhmät, yhteisöt ja yhteiskunta kehittyvät. Perinteisesti nuorisotyön vaikuttavuutta kuvataan kävijä- tai kohtaamismäärillä. Niiden rinnalle tarvitaan nuoren ääni ja tarinat sekä kertomukset siitä, mitä on tehty jotta mahdollistettaisiin palvelujen ulkopuolelle jääneiden nuorten osallistuminen. Yhdenvertaisuutta, es-

teettömyyttä, saatavuutta ja saavutettavuutta lisäämällä vahvistetaan todennäköisesti myös myönteisiä vaikutuksia. (Gretschel 2016, 74–75.)

Parkkitoiminnat ovat tarjonneet nuorille tilan ja ajan, jossa he ovat voineet tehdä itselleen merkityksellisiä asioita. Toiminta ei ole ollut ainoastaan harjoittelua koulutus- ja työelämä varten, vaan se on tukenut nuoria onnistumiseen ja elämääniloon. Ryhmä, mielekäs yhteinen tekeminen ja myönteiseen tunnistamiseen pohjautuva ohjaus ovat luoneet uudenlaista arkitodellisuutta ja tarkoitusta nuorten elämään. Parkkitoiminta vahvistaa nuorten uskoa omaan itseensä, toimii nuorten ja työelämän kohtauttajana, tarjoaa yhteisöille ja nuorille toisin tekemisen mahdollisuuksia vahvistaa yksilöiden ja yhteiskunnan hyvinvointia.

Työstä voi tulla nuorille tila, jossa se kaikkine rajoituksineen luo kuitenkin mahdollisuuksien tilan. Avoimessa tilassa etsitään itsestä ja yhteisöstä avoimuutta ja mahdollisuuksia todellisuuden kohtaamiselle. Avoimessa tilassa on mahdollisuus myös kuvittelulle ja toisin näkemiselle. Tätä kutsutaan avoimuutta harjoittavaksi pedagogiikaksi. Käytännössä se tarkoittaa yhteisöllisyyden ylläpitämisestä ja erilaisuuden arvostamista. (Krappala 2004, 178.)

Opinnäytetyössäni onnistuin löytämään vastauksia siihen, että minkälaisia vaikutuksia Parkkitoiminnalla on nuorten elämään tai yhteiskuntaan ollut ja mitkä tekijät ovat mahdollistaneet vaikutusten toteutumisen. Opinnäytetyön tuloksena syntyivät myös suositukset Parkkitoiminnan toteuttamiseen, joiden taustalla ovat ne tekijät, mitkä toiminnassa ovat vaikuttavia ja merkityksellisiä. Nuorten voimaantuminen ja osallisuuden kokemus on ollut kaikissa Parkkitoiminnoissa merkittävä tekijä oman tulevaisuuden uskon vahvistamisessa. Toimintakykyiset nuoret kykenevät etsimään oman paikkansa yhteiskunnasta ja toimintaympäristöstään. Parkkitoiminnan suositusten myötä toimintaa voidaan laajentaa muuallekin nuorisotyöhön. Myönteinen tunnistaminen, vertaisuus ja osallisuus ovat edelleen nuorisotyön vaikuttavuuden taustalla. Parkkitoiminnan tärkeys on tunnistettu ja tunnustettu Rovaniemellä.

Toimijuuden muodot esiintyvät usein kielessä ja institutionaalisissa järjestelmissämme toisten tahdon alaisina liikehtimisinä. Parkkitoimintojen tarkoituksena on etsiä subjektisuutta. Parkkitoiminnan vaikuttavuudessa on loppujen lopuksi kysymys pe-

dagogisen prosessiin avaamista hämmästykselle ja mahdollisille muutoksille. Se ei tarkoita ohjaajan vastuuttomuutta, vaan se on nuoren auttamista siten, että hänelle itselleen kertyy resursseja rakentaa omaa elämäänsä. Kysymys on pitkälti samankaltaisen tilan antamisesta nuorelle kuin mikä ohjaajallaan itsellään on. Tuolloin pedagoginen prosessi tulee nähdä enemmän kulttuurisena käytäntönä, kuin tiedonhankintaprosessina. Tällainen pedagoginen prosessi tarjoaa nuorelle mahdollisuuden aistia ja ymmärtää omaa itseään ja paikkaansa. Se avaa toivon mahdollisuudelle. (Krappala 2004, 169.)

”Yksi asia, minkä haluan sanoa. Mulla on eka kerran elämässä sellainen olo, että mua tarvitaan jossain. Että tää ei onnistu ilman mua,”
(Nuori)

LÄHTEET

- Aaltio, I. & Puusa, A. 2011. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa: A. Puusa & P. Juuti (toim). Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen tutkimuksen lähestymistavan valintaan. Helsinki: Johtamistaidon opisto, 153- 166.
- Aaltonen, Sanna & Berg, Päivi 2015. Nuorten ja palveluntarjoajien kohtaamiset. Teoksessa: Aaltonen, Sanna & Berg, Päivi & Ikäheimo, Salla 2015. Nuoret luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Helsinki: Unigrafia 41–125.
- Ahonen, Heidi 1993. Musiikki sanaton kieli. Musiikkiterapian perusteet. Loimaa: Oy Finn Lectura Ab.
- Alasuutari, Pertti 2007. Laadullinen tutkimus (6. painos). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy
- Anttila, Anna 2016. Vapaa-ajan yhteisöjen ja intressien tärkeys. Teoksessa: Häkli, Jouni & Kallio, Kirsi Pauliina & Korkiamäki, Riikka 2016. Myönteinen tunnistaminen. Tampere: Juvenes.65–70.
- Anttila, Pirkko 2007. Realistinen evaluaatio ja tuloksellinen kehittämistyö. Teoksessa: Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Autio, Kirsi 2016. Miten myönteinen tunnistaminen ammatillisena työotteena haastaa työntekijän? Teoksessa: Häkli, Jouni & Kallio, Kirsi Pauliina & Korkiamäki, Riikka 2016. Myönteinen tunnistaminen. Tampere: Juvenes. 112–118.
- Danska-Honkala, Katja & Poteri, Martti 2009. Opinnäytetyö (YAMK). Vaikuttavuutta hakemassa. Asiakasnuorten kokemuksia itäluotsitoiminnasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma, ylempi AMK.
- Eskola, Jari 2015. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa: Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. (4. uudistettu painos) Juva: PS-kustannus, 185–207.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen (8.painos). Tampere: Vastapaino.
- Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi 2012. Demokratiaoppituntin. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 118. Helsinki: Hakapaino.
- Gretschel, Anu 2016. Hyvin toimiva palvelu takaa vaikutusten syntymistä. Teoksessa: Lauha, Heikki ja Tuominen Suvi (toim.) 2016. Kohti digitaalista nuorisotyötä. Helsinki: Paintek Pihlajamäki Oy. 74–76.
- Gretschel, Anu & Junttila-Vitikka, Pirjo ja Puuronen, Anne 2016. Suuntaviivoja nuorisotoimialan määrittelyyn ja arviointiin. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Grönfors, Martti 2010. Havaintojen teko aineistonkeräyksen menetelmänä. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Rainen (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. (3. painos). Jyväskylä: PS-kustannus. 154-170.

- Harju, Aaro 2013. Aktiivinen kansalaisuus, osallisuus, voimaantuminen, jne. – Miten ne liittyvät vaikuttamiseen? Opintokeskus Kansalaisfoorumi. Viitattu 18.3.2017. <http://osallistu-fi-bin.directo.fi/@Bin/808af2a127ef939968d9ccb1e3e49dec/1489872219/application/pdf/300707/Osallistumisen%20ja%20vaikuttamisen%20k%C3%A4sitteit%C3%A4.pdf>
- Hautio, Minna 2016. Osallistavan taidetoiminnan merkityksiä ja mahdollisuuksia. Teoksessa Hautio, Minna 2016. Tavoittaako taide? Kokemuksia kunta- ja aluetaiteilijasekä lähiöhankeista. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 25. 167–223.
- Heikkinen, Hannu & Rovio, Esa & Syrjälä Leena (toim.) 2006. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat.
- Heikkinen, Hannu & Rovio, Esa & Kiilakoski, Tommi 2007. Toimintatutkimus prosessina. Teoksessa Heikkinen, Hannu & Rovio, Esa & Syrjälä, Leena (toim.) 2007. Toiminnasta tietoon: Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat (2.painos). Helsinki: Kansanvalistusseura. 78–93.
- Heikkinen, Hannu L.T. 2010. Toimintatutkimus – toiminnan ja ajattelun taitoa. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Rainen (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. (3. painos). Jyväskylä: PS-kustannus, 214–229.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2004. Tutkimushaastattelu - Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2000. Tutki ja kirjoita. 6. uudistettu painos. Vantaa. Tummavuoren kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki. Tammi.
- Hotulainen, Risto & Lappalainen, Kristiina & Sointu, Erkki 2015. Lasten ja nuorten vahvuuksien tunnistaminen. Teoksessa: Uusitalo- Malmivaara, Lotta (toim.) 2015. Positiivisen psykologian voima. Jyväskylä: PS-kustannus. 264 – 281.
- Hyvärinen, Susanna. 2005. Vertaistuen ja ammattiauttamisen muuttuvat suhteet. Teoksessa Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino. 214–235.
- Häkli, Jouni & Kallio, Kirsi Pauliina & Korkiamäki, Riikka 2016. Myönteinen tunnistaminen. Tampere: Juvenes.
- Hämäläinen, Juha & Kurki, Leena 1997 Sosiaalipedagogiikka. Helsinki: WSOY
- Hänninen Vilma 2015. Narratiivisen tutkimuksen käytäntöjä. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.), Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus.168–185.
- Ikonen, Elli 2016. Muotokuvamaalaamisen metataidot työelämän kehittämisessä. Teoksessa Lehikoinen, Kai & Pässilä, Anne & Martin, Mari & Pulkki, Maiju (toim.). 2016. Taiteilija kehittäjänä. Taiteelliset interventiot työssä. Helsinki: Taideyliopiston teatterikorkeakoulu. 185–303.

- Iltalehti 12.4.2017. Pupuleikkejä vai oikeaa apua työn etsimiseen? Kuntouttava työtoiminta ihmetyttää työttömiä. Viitattu 12.4. 2017.
http://m.iltalehti.fi/tyoelama/201704112200097548_tb.shtml
- Juvonen, Tarja 2016. Sosiaalisesti kontrolloitu, hauraasti autonominen. Nuorten toimijuuden rakentuminen etsivässä työssä. (2. painos) Helsinki: Unigrafia.
- Kallio, Kirsi Paullina 2016. Ylisukupolvinen tunnustaminen lasten ja nuorten arkiympäristöissä. Teoksessa Myönteinen tunnistaminen. Tampere: Juvenes. 89–111.
- Kalliolla, Tiina & Kurki, Arja & Salmi, Marjaana & Tamminen-Vesterbacka, Tutta 2010. Matkalla ohjaajuuteen. Helsinki: Nord Print.
- Kalliopuska, Mirja 1983. Empatia – tie ihmisyyteen. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Kalliopuska, Mirja 1995. Sosiaaliset taidot. Helsinki: Edita.
- Kananen, Jorma 2008. KVALI. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Kananen, Jorma 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Tampere: Yliopistopaino Oy.
- Kananen, Jorma 2014. Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä? Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kapanen, A. ja Kiljunen, A. 2017. Helsingin sanomat mielipide: Työpajoilla tehdään vaikuttavaa työtä nuorten työllistämiseksi. Viitattu 12.2.2017. WWW-dokumentti
<http://www.hs.fi/paivanlehti/09022017/art-2000005079832.html?share=93d3dad50b2d0dc0a322f5ac180133c6>
- Karnell, Sonja & Laimio, Anne. 2010. Vertaistoiminta- kokemuksellista vuorovaikutusta. Teoksessa Laatikainen, Tanja (toim) Vertaistoiminta kannattaa. Asumispalvelusäätiö ASPA. 9-19 viitattu 18.3.2017 www-dokumentti
http://www.kansalaisareena.fi/Vertaistoiminta_kannattaa.pdf
- Kauppila, Reijo 2006. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot (2.painos). Juva: PS-kustannus.
- Kiilakoski, Tomi 2014. Kulttuurinen nuorisotyö, siinäpä pulma on jyyri. Teoksessa: Nuori Kulttuuri-säätiö 2014. Kulttuurinen nuorisotyö. Kulturellt ungdomsarbete. Helsinki: Nuori Kulttuuri-säätiö. 20–28.
- Kortesalmi, Marjo & Kiviniemi, Liisa 2014. Osallistujat kehittämistyön keskiössä. Teoksessa Koivisto, Kaisa & Kukkola, Jani & Lomama, Timo & Sandelin, Pirkko 2014 (toim.). Kokemuksen tutkimus IV. Annan kokemukselle mahdollisuuden. Vantaa: Hansaprint Oy.
- Krappala, Mari 2004. Avoin tila lapsen ja aikuisen välillä. Teoksessa: Sava, Inkeri & Vesänen-Laukkanen, Virpi (toim.) 2004. Taiteeksi tarinoitu oma elämä. 167–180.
- Kujala, Jari 2016. Ensiaskleet myönteiseen tunnistamiseen seikkailukasvatuksen keinoin. Teoksessa: Häkli, Jouni & Kallio, Kirsi Pauliina & Korkiamäki, Riikka 2016. Myönteinen tunnistaminen. Tampere: Juvenes.71–76.
- Kurki, Leena 2008. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.

- Kuula, Arja 1999. Toimintatutkimus: kenttätöitä ja muutospyrkimyksiä. Tampere. Vastapaino.
- Kuula, Arja 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere. Vastapaino.
- Kuusela, S. 2010. Valta ja vuorovaikutus johtamisessa. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. Viitattu 8.2.2017, <http://uta32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/66677/978-951-44-8297-7.pdf?sequence=1>
- Kääriäinen, Aino & Mykkänen-Hänninen Riitta. 2009. Vertaisuus ja vertaistuki eroauttamisessa. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto.
- Laine, Timo 2015. Miten kokemusta voidaan tutkia? : Fenomenologinen näkö- kulma. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.), Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylän PS-kustannus. 29–51.
- Laito, Tommi 2017. Elämä jota on syytä arvostaa. Blogi Viranhaltijalta. Viitattu 19.3.2017. <http://tommilaitio.munstadi.fi/2017/02/21/elama-syyta-arvostaa/>
- Lauha, Heikki & Tuominen, Suvi 2016. Kohti digitaalista nuorisotyötä. Helsinki: Painatek Pihlajamäki Oy.
- Loihuvuori, Jukka & Saarikallio, Suvi 2010. Musiikkipsykologia, WS Bookwell Oy, Jyväskylä
- Lähteenmaa, Jaana 2010. Nuoret työttömät ja taistelu toimijuudesta. Työpoliittinen aikauskirja 4/2010
- Mahlakaarto, Salme 2008. Subjektiksi työssä. Viitattu 23.2.2016. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/24957/9789513939922.pdf?sequence=1>
- Moilanen, Pentti & Rähä Pekka 2015. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.), Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus. 52–74.
- Mäkinen, Olli 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi
- Niiranen, Vuokko & Stenvall, Jari & Lumijärvi, Ismo & Meklin, Pentti & Varila, Juha 2005. Miten arvioida kuntapalvelujen tuloksellisuutta? Kartuketutkimuksen lähtökohdat, metodologiset sitoutumukset ja tavoitteet. Teoksessa: Niiranen, Vuokko & Stenvall, Jari & Lumijärvi, Ismo (toim.). Kuntapalveluiden tuloksellisuuden arviointi. Tasapainotettu mittaristo kunnallisessa organisaatiossa. Keuruu. Otavan kirjapaino Oy. s. 11–48
- Owens, Allan & Barber, Keith 1997. Draama toimii. Helsinki: Cosmoprint.
- Pajares, Frank 2002. Overview of social cognitive theory and of self-efficacy. Viitattu 12.3.2017. <http://www.emory.edu/EDUCATION/mfp/eff.html>
- Pelikasvatus 2017. Pelikasvattajan käsikirja. Viitattu 4.3.2017. <http://www.pelikasvatus.fi/pelikasvattajankasikirja.pdf>
- Pulkki, Maiju 2016. Menestyksen pakkokilpajuuku. Teoksessa Lehikoinen, Kai & Pässilä, Anne & Martin, Mari & Pulkki, Maiju (toim.). 2016. Taiteilija kehittäjänä.

- Taiteelliset interventiot työssä. Helsinki: Taideyliopiston teatterikorkeakoulu. 37–55.
- Puusa, Anu & Kuittinen, Matti 2011. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus- ja arviointikysymyksiä. Teoksessa: Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.) Menetelmä- viidkon raivaajat. Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. Hansaprint, s. 169–170.
- Riihijärvi, Kirsi 2013. Draama ja oppiminen työpajaympäristössä. Metropolia ammattikorkeakoulu. Esittävän taiteen koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 21.3.2017. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/62281/kirsi_riihijarvi.pdf?sequence=1
- Routarinne, Simo 2007. Valta ja vuorovaikutus. Statusilmaisun perusteet. 2007. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.
- Rytikangas, Iina 2011. Kehity ja jaksaa tiimissä. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Saarela-Kinnunen, Maria & Eskola, Jari 2015. Tapaus ja tutkimus = Tapaustutkimus? Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 180–191.
- Sajaniemi, Nina & Mäkelä, Jukka 2015. Ihminen voi hyvin joukossa. Teoksessa: Uusitalo- Malmivaara, Lotta (toim.) 2015. Positiivisen psykologian voima. Jyväskylä: PS-kustannus. 136–160.
- Stenvall, Elina & Korkiamäki, Riikka & Kallio, Kirsi Pauliina 2016. Arjen moninaisuuden tavoittaminen tutustumisen kautta. Teoksessa: Häkli, Jouni & Kallio, Kirsi Pauliina & Korkiamäki, Riikka 2016. Myönteinen tunnistaminen. Tampere: Juvenes.29–64.
- Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. (3. korjattu painos) Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2016. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkauspäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 1.6.2016. WWW-dokumentti. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_verkkoversio040413.pdf.pdf#overlay-context=fi/ohjeetjajulkaisut
- Tuusa, Matti; Pitkänen, Sari; Shemeikka, Riikka; Korkeamäki, Johanna, Harju, Henna; Saares, Aurora; Pulliainen, Marjo; Kettunen, Aija & Piirainen, Keijo 2014. Yhdessä tekeminen tuottaa tuloksia. Nuorisotakuun tutkimuksellisen tuen loppuraportti. Työ - ja elinkeinoministeriö: Edita Publishing Oy.
- Ulvinen Veli-Matti 2014. Syrjäytymisen ja hyvinvoinnin kokemuksen tutkimuksesta. Teoksessa Koivisto, Kaisa & Kukkola, Jani & Latomaa, Timo & Sandelin, Pirkko 2014 (toim.). Kokemuksen tutkimus IV. Annan kokemukselle mahdollisuuden. Vantaa: Hansaprint Oy. 91–114
- Vilka, Hanna 2007. Tutki ja kehitä. Keuruu. Otavan kirjapaino Oy.

LIITTEET

Liite 1: Nuorten teemahaastattelujen runko

Alkuhaastattelu

- Taustatiedot; ikä, pohjakoulutus ja työttömänä olo aika
- Mistä kuuli toiminnasta ja mikä motivoi mukaan
- Mitä odotuksia toiminnasta on, oliko helppo tulla mukaan
- Mitä toivoo saavansa ja minkälaisia vaikutuksia toivoo toiminnalla olevan
- Mitä ajattelee yleisesti työttömyydestä
- Miten nuorten työttömyyttä tulisi hoitaa
- Mitkä tekijät vaikuttavat työttömyyteen
- Mikä edistäisi omaa kiinnittymistä työelämään

Loppuhaastattelu

- Miltä toiminta on tuntunut ja mitä on tehty
- Onko oma ajatus työttömyydestä muuttunut
- Mitä ajatuksia on omasta tulevaisuudesta
- Onko toiminnalla ollut omaan elämään vaikutuksia
- Mikä on ollut erityisen hyvää toiminnassa ja mitä pitäisi muuttaa
- Mikä on tukenut toimintaan osallistumista

Liite 2: Teemahaastatteluiden runko/ Ohjaajat ja esimiehet

Ohjaajat:

Miten määrittelee nuorisotyön?

Mitä nuorisotyössä voidaan tehdä nuorten työllisyyden edistämiseksi?

Mitä havaintoja ohjaajat ovat tehneet nuorten tilanteissa?

Mikä on toiminnassa ollut helppoa/ haastavaa?

Mikä on hyvää ja mitä pitäisi muuttaa?

Mikä sitouttaa nuoria toimintaan?

Millainen kokemus on ollut itselle ammattilaisena?

Esimiehet:

Miten nuorten työttömyys näkyy omassa työssä

Miksi on lähtenyt mukaan yhteistyöhön?

Miten nuorten työllisyyden hoito liittyy omaan organisaatioon?

Miten nuorten työttömyyttä tulisi hoitaa?

Mikä toiminnassa on erityisen arvokasta?

Mikä toiminnassa vaatii kehittämistä?

Kenelle toiminta pitäisi kohdentaa?

Ketä toimijoita olisi hyvä olla mukana toiminnassa?

Miten työntekijät ovat sanoittaneet työtä tai mitä he ovat kuulleet työstä/ toiminnasta?